

B.11. Návrh zachovania kultúrnohistorických hodnôt

Kultúrne dedičstvo tvorí nenahraditeľné bohatstvo štátu, je dokladom dejín a vývoja spoločnosti, vedy, techniky, umenia a vzdelanosti. Zohráva aktívnu úlohu v tvorbe a ochrane životného prostredia a má nezastupiteľné miesto ako zdroj zvyšovania kultúrnej, vzdelanostnej úrovne a uspokojovania duchovných potrieb. Je základným prvkom osobitosti národa.

Kultúrne dedičstvo tvoria hmotné a nehmotné dokumenty tvorivej činnosti človeka, vývoja spoločnosti, jej životného spôsobu a prostredia od najstarších čias po súčasnosť, zachované na mieste, ako aj v sekundárnom umiestnení, alebo sústredené v zbierkach organizácií a jednotlivcov, ktoré majú kultúrnu hodnotu, alebo iný kultúrno-spoločenský význam, prípadne môžu takýto význam časom nadobudnúť.

Kultúrne dedičstvo predstavujú:

a) pamiatky in situ

(predmety, objekty a ich súbory, prvky a štruktúry archeologickej povahy zachované na mieste, vrátane ich pôvodných urbanistických a krajinných súvislostí)

- historické mestské a vidiecke sídla, alebo ich časti
- archeologické a stavebné diela a ich fragmenty, ľudové staviteľstvo, archeologické lokality - vrátane ich prostredia,

b) pamiatky in fondo

(premiestnené objekty a predmety uložené v múzeách, galériách, knižniciach, archívoch a iných objektoch),

c) ostatné kultúrne pamiatky

voľné kultúrne pamiatky (predmety historickej, umeleckej, estetickej, vedeckej, technickej, archeologickej, kultúrnej povahy, ktoré nie sú pamiatkami in situ a in fondo) alebo pamiatky iného kultúrno-spoločenského významu

- doklady rozvoja vedy, techniky, remesiel a organizácie života spoločnosti
- jedinečné a nenahraditeľné originálne výtvarné a umelecké diela každého druhu, fotografické, filmové, zvukové a video záznamy
- slovesné a hudobné prejavy a diela, písomné dokumenty
- predmety a nehnuteľnosti, ktoré majú vzťah k významným osobám a udalostiam
- ďalšie doklady dejín (knižnice, archívne dokumenty, hudobné archívy) objavené i neobjavené
- prírodné prostredie dotvorené ľudskou činnosťou (historická zeleň, parky, jaskyne a pod.)
- ukážky (exponáty) zo živočíšnej, rastlinnej a nerastnej ríše
- tradície, názory, duchovný život, životný štýl.

Kultúrne dedičstvo zahŕňa v sebe nielen významné architektonické, archeologické, historické, umelecké, technické a ďalšie hodnoty, ktoré už poznáme, ale aj doklady minulosti, ktoré doposiaľ nie sú zaregistrované alebo klasifikované, prípadne ešte nie sú objavené.

Zachovanie kultúrneho dedičstva je vecou verejného záujmu. Štát, jeho orgány, obce, všetky organizácie a občania sú povinní kultúrne dedičstvo chrániť, starať sa oň, a vytvárať podmienky pre jeho zachovanie a zodpovedajúce spoločenské využitie. K presadeniu verejného záujmu štát prostredníctvom svojej koncepcnej, legislatívnej, rozhodovacej, ekonomickej, výchovno-vzdelávacej a kontrolnej činnosti vytvára, ovplyvňuje a sleduje postavenie kultúrneho dedičstva spoločnosti.

ÚPN mesta Banská Bystrica na základe dôsledných analýz a poznania kultúrnych hodnôt, prírodných daností, historických hodnôt, urbanistických hodnôt a uplatňovania tvorivých umeleckých princípov modelovania krajinného obrazu vytvoril syntetickú návrhovú časť s krajinou chápanou ako celok, kde popri vyriešení územno-technických súvislostí, územnom usporiadaní a funkčnej regulácii je kladený dôraz aj na harmonizáciu prírodných a civilizačných prvkov v území, pri dôslednom zachovaní a prezentácii všetkých kultúrnych hodnôt v území.

V návrhovej časti sú zohľadnené všetky kultúrno-historické hodnoty sídla, a to nielen v centrálnom priestore mesta Banská Bystrica, ale aj v jeho integrovaných častiach - pôvodných samostatných obciach.

V rámci návrhu ide preto aj o zachovanie a prezentáciu¹ následných hodnôt:

Hodnoty nehmotnej povahy:

- vývojový význam historického sídla
- ideový význam historického sídla
- historická tradícia sídla
- kultúrna tradícia sídla
- správna (administratívna) tradícia sídla
- funkcie a historicko-spoločenské aktivity
- topografické miestne názvy
- historická sociálna štruktúra
- genius loci sídla

Hodnoty hmotnej povahy:

a) Krajinný rámec - živá a neživá príroda nad, na i pod terénom:

- reliéf terénu
- štruktúra, kompozícia prírodného priestoru
- kultúrna krajina
- chránené krajinné celky, prvky, i navrhované na ochranu

b) Vonkajší obraz sídla - stavebné i prírodné prvky:

- panoramatické pohľady
- štruktúra, kompozícia sídla
- dominanty sídla
- farebnosť sídla
- chránené stavebné i prírodné celky, prvky, aj navrhované na ochranu

b) Vnútny obraz sídla - stavebné a prírodné prvky nad, na i pod terénom:

- pôdorys sídla
- parcelácia
- štruktúra, kompozícia sídla
- dominanty
- hradobný systém
- verejné priestory - námestia, ulice...
- zástavba sídla - typologické druhy
- strešná krajina
- fasády objektov
- interiéry objektov
- dvory a nádvorá
- povrchy komunikácií
- malá architektúra a umelecké diela,
- podzemie sídla - kultúrne vrstvy pod terénom, pivnice, podzemné chodby,
- prírodné prvky (živá a neživá príroda, terénny reliéf, skladba, kompozícia prírodných prvkov v rámci stavebnej štruktúry, sady, záhrady, vodné plochy).

Pre zachovanie hore uvedených hodnôt navrhujeme v rámci územnoplánovacej dokumentácie stanoviť následnú mieru ochrany a z nej vyplývajúce limity a regulatívy:

¹ Samozrejme, vyjadriteľnú v miere spracovania ÚPN mesta – zachovanie detailnejších hodnôt (strešná krajina, fasády objektov, interiéry objektov, dvory a nádvorá objektov, povrchy komunikácií, malá architektúra a umelecké diela, podzemie sídla a pod.) bude musieť byť riešené v následnej podrobnejšej ÚPD alebo ÚPP.

B.11.1. Ideový význam mesta Banská Bystrica

Pamiatkové územie – Pamiatková rezervácia Banská Bystrica² je jedinečným historickým urbanistickým súborom, ktorá spolu s ďalšími baníckymi mestami stredného Slovenska – Kremnicou a Banskou Štiavnicou – už v stredoveku predstavovali obrovský hospodársky potenciál v svojom nerastnom bohatstve, ktorý determinoval rozvoj banskej a ťažiarenskej výroby a technológií. Rudné bohatstvo dalo týmto mestám prívlastky: Kremnica – zlatá, Banská Štiavnica – strieborná a Banská Bystrica – medená. Hospodárska prosperita ťažby podmienila urbanistický rozvoj sídla a ovplyvnila náročnosť architektonických riešení jednotlivých stavieb.

K urbanistickým a architektonickým hodnotám pamiatkového územia i jednotlivých jeho architektúr sa priradujú hodnoty historické – významové v rámci dejinných súvislostí viažucich sa k mestu, k udalostiam i osobnostiam. Nemalý význam má i hodnota veku včítane doteraz neprezentovaných archeologických nálezov. Neprerušené osídlenie a prosperita lokality, jej historické i slohové premeny na základe adície a vrstvenia hodnôt sú súčasne i studnicou poznania o vývoji kultúry v danom regióne. Z hľadiska pamiatkových hodnôt je možné vysoko kvalifikovať autenticitu a integritu zachovanej historickej štruktúry predstavovanú historickým rínom, areálom hradu, historickou komunikáciou Dolnej i Hornej ulice a ich obojstrannú zástavbu, zástavbu Hornej Striebornej i Lazovnej ulice.

Význam mesta a jeho prosperita spojená s nerastným bohatstvom, jeho ťažbou i spracovaním priniesla mestu blahobyt prejavujúci sa vo výstavnosti meštianskych aj palácových architektúr, množstve sakrálnych stavieb, náročnosti ich konštrukčného, priestorového i slohového prejavu. Hodnoty jednotlivých objektov a prvkov po podrobnejšom zhodnotení i celkovom vyhodnotení blokovej štruktúry v rámci výskumov boli ocenené zápisom v zozname kultúrnych pamiatok – ÚZPF zabezpečujúcich i ich individuálnu ochranu.

B.11.2. Celková urbanistická kompozícia mesta a jeho zapojenie do krajinného prostredia

Mesto Banská Bystrica v súčasnosti predstavuje konglomerát bývalého historického jadra, ktoré si zachovalo svoju hodnotnú pôvodnú urbanistickú osnovu (chránenú najvyšším stupňom pamiatkovej ochrany) jej vyhlásením za pamiatkovú rezerváciu, ako i mestského prostredia (rozšíreného územia centrálnej mestskej zóny) prekračujúceho rámec historického mesta, ktoré sa rozvinulo vejárovito všetkými smermi na základe novej urbanistickej koncepcie.

Tento územný rozvoj je možné hodnotiť pozitívne, vzhľadom na jeho mestotvornosť a kontextuálne priradenie k historickej štruktúre. V rámci tohto územného rozvoja bolo realizovaných viacero kvalitných funkcionalistických architektúr už v 30-tych rokoch minulého storočia. Ďalšia urbanizácia pohltila bývalé samostatné obce a rozšírila intravilán na úkor pôvodne poľnohospodársky a pastvinársky využívaného územia. Nové územia boli zastavané sídliskovou výstavbou prevažne panelového typu realizovanou systémom žeriavových dráh bez ohľadu na morfológiu terénu. Pomerne veľký rozsah predstavuje i zástavba rodinnými domami, ktorá sa prelína so zástavbou domami bytovými alebo polyfunkčnými. Nové sídliská, zvýšený počet obyvateľstva a rozvoj všetkých odvetví priemyslu vytvorili heterogénny typ zástavby narúšajúci svojou urbanistickou mierkou pôvodnú harmóniu kultúrnej krajiny.

Pre neporušenú historickú urbanistickú štruktúru pamiatkovej rezervácie je charakteristická mestotvorná zástavba domorodí obojstranne lemujúca dopravné koridory historických ciest, polyfunkčnými meštianskymi domami dvoj a trojpodlažnými, ukončenými tradičným zastrešením strechami s hrebeňom súbežným s priečelím. Zástavba postupne graduje

² Názov v zmysle nového pamiatkového zákona nahrádza zaužívaný názov Mestská pamiatková rezervácia (MPR) Banská Bystrica.

k rozšírenému priestoru námestia, bývalého nezastavaného rínku až po kompozičné vyvrcholenie v súbore reprezentačných a sakrálnych stavieb bývalého mestského hradu.

Dominantné postavenie má v pamiatkovej rezervácii areál Mestského hradu so svojimi objemami mohutných sakrálnych stavieb a ich výškovým ukončením vežami, umocnenými morfológiou terénu. Popri tomto súbore stavieb je to i hmota Hodinovej veže a veže Jezuitského kostola. Do obrazu mesta sa svojím objemom i lokalizáciou negatívne výrazne zapísala napriek svojim architektonickým hodnotám i stavba – Pamätník SNP, ktorá sa stala novodobým symbolom mesta.

Základný kompozičný princíp sa v histórii odvíjal od gradácie smerujúcej k bývalému Rínku zo všetkých prístupových komunikácií. Tento princíp bol v priebehu 20. storočia narušený novodobou výstavbou v hore menovaných lokalitách (Fortnička, Nábregie Hrona i bloková zástavba bývalých záhrad). K narušeniu historického princípu došlo v nedávnej minulosti i výstavbou ukončenia historickej štruktúry v polohe Dolnej ulice neprimerane mohutným objektom Slovenskej poisťovne.

Tak ako u väčšiny našich historických miest je dominantnosť historickej siluety Banskej Bystrice potlačená výškovými budovami postavenými v rámci novej výstavby v tesnej blízkosti pamiatkovej rezervácie. Napriek tomu, že nová výstavba nerešpektovala kultúrno-historické hodnoty a krajinný obraz historického mesta, je spolupôsobenie areálu hradu, mestských veží a vyrovnanej hladiny historickej štruktúry meštianskej zástavby s krajinným prostredím jedinečné, a to predovšetkým z nadhľadu (z cestnej estakády v smere na Donovaly i zo zalesneného kopca Urpína). Morfológia terénu v rámci údolnej polohy mesta s prevýšením hradného areálu i celkovo stúpajúcim terénom od vodných tokov, napriek viacerým neproporčným novodobým realizáciám umožnila zachovanie charakteru a identity sídla. Pôsobivý obraz bol zachovaný i z mnohých pozícií v rámci interiéru mesta na okolitú panorámu krajinného prírodného prostredia, ktoré údolnú nivu vo všetkých smeroch obklopuje. Najvýznamnejšie pohľadové kužele s nárokom na zachovanie ich nenarušeného stavu sú vyznačené v rámci grafickej časti ÚPN (Výkres č. 7 – regulatívy a limity funkčného a priestorového využívania územia, náložka).

K pamiatkovým hodnotám vnútorného obrazu centrálnej mestskej zóny patrí predovšetkým hradný areál a územie historického jadra s historickou urbanistickou skladbou reprezentovanou čiastočne zachovaným hradobným systémom, parceláciou, verejnými priestranstvami, historickou dopravnou kostrou, vyváženým hmotovo-priestorovým usporiadaním, autenticitou vlastných architektúr s ich dobovými slohovými prejavmi, strešnou krajinou, historickými prvkami malej architektúry, ale i kultúrnymi vrstvami pod terénom s možnosťou ich prezentácie.

Vnútorný obraz mesta je v centrálnej mestskej zóne možné rozdeliť do viacerých celkov na základe ich urbanistickej charakteristiky, ktorá podáva jasný obraz o vývine sídla:

- A) Na prvom mieste je to vlastné územie historického jadra, ktorého časť je vyhlásená za pamiatkovú rezerváciu. Toto územie má historickú urbanistickú štruktúru i výrazové architektonické prostriedky napriek stáročnému vývoju poskytujúce vyvážený harmonický celok.
- B) Dotykové územia s čiastočne narušenou historickou urbanistickou štruktúrou s čitateľnou historickou kontinuálnou vývojovou stopou, reprezentujúce identitu mesta a jeho rozvoj, charakteristické dobrou miestnou architektúrou.
- C) Nové urbanistické štruktúry z 2. polovice 20. storočia, realizované na pôvodne nezastavaných územiach, s novým urbanistickým konceptom.
- D) Nekoncepčná a nehodnotná urbanistická štruktúra s utilitárnym využitím i vyjadrením

Vnútorný obraz každej tejto časti je nutné posudzovať individuálne. Všeobecne ide o parceláciu, dopravné koridory, vnútornú štruktúru, dominanty, verejné priestranstvá, strešnú krajinu, malú architektúru, prírodné prvky ako sú vodné toky, morfológia terénu, prírodná i sadovnícka zeleň.

B.11.3. Charakteristika pamiatkových hodnôt územia

B.11.3.1. Pôdorysná schéma - námestia a uličná sieť, charakteristika štruktúry historického súboru (pôdorysný typ)

Historické jadro Banskej Bystrice z hľadiska pôdorysného typu radíme k rastlým mestám (Postupný rast urbanizácie - vid' výskumná časť). Jeho základnú historickú osnovu tvorí cesta vedúca zo západu od Zvolena (Dolná ulica) smerom východným k Ľupči a Breznu (Horná ulica), ktorá sa v centre rozširuje do veľkoplošného bývalého rínku (dnešné námestie SNP). Z tejto základnej dopravnej osnovy odbočujú smerom severným dve historické línie, a to Lazovná ulica a Horná Strieborná, ktoré sa v severnej polohe opäť spájali v jedinú historickú cestu na Ružomberok. Východnú časť rínku v severnej polohe tangentyje areál mestského hradu. Túto historickú dopravnú kostru obojstranne obklopujú historické objekty zapísané v ÚZPF. Južným smerom do námestia SNP ústi Kapitulska ulica s mnohými zachovanými stredovekými a renesančnými konštrukciami a detailmi. Napriek ich postupným slohovým premenám si urbanistická štruktúra tohto územia zachovala svoj stredoveký a renesančný rozvrh prejavujúci sa predovšetkým v parcelácii. Charakteristickou štruktúrou tohto územia sú výstavné meštianske polyfunkčné domy v zomknutej línii so spojenou zastavovacou líniou, súbežnou s dopravnými koridormi, ktoré tvoria typickú mestskú zástavbu. Na tieto výstavné reprezentačné objekty nadväzuje skromnejšia vnútrobloková zástavba dvorných krídiel, v mnohých prípadoch ukončených objemnejším uzavretím hospodárskej budovy. Výstavné palácové domy námestia sú zväčša trojpodlažné, prekryté klasickým zastrešením s nižším sklonom. V Dolnej a Hornej ulici, ako aj v bočných uliciach, sú domy dvojpodlažné s klasickým zastrešením. Obojstranné dvorné krídla pomerne malých rozponov, vychádzajúce zo šírky parcelácie, sú prekryté pultovými strechami.

Samostatnú štruktúru tvorí v rámci historického celku areál bývalého hradu na Nám. Štefana Moysesu. Tento pôvodne opevnený súbor správnych a cirkevných stavieb tvoria solitéry jedinečných kultúrnych hodnôt tvoriacich vyvrcholenie historického jadra.

Na hore uvedenú pôvodne stredovekú štruktúru kontextuálne nadviazala novšia zástavba z konca 19. a zo začiatku 20. storočia južne od námestia smerom k Hronu. Táto sa vyznačuje ucelenou blokovou mestotvornou zástavbou kvalitných architektúr.

Popri tejto kvalitnej urbanizácii bola v priebehu 2. poloviny 20. storočia historická štruktúra zadných traktov námestia podstatne narušená novodobou výstavbou sídlíštného charakteru (Fortnička) a realizáciou areálu Pamätníka SNP. Tieto stavby boli realizované na úkor nezastavaných plôch zelene – záhrad pôvodných parciel vedúcich k hradbám. Bola tak podstatne narušená priestorová kompozícia sídla, čo podmieňuje návrh dotvárajúcej regenerácie pre nové uzatvorenie blokovej zástavby a kultiváciu novovzniknutých verejných priestorov.

B.11.3.2. Systém opevnenia a jeho vývojové etapy

O systéme opevnenia historickej Banskej Bystrice v jeho prvopočiatkoch nie je dostatok pramenných, ani archeologickým výskumom potvrdených informácií. Podrobnejšie informácie s využitím dostupných prameňov podáva I. Graus (In: Vojenská história – štúdie, Bratislava 2000/1, v príspevku „Vývoj fortifikácie Banskej Bystrice do konca 16. storočia v podmienkach špecifik pasívnej obrany stredoslovenských banských miest“).

Predpokladá sa palisádové opevnenie mesta s priekopou v mieste terénnej vlny v najexponovanejšej západnej polohe ohraničujúce najstaršiu stredovekú zástavbu.

Potvrdenie najstaršieho palisádového opevnenia hradu priniesol archeologický výskum (odkrytie kolových jám a spálených kolov, datované do 2. polovice 15. storočia) uskutočnený v areáli školy na Námestí Štefana Moysesu. Murované opevnenie hradu je potvrdené písomným dokladom z roku 1465 o poskytnutí finančných prostriedkov na vybudovanie kamenného opevnenia hradu.

V roku 1500, v čase veľkého požiaru, už sídlo zahŕňalo opevnené centrum – mestský hrad – s kostolmi, radnicou, farou a kráľovským domom. V rámci archeologického výskumu bola v priestore barbakanu zistená priekopa so zahroteným profilom, prebiehajúca v smere SZ-JV, situovaná pred pôvodnou vstupnou bránovou vežou – dnešnou zvonnicou. Odkryli sa tiež časti základového muriva (širokého 145-180 cm) zaniknutej bašty mestského hradu - tzv. Ondrejovej.

Pod tlakom stupňujúceho sa tureckého nebezpečenstva pristúpilo i mesto k veľkorysejšiemu zabezpečeniu svojej obrany. Plán opevnenia z roku 1605 zachytáva stav jestvujúceho opevnenia (palisády i kamenné úseky hradieb) ako i návrh ich dobudovania.

Obdobie 16. a 17. storočia, sústreďujúce sa najmä na výstavbu kamenného opevnenia mesta, začína s intenzívnejšími opevňovacími prácami so snahou nahradiť stredoveké valy a drevené palisády kamennými múrmi – pod vedením talianskych fortifikačných staviteľov Majstra Sebastiána, Francesca Pozza, neskôr G. M. Itala a G. Ferrariho.

Mestské opevnenie malo nepravidelný tvar, ktorý sledoval pôdorys osídlenia a prirodzenú hranicu tvorenú tokmi Hrona a Bystričky. Na severe sa napájalo na opevnenie mestského hradu. Opevnenie malo päť brán: Dolná brána – Kremnická, Horná brána za mestským hradom, Hronská brána na ústí dnešnej Kapitulskej ulice, Strieborná brána na Striebornej a brána na Lazovnej nadväzujúca na cestu do Ružomberka.

Pri ďalšom územnom rozvoji mesta sa hradby stali prekážkou a boli zbúrané, pričom ako prvé boli zbúrané mestské brány. Z mestského hradu sa zachovali bašty Farská, Banická a Pisárska, z mestského opevnenia 4 bašty, a to Mäsiarska, Krajčirska, Obuvnícka a Katovná bašta (vyznačené v tabuľke NKP). Torzo obranného systému, ako jeden z najvýznamnejších atribútov historického mesta, je zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu v záujme jeho ochrany a primeranej prezentácie, ktorá je však v súčasnosti orgánmi ochrany pamiatok hodnotená ako nedostatočná.

B.11.3.3. Parcelácia a rozsah jej zachovania

Historická urbanistická štruktúra centra v obojstrannej zástavbe Hornej, Dolnej, Hornej Striebornej, Lazovnej a Kapitulskej ulice, ako aj veľkej časti Námestia SNP si dodnes zachovala svoju stredovekú parceláciu. Táto je čitateľná aj u zástavby, pri ktorej prebehlo neskoršie združenie parciel pre výstavbu bohatých patricijských domov.

K narušeniu historickej parcelácie dochádza až koncom 19. a najmä začiatkom 20. storočia v dôsledku územného nárastu sídla novou výstavbou v záhradách, najmä v južnej časti mesta. Táto bola realizovaná na základe novodobého urbanistického zámeru systémom pravouhlých blokovitých ulíc, pričom bolo rešpektované historické smerovanie miestnych komunikácií ku Hronu. Ďalšie výrazné zmeny priniesla povojnová výstavba obytného súboru Fortnička a neskôr areálu Múzea SNP. Zmeny štruktúry zástavby v priebehu 20. storočia dokumentujú priložené letecké snímky z rokov 1949 a roku 1998.

Obr. B.11.3.3-1 Letecká snímka Banskej Bystrice z r. 1949

Zdroj: PR Banská Bystrica, urbanisticko-historický výskum územia a zásady ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt pamiatkového územia, Bratislava 2004

Obr. B.11.3.3-2 Letecká snímka Banskej Bystrice z r. 1998

Zdroj: PR Banská Bystrica, urbanisticko-historický výskum územia a zásady ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt pamiatkového územia, Bratislava 2004

B.11.3.4. Charakteristika spôsobu zástavby, hmotová skladba, urbanistická kompozícia, rozsah zachovania historickej štruktúry, analýzy

Pre neporušenú historickú urbanistickú štruktúru pamiatkovej rezervácie je charakteristická mestotvorná zástavba domorodí obojstranne lemujúca dopravné koridory historických ciest, polyfunkčnými meštianskymi domami dvoj- a trojpodlažnými, ukončenými tradičným zastrešením strechami s hrebeňom súbežným s priečelím. Zástavba postupne graduje k rozšírenému priestoru námestia (bývalého nezastavaného Rínku) až po kompozičné vyvrcholenie v súbore reprezentačných a sakrálnych stavieb bývalého mestského hradu.

B.11.3.5. Dominanty a výškové zónovanie blokov zástavby, analýza základných hodnotných kompozičných princípov

Dominantné postavenie rezervácie má areál mestského hradu so svojimi objemami mohutných sakrálnych stavieb a ich výškovým ukončením vežami, umocnenými morfológiou terénu. Popri tomto súbore stavieb je to i hmota Hodinovej veže a veže Jezuitského kostola. Do obrazu mesta sa však svojím objemom i lokalizáciou negatívne výrazne zapísala, napriek svojím architektonickým hodnotám, stavba – Pamätník SNP, ktorá sa stala novodobým symbolom mesta.

Základný kompozičný princíp sa v histórii odvíjal od gradácie smerujúcej k Námestiu SNP zo všetkých prístupových komunikácií. Tento princíp bol v priebehu 20. storočia narušený novodobou výstavbou vo vyššie menovaných lokalitách (Fortnička, nábregie Hrona aj bloková zástavba bývalých záhrad). K narušeniu historického princípu došlo v nedávnej minulosti viacerými novostavbami situovanými v záveroch parciel alebo ukončení historickej štruktúry.

B.11.3.6. Silueta, panoráma územia, obraz sídla v krajine, konfigurácia terénu, hodnotné pohľadové uhly v rámci krajiny - z prístupových ciest, železnice atď., ale aj v interiéri sídla

Tak ako u väčšiny našich historických miest je aj u Banskej Bystrice dominantnosť historickej siluety potlačená výškovými budovami, postavenými v rámci novej výstavby v tesnej blízkosti pamiatkovej rezervácie. Napriek tomu, že nová výstavba nerešpektovala kultúrno-historické hodnoty a krajinoobraz historického mesta, je spolupôsobenie areálu hradu, mestských veží a vyrovnanej hladiny historickej štruktúry meštianskej zástavby v spolupôsobení s krajinným prostredím jedinečné predovšetkým z nadhľadu, z obchvatovej estakády smerujúcej na Donovaly, ako aj z pozície zalesneného kopca Úrpína. Morfológia terénu v rámci údolnej polohy mesta s prevýšením hradného areálu i celkovo stúpajúcim terénom od vodných tokov, napriek viacerým neproporčným novodobým realizáciám umožnila zachovanie charakteru a identity sídla. Pôsobivý obraz okolitej panorámy krajinného prírodného prostredia, ktoré údolnú nivu vo všetkých smeroch obklopuje, bol zachovaný i z mnohých pozícií v interiéri mesta.

B.11.3.7. Piata fasáda - strešná rovina, výšky ríms a hrebeňov striech, tvary striech, komíny, vikiere, krytina, farebnosť

Pamiatková rezervácia Banská Bystrica patrí medzi tie pamiatkovo chránené územia, ktoré sú v diaľkových pohľadoch z okolitého terénneho prevýšenia dobre vnímateľné i z hľadiska strešnej krajiny, tzv. piatej fasády. Zachovanie charakteristickej strešnej krajiny je mimoriadne dôležité i pri vnímaní hmotovo-priestorového obrazu v rámci interiéru mesta, kde tradičné zastrešenie tvorí prirodzenú súčasť historických objektov. K obrazu autenticity a identity patria i historické detaily, ako sú komíny vikiere, krytina a jej farebnosť.

Súčasný stav zastrešenia historickej štruktúry je výslednicou premien v rámci slohových názorov, ale i utilitárnych potrieb, protipožiarnych predpisov a finančných možností vlastníkov. Pôvodne prekrytie vysokých krovov s typickou šindľovou krytinou slovenských miest bolo už v histórii nahradené strechami nižšieho sklonu a ukončené pálenou krytinou., respektíve u striech s nižším sklonom s oplechovaním. Takáto strešná krajina spolu

s premenou fasád najmä v 19. storočí predstavuje zásadnú zmenu vo vnútornom aj vonkajšom obraze mesta spolu s premenou jeho farebného pôsobenia. Tmavý šindel nahradila tehlovočervená škridla a náterové hmoty plechových krytín.

U novej výstavby sa v prvej polovici 20. storočia pokračovalo s tradičným krovovým zastrešením. Výrazný zlom predstavuje v 30-tych rokoch 20. storočia vstup stavieb moderny do historického prostredia, ktoré sú v duchu funkcionalistickej tvorby plochostropé. Plochými strechami sú ukončené i ďalšie realizácie povojnovej výstavby.

Posledné desaťročie prinieslo do obrazu strešnej krajiny výrazné zmeny vyplývajúce zo snahy maximálneho využitia objektov s atraktívnou polohou, a to aj priamo pamiatkovo chráneného fondu. Zobytnenia bývalých podkrovných priestorov si vyžiadali otvorenie striech, ktoré boli riešené najmä strešnými vikiermi. Tieto sú vo väčšine prípadov neproporčné, nezohľadňujú tektoniku výstavby fasád, narúšajú priestorové pôsobenie striech svojou hmotnosťou a neprirodzene hustým obsadením striech týmito prvkami. V extrémnom prípade došlo na Dolnej ulici až k trojnásobnému usporiadaniu vikierov nad sebou, čo sa v našich mestách nikdy nevyskytovalo. Doterajšie realizácie sú výstrahou pre rozhodovanie o nových návrhoch využitia podkroví, aby nedochádzalo k ďalším škodám nielen v rámci vnútorného usporiadania objektov (zmeny dispozície), ale i neúmerného zaťaženia strešnej krajiny a celkovej zmeny narušujúcej identitu prostredia. Zámery využitia podkrovia musia byť v budúcnosti mimoriadne zodpovedne posudzované v záujme ochrany autenticity individuálnej pamiatky, ale aj v záujme zachovania identity celku.

B.11.3.8. Historická zeleň

Zeleň tvorí krajinný rámec sídiel a je neoddeliteľnou súčasťou prírodného dedičstva. V extraviláne a intraviláne mesta Banská Bystrica je zase dotvárajúcim prvkom urbanistických štruktúr.

Historickú zeleň na území dnešnej pamiatkovej rezervácie predstavovala v minulosti zeleň záhrad a úžitkovej výsadby v rámci jednotlivých parciel, ktoré od uličnej zástavby pokračovali až ku hradbám. Z tejto zelene sa po zahutnení územia novou urbanistickou štruktúrou zachovalo iba minimum, a to predovšetkým v južnej lokalizácii pri nábreží Hrona.

Toto územie by nemalo byť naďalej zahusťované výstavbou, ale zeleň v tomto priestore by mala byť kultivovaná spolu s prezentáciou torza mestského opevnenia. Vytvorí sa tak (a súčasne rehabilituje) primeraná zelená zóna pri mestskej tranzitnej dopravnej tepne, a zároveň sa naznačí vzťah urbanizácie a vodného toku. Perspektívne je však možné uvažovať i s primeranou zástavbou tejto lokality v prípade podstatného zníženia intenzity tranzitnej dopravy a vytvorenia plnohodnotnej nábrežnej mestskej triedy (základ takéhoto riešenia už bol položený v prvej polovici 20. storočia pri vyústení dnešnej Národnej triedy a Kuzmányho ulice).

Kvalitnú historickú zeleň predstavuje zeleň cintorínov nad mestským hradom. Cieľavedomá výsadba verejnej zelene sa v Bystrici začala už v polovici 19. storočia, kedy v polohe dnešného Námestia Š. Moysesova bola vysadená na bývalej zasypanej priekope mestského hradu stromová alej.

Ďalšou lokalitou cieľavedomej výsadby zelene tohto obdobia je výsadba parku mimo územia dnešnej pamiatkovej rezervácie za tokom rieky Bystričky – dnešného mestského parku. Koncom 19. a začiatkom 20. storočia bola realizovaná výsadba zelene po obvode námestia. Mestská alejová zeleň námestia a Dolnej ulice bola v nedávnom období regenerovaná pri celkovej regenerácii týchto mestských priestorov. V pamiatkovej rezervácii sa nachádzajú i ďalšie menšie priestory sadovnícky upravenej zelene a kvetinovej výsadby, ktoré však nedosahujú hodnôt pre zvýšenú pamiatkovú ochranu.

Mimoriadnu pozornosť je nutné v budúcnosti venovať areálu bývalého mestského hradu, vyhodnoteniu jeho prestárlej jestvujúcej zelene a následne koncepčného zvládnutia regenerácie celého komplexu. Súčasný stav areálu z hľadiska úprav je len prechodný.

Nezanebateľné miesto v obraze mesta má zeleň krajinného prostredia, ktorá je vnímateľná,

ako z polohy spolupôsobenia s urbanistickou štruktúrou historického jadra v diaľkových pohľadoch, tak aj z interiéru mesta. Je to predovšetkým zalesnený Urpín s Kalváriou a panoráma hôr a zalesnených strání nad Bystricou (Staré hory a Kremnické vrchy).

B.11.3.9. Pamiatky histórie

Medzi najvýznamnejšie osobnosti, ktoré pôsobili v Banskej Bystrici, patril polyhistor a pedagóg Matej Bel (1684-1749), zakladateľ moderného slovenského lesníctva Jozef Dekrét Matejovie (1774-1841), priekopník bezdrôtovej telegrafie Jozef Murgaš (1864-1929).

V polovici 19. stor. sa stala Banská Bystrica centrom slovenského národného života. V roku 1861 zostavil biskup Štefan Moyses (1796-1869) a superintendent Karol Kuzmány (1806-1866) návrh na politicko-správnu organizáciu Slovenska – známy ako Viedenské memorandum, ktoré v roku 1861 predložili cisárovi. Podľa neho sa mala stať Banská Bystrica hlavným mestom Slovenska.

Z tohto prostredia vzišla aj iniciatíva osláv 1000-ročnice príchodu byzantskej misie Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu, ako aj založenie Matice slovenskej, ktorej prvým predsedom sa stal Štefan Moyses a prvým podpredsedom Karol Kuzmány. V Banskej Bystrici pôsobili aj ďalší slovenskí spisovatelia Gustáv Kazimír Zechenter Laskomerský (1824-1908), Terézia Vansová (1857-1942), Ján Botto (1829-1871), Martin Rázus (1888-1937) a iní, ktorých pobyt v meste pripomínajú pamätné tabule aj náhrobníky na evanjelickom cintoríne.

Z ďalších osobností je potrebné spomenúť malira Dominika Skuteckého (1849-1921), Júliusa Flacheho (1892-1967), za hudobných skladateľov Viliama Figuša Bystrého (1875-1937), Jána Cikkera (1911-1989).

B.11.3.10. Vodné plochy

Dostatok vodných zdrojov je jedným zo základných atribútov trvalého osídlenia. Pre Banskú Bystricu je to vodný tok Hrona a jeho prítoky. Rieka Hron je prirodzenou osou Zvolenskej kotliny, do ktorej sa vlievajú jeho prítoky Bystrica, Tajovský a Malachovský potok. Dnešná pamiatková rezervácia sa nachádza v údolnej nive Hrona a Bystrice a na mierne stúpajúcom teréne nad pravobrežným upraveným tokom rieky. Dnešné územie pamiatkovej rezervácie je od toku oddelené obchvatovou viacprúdovou tranzitnou komunikáciou, ktorá ani v najbližšej budúcnosti nedáva šancu plnohodnotného zapojenia rieky Hron do aktivít pamiatkovej rezervácie. Potok Bystrica bol v minulosti taktiež regulovaný a spútaný do hlbokého koryta s jednostrannou zástavbou kvalitných rodinných viliek v kombinácii s ich záhradnou úpravou. Vlastné ústie Bystrice do Hrona bolo prekryté hore uvedenou tranzitnou komunikáciou.

Zo zámerne realizovaných vodných plôch na území pamiatkovej rezervácie sú to vodné plochy nie veľkého počtu fontán, z ktorých najvýznamnejšia je na námestí SNP.

B.11.4. Zachované kultúrno-historické hodnoty mesta a tradičné štruktúry využitia zeme - súčasný stav a návrh pamiatkovej ochrany

Pamiatková rezervácia Banská Bystrica patrí k pamiatkovým rezerváciám v tých historických mestách, ktoré si zachovali autenticitu a integritu svojho stredovekého urbanistického rozvrhu, ako v centrálnom priestore, tak aj popri historických cestách. Premeny štruktúry tohto územia v priebehu stáročí vychádzali z ekonomických možností, nárokov i dobového vkusu v zmysle meniacich sa slohových prejavov, pričom nenegovali kvalitné detaily a prvky, ale aditívne priradovali nové hodnoty.

Výsledkom je ucelený obraz historickej zástavby s gradáciou k najvýznamnejšiemu areálu bývalého mestského hradu a s plnohodnotným využitím rezervácie pre funkcie celomestského centra i celého regiónu. Novšia urbanistická zástavba, ktorá zahustila mesto v území rozsahu pôvodných hradieb vo väčšine kontextuálne nadviazala na historickú štruktúru kvalitnou urbanistickou i architektonickou tvorbou, ktorú je možné hodnotiť ako kultúrne vrstvenie odzrkadľujúce rozvoj a prosperitu mesta.

Z hľadiska jedinečnosti a identity v zmysle definície podľa zákona pre historické pamiatkové územia je oprávnené zaradené medzi pamiatkové rezervácie, ku ktorým prináleží najvyšší stupeň pamiatkovej ochrany.

Historická zástavba v pamiatkovej rezervácii je kompaktná, s veľkým podielom architektonicky hodnotných stavieb, z ktorých väčšina je zapísaná v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR (ÚZPF). Územie sa vyznačuje zachovaným historickým pôdorysom, zástavbou v pôvodných objemoch a tvaroch, vrátane tvarov striech a plôch zelene. Jednotlivé stavby majú zachovaný svoj historický vzhľad fasád vrátane architektonických detailov, cenných detailov, výzdoby, tvarového a rozmerového riešenia okien, dverí, dispozície objektu, horizontálnych a vertikálnych konštrukcií, výtvarných, umelecko-remeselných a remeselných prvkov. V pamiatkovej rezervácii sú chránené nielen jednotlivé pamiatkovo chránené objekty ale režimu ochrany pamiatkovej rezervácie podliehajú aj ostatné objekty a plochy, dotknuté plánovanými stavebnými aktivitami, ku ktorým Krajský pamiatkový úrad vydá rozhodnutia, záväzné stanoviská a stanoviská. Pamiatkovo chránené je teda celé územie vymedzené hranicou.

Pre neporušenú historickú urbanistickú štruktúru pamiatkovej rezervácie je charakteristická mestotvorná bloková zástavba s domoradiami, obojstranne lemujúca dopravné koridory historických ciest, polyfunkčnými meštianskymi domami dvoj a trojpodlažnými, ukončenými tradičným zastrešením strechami s hrebeňom súbežným s priečelím. Zástavba postupne graduje k rozšírenému priestoru námestia, bývalého nezastavaného rínku, až po kompozičné vyvrcholenie v súbore reprezentačných a sakrálnych stavieb bývalého mestského hradu.

B.11.4.1. Pamiatková rezervácia Banská Bystrica

B.11.4.1.1. PR Banská Bystrica – súčasný stav ochrany

PR Banská Bystrica bola zriadená Poverením SR školstva a kultúry SNR, č. nariadenia vlády 16.118./1955-leg. zo dňa 18.05.1955 opatrením, v ktorom sa za predmet ochrany určila najcennejšia kultúrohistorická časť mesta ako „vynikajúci doklad umeleckého a historického vývoja spoločnosti, vysokého majstrovstva a výtvarného citu predošlých generácií“.

Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 108/2004 Z. z. zo dňa 10.02.2004 o Pamiatkových rezerváciách Banská Bystrica a Kremnica v zmysle § 16 ods. 2 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, ktoré nadobudlo účinnosť 01.03.2004, bolo vymedzené územie Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica.

Základným materiálom, usmerňujúcim ochranu a obnovu pamiatkovej rezervácie sú „Zásady pamiatkovej starostlivosti pre MPR Banská Bystrica“ vypracované ŠÚPS Bratislava v roku 1989. V súvislosti s novým pamiatkovým zákonom boli v roku 2004 aktualizované „Zásadami ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt pamiatkového územia PR Banská Bystrica“ (spracovateľ: PÚ SR, autorský kolektív Doc. Ing. arch. J. Lalková, PhDr. N. Urbanová), ktoré neboli schválené.

V súčasnosti KPÚ Banská Bystrica, na základe nových poznatkov, v súlade s platnými právnymi predpismi a legislatívou na úseku ochrany pamiatkového fondu spracováva pre dané územie aktualizáciu predmetného metodického materiálu: „PAMIATKOVÁ REZERVÁCIA BANSKÁ BYSTRICA - URBANISTICKO-HISTORICKÝ VÝSKUM A ZÁSADY OCHRANY OBNOVY A PREZENTÁCIE HODNÔT PAMIATKOVÉHO ÚZEMIA“ - Zásady ochrany pamiatkového územia, ktoré obsahujú požiadavky na primerané funkčné využitie územia, na zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, prvkov interiéru a uličného parteru, charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, archeologických nálezísk, prípadne ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt pamiatkového územia (v zmysle ustanovenia § 29 ods. 3 pamiatkového zákona).

Definícia PR v zmysle pamiatkového zákona³

V zmysle § 16 pamiatkového zákona "Pamiatková rezervácia je územie s uceleným historickým sídelným usporiadaním a s veľkou koncentráciou nehnuteľných kultúrnych pamiatok alebo územie so skupinami významných archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ktoré možno topograficky vymedziť".

Územné vymedzenie PR Banská Bystrica

Hranica pamiatkovej rezervácie je vymedzená na základe Aktualizácie a spresnenia hraníc z 10.2.2004⁴ nasledovne:

Popis hranice: Východiskový bod hranice PR je na severozápadnej križovatke ulíc Bakosovej a Katovnej (styčný bod parc. č. 5422 a 5423), pokračuje na juhovýchod po západnej hranici parc. č. 5422 až po priesečník s parc. č. 1810, 1811, lomí sa východným smerom do južného bodu parc. č. 1841, odtiaľ do styčného bodu parc. č. 1840 a 5422 po severnej hranici parc. č. 1840, po styk s parcelou č. 1832 (cintorín), tu sa lomí na sever do styčného bodu parc. č. 1845, 1899 a 1900/24. Odtiaľ pokračuje do styčného bodu s parcelou č. 5439, pokračuje do styčného bodu parc. č. 5439, 30 a 5437, ďalej do východného bodu parc. č. 24, pretína ulicu D. Skuteckého do styčného bodu parc. č. 5440 a parc. č. 126, odtiaľ vedie do styčného bodu parc. č. 129 a 5458, ďalej pokračuje do styčného bodu parc. č. 1298, 1297/1, 1282 a 1283, pokračuje do styčného bodu parc. č. 1, odtiaľ smeruje po styk s parc. č. 1204/1, pokračuje po styk s parc. č. 1204/16 a do styčného bodu parc. č. 1353 a 5400, ďalej do styčného bodu s parc. č. 1354, pokračuje do styčného bodu parc. č. 1355 a 5400, pokračuje do bodu parc. č. 1539 a 5513, ďalej do styčného bodu parc. č. 1540 a 5512, pretína Dolnú ulicu a pokračuje do bodu parc. č. 5512, 5514 a 1541/2. Potom pokračuje po východnej hranici p.č. 5514 do styku s parcelami č. 1558 a 1647, pokračuje po spoločných hraniciach parc. č. 1647 s parc. č. 1564 a 1565, 1565 a 1566/2, 1566/2 a 1566, 1566/2 a 1568, lomí sa na SV a sleduje SZ hranice parc. č. 1568, 1569, 1572, ďalej rozhranie parc. č. 1647/1 s parc. č. 1573, 1575, 1577, 1581, pokračuje po rozhraní parc. č. 1582 a 1581, lomí sa na rozhranie parc. č. 1647/1 s parc. č. 1581, 1583, 1586, 1587, 1590, 1591, 1594, 1595/1, 1609 až do styku s parc. č. 1610/1, otáča sa do styčného bodu s parc. č. 1610/2, pokračuje po SZ hraniciach parc. č. 1610, 1611, 1613, 1615/2, pokračuje po rozhraní parc. č. 1633/1 s parc. č. 1616, 1617, 1618, 1624, 1623, pokračuje do styčného bodu s parc. č. 5518 (Dolná Strieborná), pokračuje do styčného bodu s parc. č. 1627 a 5407, ďalej pokračuje do styčného bodu s parc. č. 5521, pokračuje do styčného bodu s parc. č. 5409/1 (Lazovná ul.), pokračuje do najjužnejšieho bodu parc. č. 5522, lomí sa na styku s parc. č. 5409/1 a 5423. Po SZ hranici smeruje na SV a končí vo východiskovom bode.

Hranica PR je územne vymedzená v grafickej časti ÚPN mesta – výkres č.7a - Regulatívy a limity funkčného a priestorového využívania územia.

*

Objekty NKP na území ochranného pásma PR Banská Bystrica sú uvedené v Tab. B.11.4.3-1 v kapitole B.11.4.4.

³ V dobe spracovania ÚPN mesta Banská Bystrica Zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.

⁴ Podľa Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 108/2004 Z.z. zo dňa 10.2.2004 o pamiatkových rezerváciách Banská Bystrica a Kremnica v zmysle § 16 ods. 2 zákona Národnej rady slovenskej republiky č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu, ktoré nadobudlo účinnosť 01. 03. 2004.

Obr. B.11.4.1.1-1 Hranica PR Banská Bystrica s vyznačenými národnými kultúrnymi pamiatkami

Zdroj: Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica

B.11.4.1.2. PR Banská Bystrica – návrh ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt územia

Pre ochranu pamiatkového územia PR Banská Bystrica boli v roku 1989 vydané Zásady pamiatkovej starostlivosti, SÚPS Bratislava. Tieto boli vzhľadom na zmenené spoločenské pomery a súčasný stav v území aktualizované v zmysle Vyhlášky MK SR č. 16/2003 platnej od 01.02.2003¹, ktorou sa vykonával pamiatkový zákon (§ 7 ods. 6), a obsahujú návrh zásad ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt územia. Tieto zásady sú už v súčasnosti neaktuálne, preto je rozpracovaná ich aktualizácia.

Pre účely ÚPN mesta Banská Bystrica boli Krajským pamiatkovým úradom Banská Bystrica z hľadiska ochrany, obnovy a prezentácie hodnôt pamiatkového územia – Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica stanovené nasledovné požiadavky:

- 1) Všeobecné požiadavky pre pamiatkové územie PR Banská Bystrica
 - a) Zachovať, chrániť a regenerovať historickú urbanistickú štruktúru PR Banská Bystrica, tvorenú pôdorysnou štruktúrou sídla, historickou parceláciou a hmotovo-priestorovou skladbou zástavby národnými kultúrnymi pamiatkami ako originálu.
 - b) Zachovať pamiatkové hodnoty územia PR Banská Bystrica, ktoré sú definované ako "súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umelecko-remeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany". Do pojmu "pamiatková hodnota" môžeme začleniť aj originalitu, autenticitu, dobu vzniku, kvalitu, kvantitu, stavebno-technický stav - zmeny vplyvom času, slohový vývoj, jedinečnosť, situovanie, funkciu, typ, autorstvo, materiálové riešenie, vzťahy, pričom pamiatkovú hodnotu predstavuje územie PR Banská Bystrica ako urbanistický celok.
 - c) Nositeľmi pamiatkových hodnôt pamiatkového územia sú jednotlivé nehnuteľné národné kultúrne pamiatky (ďalej aj "NKP") situované na území PR Banská Bystrica, nehnuteľnosti v pamiatkovom území PR Banská Bystrica, objekty vytipované na zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu SR (ďalej len „ÚZPF“), objekty dotvárajúce pamiatkové prostredie, pamätihodnosti mesta, drobná architektúra, komunikačný systém, zeleň záhrad a parková zeleň, významné vodné plochy.
 - d) Základnou požiadavkou zachovania autenticity a originality pamiatkovej hodnoty NKP a PR je v procese jej ochrany a regenerácie využívanie prednostne typických materiálov, rovnako aj remeselných a technologických postupov, ktoré sú z hľadiska ich pamiatkových hodnôt charakteristické a výrazne nezasiahnu do jej pamiatkovej podstaty.
 - e) Všetky nové zásahy do hmotnej podstaty NKP realizovať spôsobom, aby bolo možné ich odstránenie bez poškodenia originálu, úbytku materiálu alebo narušenia hmotnej podstaty NKP.
- 2) Požiadavky na primerané funkčné využitie pamiatkového územia
 - a) Súčasné prevádzky a zariadenia na území PR Banská Bystrica nemajú svojou činnosťou negatívny dopad na kultúrno-historické hodnoty objektov a využívanie rezervácie. Ide predovšetkým o obchodné prevádzky, reštaurácie, kaviarne, ktoré na jednej strane vyžadujú pravidelné zásobovanie dopravnou obsluhou, na druhej strane je však toto zásobovanie na území PR zabezpečené v ranných hodinách mimo exponovaných časových intervalov pre návštevnosť PR.
 - b) Dopravná obsluha je riešená podľa komunikačných možností z Dolnej ulice, z Nám. SNP, Hornej ulice a ulíc kolmých na hlavnú komunikačnú západno-východnú os, t.j. z Národnej, Kapitulskej, Lazovnej a Hornej Striebornej ulice. V súčasnosti dochádza k čiastočnému úbytku obchodných a administratívnych prevádzok v dôsledku výstavby nových administratívno-obchodných centier

¹ V dobe spracovania návrhu ÚPN mesta Banská Bystrica už platná nová vyhl. MK SR č. 253/2010, ktorou sa vykonáva zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov

- v blízkom aj širšom okolí PR Banská Bystrica, ako aj v dôsledku problémov vyplývajúcich zo súčasnej ekonomickej situácie. Uvoľnené priestory sú síce nahrádzané novými funkciami, negatívnym javom je však čiastočné alebo aj úplne nevyužívanie priestorov nehnuteľností, čo má za následok zhoršovanie stavebno-technického stavu predovšetkým NKP na území PR.
- c) Tejtó problematike venovať zo strany mesta Banská Bystrica zvýšenú pozornosť počas celého obdobia platnosti ÚPN mesta.
- 3) Požiadavky na funkčné využitie
- a) Zachovať a udržiavať súčasnú spoločensko-obslužnú funkciu pamiatkového územia a regenerovať aj jej historické funkcie - bývanie, obchod, remeselnú výrobu, administratívnu funkciu.
- b) Preferovať využitie pamiatkového územia pre bývanie - trvalé ako aj prechodného typu.
- c) Nepripustným riešením nového využitia sú funkcie poškodzujúce alebo nerešpektujúce pamiatkové hodnoty pamiatkovej rezervácie: priemyselná výroba, veľkosklady, dopravné areály, čerpacie stanice, poľnohospodárska výroba, veľkopriestorové predajne typu supermarketov alebo hypermarketov a pod.
- d) Nové využitie objektov nesmie spôsobiť rozsiahle dispozičné zmeny, odstraňovanie cenných výtvarných, umeleckých alebo remeselných detailov, alebo rozsiahle zásahy do hmotovej podstaty objektov.
- 4) Požiadavky na členenie zástavby na území PR Banská Bystrica podľa pamiatkovej hodnoty
- a) objekty pamiatkovo-chránené, zapísané v ÚZPF – ide o objekty, ktoré tvoria podstatu pamiatkovej rezervácie, asanácia týchto objektov je nepripustná,
- b) objekty vytipované na zápis do ÚZPF – ide o objekty s cennými pamiatkovými hodnotami, ktoré je potrebné v budúcnosti na území pamiatkovej rezervácie zachovať a chrániť,
- c) objekty s pamiatkovou hodnotou – ide o objekty s tradičnou hmotou, architektonickým riešením, historickou fasádou, priaznivo dotvárajúce prostredie ako celok,
- d) objekty rešpektujúce pamiatkové hodnoty – ide o objekty dotvárajúce prostredie, ktoré vyžadujú čiastočnú úpravu - napr. fasády, strechy, parteru, farebnosti fasády,
- e) objekty nerešpektujúce pamiatkové hodnoty – ide o objekty rušivé v rámci hmotového ako aj výrazového riešenia, ktoré narušujú harmóniu historického prostredia; z hľadiska zásad ochrany pamiatkového fondu pamiatkového územia je ich asanácia, náhrada, alebo celková prestavba z uvedeného dôvodu potrebná,
- f) objekty novodobé s kvalitným urbanistickým a architektonickým riešením, ktoré pôsobia v prostredí priaznivo alebo nerušivým spôsobom,
- g) dočasné objekty a zariadenia v pamiatkovom území.
- 5) Požiadavky na reguláciu novej zástavby, revitalizačné plochy
- a) všeobecnou požiadavkou je zásada, že novostavba by mala hmotovo korešpondovať s okolitou historickou zástavbou a svojim architektonickým riešením sa jej podriaďiť,
- b) uvažovaná prístavba, nadstavba alebo novostavba nesmie byť kapacitne predimenzovaná, v prípade veľkých plôch je potrebné zväziť rozdelenie na menej parciel,
- c) rozsah pôdorysu novostavieb, dvorových prístavieb a nadstavieb (objektov, ktoré nie sú kultúrne pamiatky) nesmie byť väčší ako je súčasný rozsah zástavby v pamiatkovom území,
- d) novostavba musí rešpektovať tradičné urbanistické a architektonické princípy, najmä: zastavovaciu schému, celkovú kompozíciu, pôdorysné a priestorové

- usporiadanie, parceláciu, charakteristický tvar striech, materiálovú skladbu, farebnosť,
- e) novostavba musí zohľadňovať charakteristickú výškovú gradáciu objektivej skladby (uličná zástavba je vo vzťahu k dvorovej zástavbe dominantná a klesá smerom do dvorovej parcely), rešpektovať stupňovitú výškovú gradáciu zástavby Dolnej ulice zohľadňujúcu stúpajúci charakter ulice smerom k námestiu (nižšie situovaný objekt nesmie v úrovni korunnej rímsy, hrebeňa strechy, štítovej steny strechy presahovať alebo musí byť v rovnakej výške ako výšková úroveň susedného objektu situovaného západne od neho),
 - f) novostavba musí rešpektovať charakter a výškové členenie okolitej historickej zástavby,
 - g) prípadná dvorová prístavba alebo novostavba musí rešpektovať výškovú dominantnosť hlavného objektu a smerom do dvora klesať, zároveň musí rešpektovať terénne danosti dvorovej parcely objektov národných kultúrnych pamiatok a objektov vytypovaných na zápis do ÚZPF,
 - h) v prípade novostavby orientovanej do ulice (preluky vzniknutej asanáciou pôvodného objektu) výška korunnej rímsy musí byť odsadená od korunných ríms objektov v ich susedstve, prípadne musí výška rímsy vychádzať z pôvodného riešenia na základe historických dokumentov, preukazujúcich pôvodnú výšku zaniknutej stavby,
 - i) zároveň musí byť rešpektovaný princíp nerovnakej výšky zástavby predovšetkým kultúrnych pamiatok (napr. spájanie korunných ríms susedných objektov alebo hrebeňov striech do jednej úrovne nie je možné),
 - j) zástavba v prelukách nesmie rešpektovať skutočnosť, že v štítových stenách objektov, susediacich s prelukou, boli sekundárne realizované okenné alebo dverové otvory, orientované do priestoru preluky alebo dvorovej parcely,
 - k) na mieste zaniknutej zástavby musí novostavba rešpektovať presný priebeh stavebnej čiary a parcelácie, ale aj hmotový objem, výšku, tvar a orientáciu striech v prípade, že je to známe z historickej dokumentácie (historických katastrálnych máp, historických fotografií a iných archívnych materiálov),
 - l) okrem celkového hmotovo-priestorového riešenia je potrebné pri riešení novostavieb potlačiť nepriaznivý kontrast mierky a výrazu súčasnej architektúry a rešpektovať charakter historických fasád pôvodnej historickej zástavby (riešenie parteru, členenie fasád),
 - m) rešpektovať je potrebné aj tradičné osadenie objektu voči terénu (k chodníku, komunikácii),
 - n) na zložité situácie na území PR Banská Bystrica by mala byť vypísaná architektonicko-urbanistická súťaž, pre určenie vhodného zámeru a stanovenie regulatívov,
 - o) v prípade rušivých objektov na území PR Banská Bystrica, je potrebné stavebné riešenie orientovať na zníženie alebo obmedzenie ich celkového negatívneho pôsobenia v historickom prostredí,
 - p) v PR Banská Bystrica je neprípustné úplné odstránenie charakteristických prvkov vnútorného členenia blokovej zástavby (parcelácie) spájaním jednotlivých parciel, novostavbou riešenou kolmo na dve alebo viac parciel (historické parcelačné múry sú neodmysliteľnou súčasťou zachovanej urbanistickej štruktúry pamiatkovej rezervácie a ich odstraňovanie nie je možné),
 - q) vylúčiť je potrebné úplné zastavenie historických dvorových parciel zastavaním celej dvorovej parcely na jej celú šírku alebo zastrešením dvora medzi dvomi dvorovými krídlami, alebo dvorovým krídlom a štítovou stenou susedného objektu (v minulosti realizované príklady zastrešenia dvorov z dôvodu zvýšenia úžitkovej plochy pozemku, výrazne zmenili urbanistickú štruktúru pamiatkového územia, zasiahli do charakteru strešnej krajiny, vyžiadali si nové technické riešenia, realizované na pamiatkovo chránených objektoch - nutné odvetranie vzniknutého

- priestoru klimatizáciou, odvedenie zrážkových vôd zo strechy riešené mimo dvorovej parcely na dvor susedného objektu, zhoršenie presvetlenia miestností, zmena mikroklimy zastrešeného priestoru s negatívnym dopadom na cenné detaily historických fasád),
- r) zástavbu dvorových parciel riešiť prednostne formou prístavby k existujúcej nehnuteľnosti, a to na mieste pôvodnej zástavby, pričom je nutné zachovať pôvodné pôdorysné riešenie zaniknutej stavby - jej pozdĺžnu pôdorysnú schému, zachovať výškovú nadradenosť hlavného objektu voči dvorovým krídlam (dvorová zástavba nesmie výškovo konkurovať existujúcej historickej zástavbe, predovšetkým zástavbe pamiatkových objektov), rešpektovať terénne danosti dvorovej parcely (je potrebné aby hmota prístavby, predovšetkým pri dlhých dvorových krídlach, bola členená na menšie celky, ktorých výška, úroveň hrebeňa striech, korunných ríms klesala, príp. kopírovala existujúci terén dvora), zastrešenie novostavieb na dvorových parcelách v bezprostrednom kontakte s historickou zástavbou riešiť tradičným typom striech - pultové, príp. sedlové (nie je možné z dôvodu maximálneho využitia strešného priestoru dvorového krídla s pultovou strechou s nízkym sklonom riešiť zmenu tvaru tradičného tvaru napr. na manzardovú),
 - s) v historickom prostredí nie sú vyhovujúce prístavby ako aj novostavby riešené s plochými strechami, alebo šikmými strechami s miernym sklonom,
 - t) nie je prípustné predimenzovanie zastavanosti dvorovej parcely nad rámec pôvodnej historickej zastavanosti,
 - u) prístavby a novostavby dvorových parciel nesmú byť realizované na úkor existujúcej historickej zástavby s cennými architektonickými detailmi, prvkami, ktoré sú dokladom historického vývoja jednotlivých pamiatkovo chránených objektov; je nevyhnutné pred každým zámerom zhodnotiť stavebno-technický stav existujúcich stavieb ako aj ich pamiatkové hodnoty umelecko-historickým a architektonicko-historickým výskumom,
 - v) všetky prístavby je potrebné posudzovať individuálne s rešpektovaním pamiatkových a architektonických hodnôt existujúcich objektov, ku ktorým sa prístavba má realizovať; v niektorých prípadoch, kedy by prístavbou mohlo dôjsť k prekrytiu alebo poškodeniu cenných detailov (výzdoba fasád, kamenné články), prístavba nebude možná,
 - w) nadstavby pamiatkovo chránených objektov nie sú možné – nadstavovať je možné len objekty, ktoré nie sú zapísané v ÚZPF; je potrebné zachovať rôznorodé výškové riešenie jednotlivých cenných objektov, ktoré je pre pamiatkové územie charakteristické, zväziť možnosť nadstavby pri objektoch, kde je to z hľadiska dotvorenia prostredia, priestoru vhodné; pokiaľ ide o nadstavbu v radovej zástavbe je nutné zachovať uličnú stavebnú čiaru, t.j. nie je možné predsadenie hmoty pred úroveň existujúcej zástavby (výnimka je možná len v prípade navrhovaného architektonického detailu - arkiera, ktorý by však na šírku nemal presahovať cca 30 cm),
 - x) pri novostavbách v okrajových častiach PR Banská Bystrica je nutné posudzovať širšie súvislosti chráneného územia, aby nedošlo k narušeniu významných priehľadov, kompozičných osí, narušeniu väzby na okolitú krajinu, narušeniu charakteristického obrazu rezervácie; nová zástavba zároveň musí nadväzovať na tradičnú architektonicko-urbanistickú štruktúru sídla,
 - y) novostavba by mala v rámci architektonického riešenia používať súčasné výrazové prvky, mala by byť príkladom kvalitnej súčasnej architektúry, nemala by byť v kontraste s historickou zástavbou (vzhľadom na to, že v minulosti boli na území pamiatkovej rezervácie realizované aj novostavby s nevhodným riešením kritizované odbornou aj laickou verejnosťou; pri novostavbách uprednostňovať formu architektonických alebo architektonicko-urbanistických súťaží a zámer dôkladne zväziť).

6) Požiadavky na zachovanie a ochranu historickej pôdorysnej schémy verejných priestranstiev, námestí a hlavných a vedľajších uličných priestorov

- a) zachovať historickú pôdorysnú schému, verejné priestranstvá, námestia, uličné priestory ako základné požiadavky pamiatkovej ochrany historického prostredia,
- b) pri akýchkoľvek zámeroch obnovy v historickom prostredí vychádzať z princípov sanačnej regenerácie a slohovej rekonštrukcie,
- c) v záujme ochrany urbanistických hodnôt sídla zachovať ich autenticitu a integritu bez nových rušivých zásahov,
- d) zachovať súčasný komunikačný systém tvorený ulicami a verejnými priestranstvami,
- e) nerealizovať nové komunikácie, ktoré by narušili pôdorysnú schému, parceláciu, pamiatkové hodnoty zástavby, archeologické lokality a nálezy,
- f) zachovať existujúcu profiláciu a niveletu terénu,
- g) pri všetkých stavebných úpravách námestí, ulíc, dvorov, záhrad a pod. rešpektovať historickú výškovú úroveň terénu, predovšetkým vo vzťahu k pôvodnej zástavbe.

7) Požiadavky na zachovanie, ochranu a prezentáciu systému opevnenia

- a) zachovať torzo obranného systému ako jeden z najvýznamnejších atribútov mesta,
- b) konzervovať zachované hradby a označiť ich vhodným informačným systémom,
- c) zlepšiť stavebno-technický stav staticky narušených častí opevnenia v časti základov, korune muriva, lokálne vyspraviť poškodené časti muriva doplnením a konzervovaním s použitím tradičných materiálov,
- d) odstrániť náletovú zeleň z blízkosti hradieb,
- e) nesituovať v bezprostrednom kontakte s hradbami zástavbu, komunikácie, parkovacie plochy a vysokú zeleň,
- f) v záujme prinávratenia „genia loci“ historickému mestu prezentovať výsledky archeologických nálezov formou náznakovej exaktnej rekonštrukcie v miestach, v ktorých to zástavba dovoľuje,
- g) zabezpečiť komplexné zameranie existujúcich častí systému opevnenia, vyhodnotenie kultúro-historických a architektonicko-historických hodnôt realizáciou výskumnej dokumentácie, doriešiť majetko-právne vzťahy v rámci celého územia PR.

8) Pri zachovaní, údržbe a regenerácii výškového a hmotovo-priestorového usporiadania existujúcich nehnuteľností sa riadiť nasledovnými zásadami a regulatívami:

- a) Zachovať a udržiavať výškové a priestorové usporiadanie objektov národných kultúrnych pamiatok a objektov vytypovaných na zápis do ÚZPF, pričom
 - aa) je neprípustné nadstavovať národné kultúrne objekty a objekty vytypované na zápis do ÚZPF o ďalšie podlažia,
 - ab) je potrebné zachovať výškovú úroveň podstrešnej rímsy na hlavnej ako aj dvorovej fasáde objektov,
 - ac) je potrebné zachovať súčasné sklony striech (v odôvodnených prípadoch je možné zvýšenie sklonu striech s veľmi plytkým sklonom, pričom zmena sklonu musí byť posúdená individuálne, vzhľadom na okolitú zástavbu susedných objektov a architektonicko-istorické hodnoty objektov - fasádu, hmotovo-priestorové členenie),
 - ad) je potrebné zachovať rozmery, tvarové riešenie striech,
 - ae) je žiaduce presvetlenie podkrovných priestorov do uličných priestorov, námestí riešiť prioritne strešnými oknami,
 - af) individuálne posudzovať prípustnosť nového využitia podkrovných priestorov, prípadnú výmenu krovov novými konštrukciami a spôsob presvetlenia podkrovia objektov,
 - ag) považovať za nevhodné uzatváranie historických pavlačí a loggií objektov NKP,
 - ah) považovať za nevhodné zatepľovanie objektov NKP, neprípustné je zateplenie architektonicky členených, cenných fasád s plastickou štukovou ako aj

- maľovanou fasádou, s freskovou výzdobou, alebo fasád s predpokladom nálezov pod mladšími omietkovými vrstvami,
- ai) sú neprípustné prístavby k objektom so zachovanou cennou výzdobou fasády, ktorá by mohla byť prístavbou prekrytá alebo zničená,
 - aj) novostavby a prístavby dvorových krídiel situovať prioritne na plochách zaniknutej historickej zástavby, za nežiaducu považovať zástavbu plôch, na ktorých v minulosti neexistovala zástavba,
 - ak) je potrebné vylúčiť úplné zastavanie historických dvorových parciel objektov zastavaním celej dvorovej parcely na jej celú šírku, realizáciou zastrešenia dvora medzi dvoma dvorovými krídlami alebo dvorovým krídlom a štítovou stenou susedného objektu,
 - al) prípadná dvorová prístavba alebo novostavba musí rešpektovať výškovú dominantnosť hlavného objektu a smerom do dvora klesať, zároveň musí rešpektovať terénne danosti dvorovej parcely objektov národných kultúrnych pamiatok a objektov vytypovaných na zápis do ÚZPF.
- b) Zachovať a udržiavať nehnuteľnosti s pamiatkovou hodnotou a nehnuteľnosti rešpektujúce pamiatkové hodnoty, pričom
- ba) individuálne posudzovať prípadnú nadstavbu objektov s ohľadom na výškovú úroveň a podlažnosť okolitej zástavby, ako potrebu rešpektovania celkovej urbanistickej a hmotovo-priestorovej skladby zástavby ulice, priestoru,
 - bb) novostavby a prístavby dvorových krídiel objektov dotvárajúcich prostredie situovať prioritne na plochách zaniknutej historickej zástavby,
 - bc) individuálne posudzovať prípadnú zmenu architektonického riešenia fasád.
- c) Nehnuteľnosti nerešpektujúce pamiatkové hodnoty svojim hmotovo-priestorovým riešením, podlažnosťou, výškovým členením, nerešpektovaním parcelácie alebo architektonickým riešením exteriéru vhodným spôsobom korigovať, z dôvodu eliminácie ich rušivého charakteru z hľadiska pamiatkových hodnôt pamiatkového územia. Za vhodné riešenie v budúcnosti považovať ich celkovú prestavbu alebo náhradu. V žiadnom prípade rušivé objekty nenadstavovať o ďalšie podlažia alebo riešiť prístavby k týmto objektom a tým zvýšiť ich rušivý vplyv na historické prostredie územia.
- d) V pamiatkovom území neumiestňovať dočasné stavby, ktoré by svojim objemovým, architektonickým a technickým riešením, prevádzkou, materiálovým a farebným riešením mohli narušiť pamiatkové hodnoty územia. Umiestňovanie týchto stavieb posúdiť individuálne s rešpektovaním zásad ochrany pamiatkového fondu pamiatkového územia.
- 9) Za nezastaviteľné plochy na území PR Banská Bystrica považovať:
- a) vo všeobecnej rovine priestory verejné (historické ulice, námestia - Námestie SNP, Námestie Štefana Moysesu),
 - b) plochy hodnotnej historickej zelene, parkov, záhrad meštianskych domov,
 - c) plochy, ktoré zachovávajú tradičné pohľadové vnímanie dominant pamiatkovej rezervácie, mestských hradieb, historickej zástavby,
- pričom zastavovanie plôch, na ktorých v minulosti neexistovala zástavba, nepovažovať vo všeobecnosti za vhodné.
- 10) Na pamiatkovom území Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica zachovať nasledovné plochy zelene
- a) objekt zelene evidovaný v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenskej republiky (ÚZPF) ako národná kultúrna pamiatka - NKP a teda aj predmet ochrany v zmysle pamiatkového zákona:
 - aa) Park SNP, ev. č. 2733/2, Kapitulska ulica, parc. č. 1332,
 - b) objekt zelene vtipovaný na zápis do ÚZPF:

- ba) záhrada pri dome č. 4, Námestie Š. Moyses (tzv. romantická záhrada), parc. č. 1333,
 - c) významné plochy zelene ako súčasť verejných priestranstiev:
 - ca) alejové výsadby na Námestí SNP a Dolnej ulici,
 - cb) zeleň areálu bývalého Mestského hradu a Námestia Š. Moyses,
 - cc) parčík na Hornej ulici,
 - cd) parkovo upravené plochy zelene na Národnej ulici,
 - ce) plochy zelene v okolí pozostatkov mestského opevnenia,
 - cf) zeleň pozdĺž línie komunikácie na Štefánikovom nábreží a Stadlerovom nábreží,
 - d) významné plochy zelene osobitného určenia:
 - da) areál cintorína nad Mestským hradom,
 - db) záhrada pri bývalom mestskom špitáli na Hornej ulici č. 28 (parc. č.1303/1),
 - dc) záhrada býv. župného domu na Lazovnej ul. č. 9 (parc.č.1784),
 - dd) záhrada mešt. domu na Lazovnej ul. č. 11 (parc. č.1791),
 - de) záhrada mešt. domu na lazovnej ul. č. 38 (parc. č.1806),
 - df) záhrada pred bytovým domom na Krížnej ul. č.7 (parc. č.1764),
 - dg) areál Univerzity Mateja Bela na Kuzmányho ulici (parc. č.1417,1420),
 - dh) záhrada vnútrobloku (parc.č.: 1757/1, 1754),
 - di) záhrada mešt. domu na Hornej ul. č. 23 (parc. č.19/1),
 - dj) záhrada pri objekte ev. gymnázia na Skuteckého ul. č. 5 (parc. č. 25/2),
- 11) Na pamiatkovom území Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica ďalej:
- a) zachovať zeleň úžitkových záhrad v rámci jednotlivých parciel v celej pamiatkovej rezervácii,
 - b) zachovať a revitalizovať plochy a prvky zelene na námestiach a v uliciach je možné na základe jasne stanoveného kompozičného a prevádzkového cieľa, nutné je rešpektovať dispozičné riešenie a priestorové usporiadanie, farebnosť, štruktúru a pomer jednotlivých vegetačných prvkov,
 - c) mimoriadnu pozornosť v budúcnosti venovať areálu bývalého Mestského hradu, vyhodnoteniu jeho jestvujúcej zelene a následne koncepčnému zvládnutiu regenerácie celého komplexu, pričom súčasný stav úprav považovať len za prechodný,
 - d) zachovať, resp. vytvoriť súlad medzi zeleňou a širším historickým priestorom, pričom zeleň považovať aj za vhodný prostriedok na zmiernenie alebo prípadné zakrytie pohľadov na niektoré nevhodné stavby a prvky,
 - e) zachovať pôvodné druhové zloženie a štruktúru zelene v pamiatkovom území,
 - f) zachovať pozostatky súkromných záhrad v rámci jednotlivých parciel s prevažne úžitkovým charakterom na celom území pamiatkovej rezervácie a ich plochy nezastávať,
 - g) južné územie pri nábreží Hronu podľa možnosti naďalej nezahusťovať výstavbou, ale kultivovať zeleň v tomto priestore spolu s prezentáciou torza mestského opevnenia; tým vytvoriť primeranú zelenú zónu na oddelenieestskej tranzitnej dopravnej tepny a súčasne rehabilitovať a naznačiť vzťah urbanizácie a vodného toku; s primeranou zástavbou tejto lokality uvažovať perspektívne i v prípade odľahčenia dopravného riešenia od tranzitnej dopravy a vytvorenia nábrežnej plnohodnotnejestskej triedy,
 - h) eliminovať výsadbu nevhodných druhov drevín (napr. stĺpovité druhy stromov, exotické druhy ihličnatých drevín a pod.),
 - i) pri nových výsadbách používať prevažne domáce a zdomácnené druhy drevín, ktoré vyhovujú miestnym podmienkam; v prípade potreby použitia kultivarov použiť

také, ktoré si zachovávajú charakteristický habitus a obmedzené majú hlavne rastové parametre,

- j) u starších stromov vykonávať udržiavací rez s cieľom predĺženia životnosti a zabezpečenia vyhovujúceho zdravotného stavu, vitality a prevádzkovej bezpečnosti,
- k) ošetrovanie drevín zabezpečiť odbornou firmou alebo prostredníctvom školeného pracovníka, aby sa predišlo neodborným zásahom poškodzujúcim dreviny.

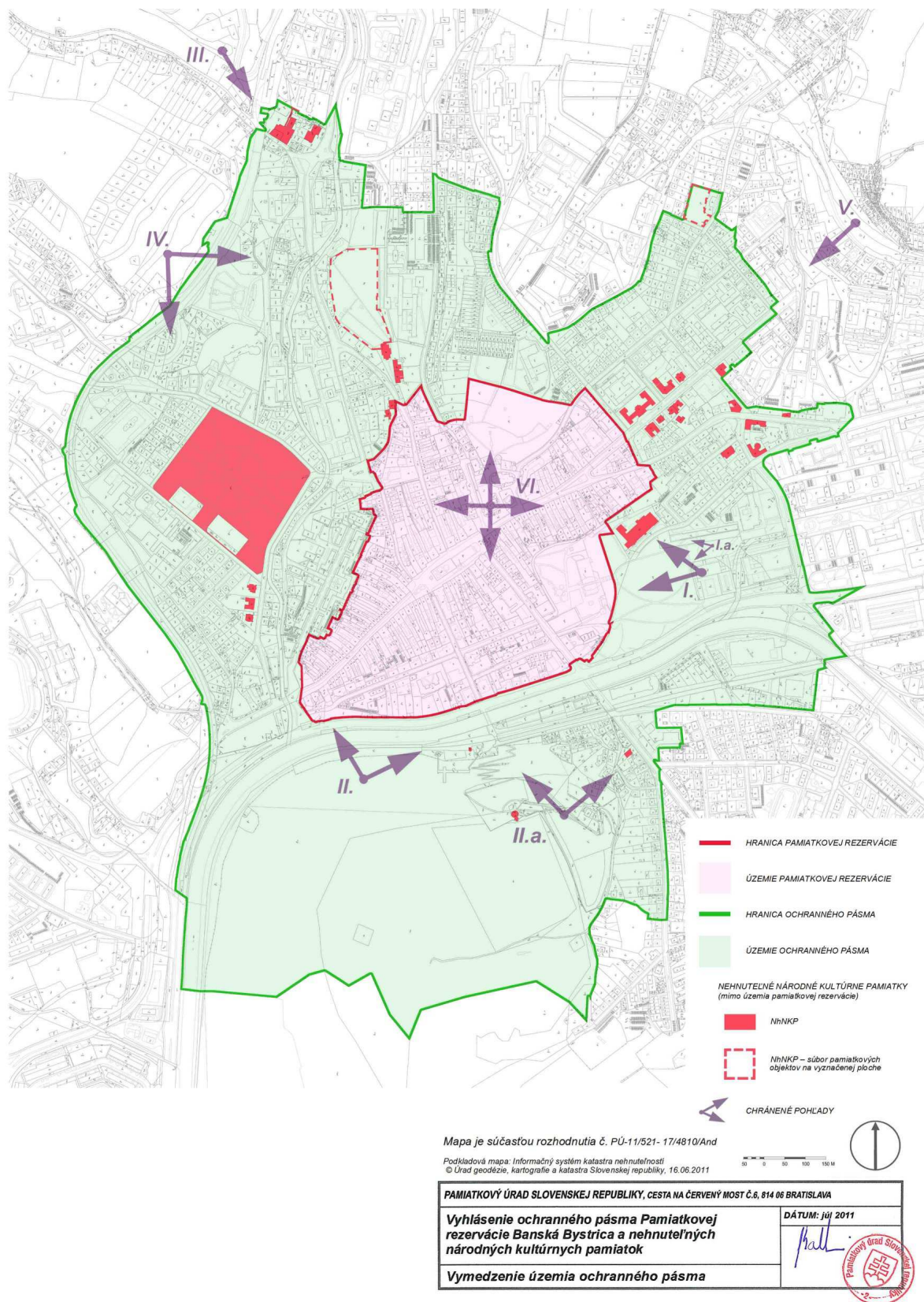
B.11.4.2. Ochranné pásmo PR Banská Bystrica

B.11.4.2.1. Vymedzenie OP PR Banská Bystrica

Rozhodnutím Pamiatkového úradu SR č. PÚ-11/521- 17/4810/And zo dňa 7.7.2011 bolo v zmysle platnej legislatívy na úseku ochrany pamiatok² vyhlásené ochranné pásmo Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok v k.ú. Banská Bystrica, evidovaných v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, uvedených nižšie.

² V dobe spracovania ÚPN mesta Banská Bystrica zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov, § 18 ods. 2.

Obr. B.11.4.1.1-1 Vymedzenie ochranného pásma PR Banská Bystrica a NhKP podľa rozhodnutia Pamiatkového úradu SR zo dňa 7.7.2011

Hranica navrhovaného OP PR je územne vymedzená v grafickej časti ÚPN mesta – výkres č.7c – Regulatívy a limity funkčného a priestorového využívania územia - Limity územia.

Hranica OP Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica a nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok je v zmysle vyššie uvedeného rozhodnutia PÚ SR vymedzená nasledovne:

Východiskovým bodom opisu hranice OP je styčný bod parciel 2290/4, 5399/8 a 2290/43. Odtiaľ hranica OP pokračuje prevažne východným smerom po hraniciach parciel 2290/43, 2290/38, 2290/33, 2290/13, 2290/17 až do styčného bodu parciel 2290/17, 2299/5 a 5409/5. Odtiaľ hranica OP smeruje, pretínajúc parcelu 5409/5, do styčného bodu parciel 5409/5, 5625/11 a 2064/7. Ďalej hranica OP smeruje po hraniciach parciel 5625/11, 2181/13, 2181/15, 2181/1, 2175/2 až do styčného bodu parciel 2175/2, 2180/29 a 5432. Odtiaľ hranica OP smeruje, pretínajúc parcelu 5432, do styčného bodu parciel 5432, 2176/18 a 2174/2. Ďalej pokračuje hranica OP po hraniciach parciel 2174/2, 2151/9, 5422/2 až do styčného bodu parciel 5422/2, 2139 a 2136. Odtiaľ pokračuje hranica OP, pretínajúc parcelu 5422/2, do styčného bodu parciel 5422/2, 2091/1 a 5424. Ďalej pokračuje hranica OP po hraniciach parciel 5424, 1932, 1932/16, 1932/15, 1932/14, 1932/13, 1932/12, 1901/15, 1901/14, 1901/13, 1901/12, 1901/11, 1901/10, 1901/9, 1901/8, 1901/7, 1901/6, 1901/5, 1901/4, 1901/3, 1901/17, 1901/18, 1901/19, 1901/34, 1901/20, 1901/21, 1901/22, 1901/33, 1901/37, 1900/2, 48/17, 5437/2, 51/2, 5447/1, 76/3, 76/2, 77/2, 77/1, 88/1, 91/2, 91/4, 91/1, 97/4, 97/1, 97/2, 97/3, 219/2, 219/4, 224/3, 225/2, 228/3, 228/2, 228/4, 229/3, 233/2, 234/3, 237/2, 237/9, 240/2, 248, 5448, 256/2, 256/4, 256/1 až do styčného bodu parciel 256/1, 5445 a 257/1. Ďalej hranica OP, pretínajúc parcelu 5445, smeruje do styčného bodu parciel 5445, 313 a 316. Hranica OP pokračuje prevažne južným smerom po hraniciach parciel 5445, 336, 335, 341, 344, 347, 349 až do styčného bodu parciel 349, 346/2 a 5454. Ďalej hranica OP, pretínajúc parcelu 5454, smeruje do styčného bodu parciel 5454, 352 a 363/1. Hranica OP pokračuje po hraniciach parciel 352, 353, 356, 357, 360, 361/1, 362/1, 5440/2, 379/1, 379/5, 379/4, 379/1, 380/4, 380/1, 381/1, 5456, 382/35, 383, 384/2, 385/3, 385/2, 388/2, 388/1, 388/4, 388/1, 388/3 až do styčného bodu parciel 388/3, 5459/1 a 5458/1. Odtiaľ hranica OP, pretínajúc parcelu 5458/1, smeruje do styčného bodu parciel 5458/1, 5475 a 5473. Hranica OP pokračuje po hraniciach parciel 5473, 5474/1, 5474/2, 5474/3, 5401/5 až do styčného bodu parciel 5401/5, 1102/5 a 1078/1. Odtiaľ hranica OP, pretínajúc parcely 5401/5 a 5401/19, smeruje do styčného bodu parciel 5401/19, 4095/22 a 5401/6. Ďalej hranica OP pokračuje po hraniciach parciel 5401/19, 5504/3, 5504/1, 4094 až do styčného bodu parciel 4094, 5504/2 a 5620/1. Ďalej hranica OP, pretínajúc parcelu 5620/1, smeruje do styčného bodu parciel 5620/1, 4866/4 a 4866/1. Hranica OP pokračuje po hraniciach parciel 4866/4, 5646/4, 4864/7, 4864/3, 4864/7, 4863, 4862, 4861, 4860, 4859/1, 4859/2, 4859/1, 4858/1, 4856/1, 4855/1, 5599/1, 4852/3, 4852/2, 4852/4 až do styčného bodu parciel 4852/4, 4852/1 a 5405/1. Odtiaľ hranica OP pokračuje, pretínajúc parcelu 5405/1, do styčného bodu parciel 5405/1, 4716/2 a 4690/1. Hranica OP pokračuje po hraniciach parciel 4690/1 až do styčného bodu parciel 4690/1, 4597/6 a 4597/1. Odtiaľ, pretínajúc parcelu 4690/1, smeruje hranica OP do styčného bodu parciel 4690/1, 4450 a 4451/1. Ďalej pokračuje hranica OP po hraniciach parciel 4450, 4449, 4447, 4336/2, 4337/2, 5383/3, 5385/6, 5385/3, 5385/9. Ďalej hranica OP smeruje prevažne západným smerom po hraniciach parciel 5385/8, 5385/9, 5383/4, 5390/1, 5646/5, 5620/2. Hranica OP potom pokračuje prevažne severným smerom po hraniciach parciel 5620/2, 5399/60, 5399/72, 5399/73, 5399/76, 5399/78, 5399/79, 5399/78, 5399/80, 5399/1, 5399/40, 5399/39, 5399/6, 5399/17, 5399/100, 5399/17, 5399/8 až do styčného bodu parciel 5399/8, 2452/2 a 2449. Odtiaľ hranica OP, pretínajúc parcelu 5399/8, smeruje do styčného bodu parciel 5399/8, 2290/44 a 2290/42. Ďalej hranica OP pokračuje po hraniciach parciel 2290/44, 2292/2, 2290/46, 2290/43 až do východiskového bodu ktorým je styčný bod parciel 2290/43, 2290/4 a 5399/8.

V zmysle platnej legislatívy na úseku ochrany pamiatok³ je ochranné pásmo definované ako „územie vymedzené na ochranu a usmernený rozvoj prostredia alebo okolia nehnuteľnej kultúrnej pamiatky, pamiatkovej rezervácie alebo pamiatkovej zóny“.

Cieľom vymedzenia územia ochranného pásma PR Banská Bystrica a nehnuteľných kultúrnych pamiatok je:

1. Vytvorenie rámca pre ochranu pamiatkových hodnôt Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica a NhNKP v zmysle § 18 ods. 1 zákona č. 49/2002 Z. z.
2. Usmerňovanie pripravovanej novej výstavby a nadväzujúcich činností v území ochranného pásma tak, aby nenarúšali pamiatkové hodnoty Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica.
3. Ochrana prostredia NhNKP nachádzajúcich sa vo vymedzenom území OP tak, aby neboli poškodené ich pamiatkové, najmä architektonické a urbanistické hodnoty.

³ V dobe spracovania ÚPN mesta Banská Bystrica zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov, § 18 ods. 1.

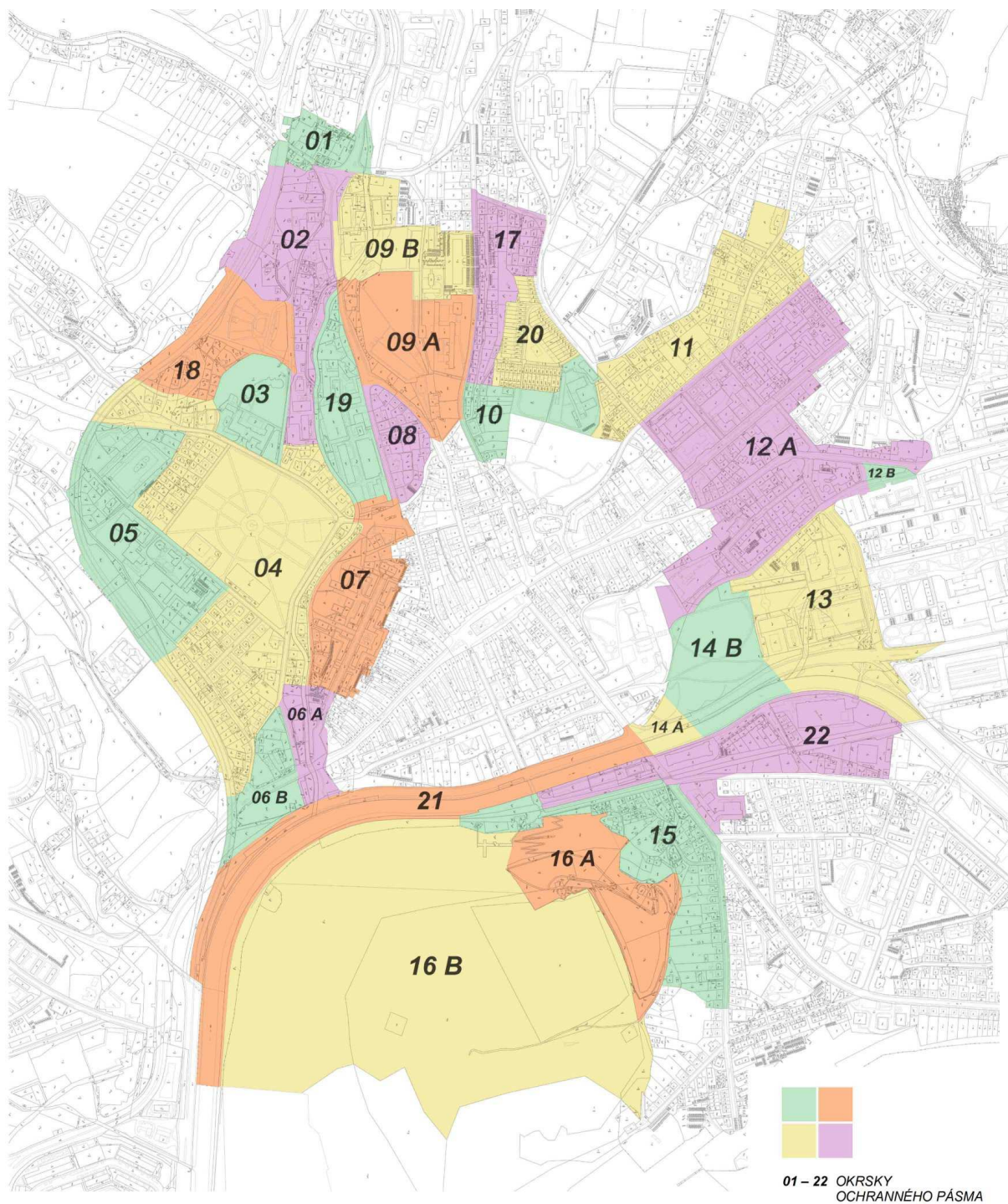
4. Ochrana charakteristickej panorámy a siluety pamiatkového územia, ochrana exponovaných diaľkových pohľadov na PR Banská Bystrica z terénnych vyvýšení Urpín, Bánoš a z priestorov nad obchvatovou komunikáciou, ochrana pohľadov z chráneného územia na okolitú prírodnú krajinu, ochrana pohľadov z čiastočne prístupných vyhlídkových bodov – veža Barbakanu, strecha hotela Lux.⁴
5. Zachovanie, ochrana a regenerácia zelene dotvárajúcej prostredie pamiatkovej rezervácie a NhNKP na území ochranného pásma.

Ochranné pásmo Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica a kultúrnych pamiatok je nástrojom na ochranu pamiatkových hodnôt územia, najmä jeho charakteristickej panorámy a siluety z vyznačených diaľkových pohľadov. Ochranné pásmo zároveň umožňuje reguláciu prostredia pamiatkovej rezervácie, zameranú na vhodný spôsob prepojenia chránenej historickej urbanistickej štruktúry a jej okolia. V tomto zmysle ochranné pásmo zároveň tvorí priestor na reguláciu prostredia v ňom sa nachádzajúcich národných kultúrnych pamiatok v zmysle § 27 pamiatkového zákona, podľa ktorého základná ochrana kultúrnej pamiatky je súhrn činností a opatrení vykonávaných na predchádzanie ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu alebo odcudzeniu kultúrnej pamiatky, na trvalé udržiavanie dobrého stavu vrátane prostredia kultúrnej pamiatky a na taký spôsob využívania a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote a technickému stavu.

Konkrétne podmienky ochrany na území ochranného pásma sú uvedené vo vyššie uvedenom rozhodnutí PÚ SR s diferenciaciou pre jednotlivé okrsky ochranného pásma (okrsky 1 - 22). Určujúcim pri ich stanovení bol vzťah danej časti územia ochranného pásma k jednotlivým súčasťam pamiatkového fondu vo vymedzenom území, ďalej celková konfigurácia terénu (vyvýšeniny, terénne zlomy a pod.) a tiež historicko-urbanistické súvislosti daného územia.

⁴ Chránené pohľady sú vymedzené v grafickej časti ÚPN mesta – výkres č.7b - Regulatívy a limity funkčného a priestorového využívania územia – priestorotvorné regulatívy.

Obr. B.11.4.1.1-2 Vnútročné členenie územia ochranného pásma PR

Mapa je súčasťou rozhodnutia č. PÚ-11/521-17/4810/And

Podkladová mapa: Informačný systém katastra nehnuteľností
© Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky, 16.06.2011

0 50 100 150 M

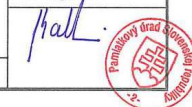

PAMIATKOVÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY, CESTA NA ČERVENÝ MOST Č.6, 614 06 BRATISLAVA

Vyhlasenie ochranného pásma Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica a nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok

DÁTUM: júl 2011

Vnútročné členenie územia ochranného pásma

Ako základný dokument pre zabezpečenie obnovy nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok a tiež úpravy nehnuteľností a stavieb na nehnuteľnostiach bude podľa ÚPN mesta chápaný metodický materiál, ktorý následne vydá Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica

v zmysle ustanovenia § 11 ods. 2 písm. a) pamiatkového zákona - Zásady činnosti v ochrannom pásme okolia nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, ktorého regulatívy sa týmto stanú záväznými v zmysle ustanovenia § 11 ods. 2 písm. b) pamiatkového zákona.

Objekty NKP na území ochranného pásma PR Banská Bystrica sú uvedené v Tab.B.11.4.3-2 v kapitole B.11.4.4.

B.11.4.2.2. Vymedzenie podmienok ochrany na území OP PR Banská Bystrica

Podmienky ochrany na celom území ochranného pásma

1. Nižšie stanovené podmienky ochrany (vrátane podmienok ochrany pre jednotlivé okrsky ochranného pásma) sa netýkajú stavebnej činnosti podľa platných stavebných povolení, územných rozhodnutí a pod. vydaných v čase pred právoplatným vyhlásením ochranného pásma.
2. Právoplatné rozhodnutie o vyhlásení ochranného pásma pamiatkovej rezervácie (ktorého súčasťou je vymedzenie územia a podmienky ochrany) je územnotechnickým podkladom podľa §7a ods. 2 písm. d zákona č.50/1976 Zb. (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č.50/1976 Zb.“), ktorý sa povinne využíva v územnoplánovacej činnosti.
3. Prípadné rozpory medzi stanovenými podmienkami ochrany a záväznými regulatívmi platnej ÚPN bude riešiť Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ“) podaním návrhu na aktualizáciu územnoplánovacej dokumentácie orgánu územnoplánovacej dokumentácie (ktorý v zmysle §30 ods.1 zákona č.50/1976 Zb. sleduje zmeny predpokladov na základe ktorých bol navrhnutá organizácia územia).
4. Činnosti na území ochranného pásma musia byť v súlade so zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 49/2002 Z.z. a vyhláškou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 253/2010 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu.
5. Pri všetkých zamýšľaných činnostiach na území ochranného pásma, vykonateľných na základe územného konania, stavebného konania alebo ohlásenia, je KPÚ dotknutým orgánom podľa § 140a stavebného zákona.
6. Činnosť na území ochranného pásma nesmie narušiť pamiatkové hodnoty Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica (ďalej len „pamiatkovej rezervácie“) a nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok (ďalej len „kultúrnych pamiatok“) a má smerovať ku skvalitneniu prostredia pamiatkového fondu.
7. Akákoľvek činnosť, úpravy, obnovy a hmotové prestavby zasahujúce do exteriérov existujúcich objektov, terénu a komunikácií situovaných v ochrannom pásme podliehajú vyjadreniu KPÚ v zmysle §32 ods. 11 zákona č. 49/2002 Z.z.
8. Súčasťou základnej ochrany pamiatkového územia je ochrana siluety a panorámy pamiatkového územia ako to vyplýva zo znenia §29 ods.3 zákona č. 49/2002 Z.z. Ochrana siluety a panorámy pamiatkového územia podľa § 29 ods. 3 zákona č. 49/2002 Z.z. sa zabezpečuje aj prostredníctvom vyhlásenia ochranného pásma podľa § 18 zákona č. 49/2002 Z.z. Výškové a hmotovopriestorové usporiadanie nových stavebných zámerov na území ochranného pásma preto musí rešpektovať pamiatkové hodnoty typickej siluety a panorámy pamiatkovej rezervácie. Jednotlivé stavebné zámery na území ochranného pásma je potrebné usmerniť tak, aby nenarušili hodnotný výraz a vnímanie obrazu charakteristickej siluety pamiatkovej rezervácie.
9. Výškové a hmotovo-priestorové usporiadanie navrhovaných objektov na území ochranného pásma je potrebné posudzovať jednotlivo, s ohľadom na kompozično – priestorové pôsobenie nových stavieb:
 - a. na historickú štruktúru pamiatkovej rezervácie a kultúrne pamiatky na území ochranného pásma (chránené pohľady I. až VI. – viď grafická príloha)
 - b. pri pohľadoch z interiéru historickej štruktúry pamiatkovej rezervácie na okolitú krajinu (najmä chránený pohľad VI. – viď grafická príloha)

10. Hmotová, priestorová skladba a výšková hladina novej zástavby na území ochranného pásma nesmie negatívne ovplyvniť priehľady a pohľady na pamiatkovú rezerváciu a kultúrne pamiatky z územia ochranného pásma a naopak.
11. Na území ochranného pásma je vylúčená veľkoplošná a veľkoobjemová zástavba (typu hypermarketov, logistických centier priemyselných parkov a pod.) vytvárajúca jednoliate veľké stavebné hmoty.
12. Funkčné využitie územia musí rešpektovať pamiatkové hodnoty pamiatkovej rezervácie a kultúrnych pamiatok nachádzajúcich sa na tomto území, nesmie ich poškodzovať a znehodnocovať.
13. Prípadné nové štruktúry musia rešpektovať hodnoty kultúrnych pamiatok, ktorých prostredie spoluvytvárajú, nemajú vnášať do prostredia prvky a systémy usporiadania, ako aj farebné riešenia, poškodzujúce pamiatkové hodnoty kultúrnych pamiatok, vrátane ich prostredia.
14. Umiestňovanie reklamných plôch, billboardov, reklamných objektov a pod. na území ochranného pásma podlieha vyjadreniu KPÚ. Umiestňovanie takýchto plôch a objektov je na území ochranného pásma obmedzené. Reklamné plochy a objekty nesmú mať taký charakter a nesmú byť umiestňované tak aby poškodzovali:
 - a) siluetu, panorámu pamiatkovej rezervácie
 - b) priehľady z pamiatkovej rezervácie na charakteristické prvky okolitej krajiny (Urpín, silueta Kremnických, Starohorských vrchov a pod.)
 - c) prostredie (blízke okolie) pamiatkovej rezervácie a kultúrnych pamiatok.
15. Akákoľvek stavebná činnosť súvisiaca so zemnými prácami na území ochranného pásma musí byť posúdená KPÚ. Nevyhnutné je zamedziť zničeniu potencionálnych archeologických nálezov a zabezpečiť ich vyhládanie, dokumentáciu a ochranu v súlade s § 36 a 37 zákona č.49/2002 Z.z.
16. V súlade s § 37 ods. 1 zákona č. 49/2002 Z. z. je pri príprave stavieb a inej hospodárskej činnosti na území, kde sa predpokladá ohrozenie pamiatkových hodnôt a archeologických nálezov, nevyhnutné vykonať záchranný výskum.
17. Ak v priebehu obnovy alebo úpravy nehnuteľnosti dôjde k odkrytiu nepredpokladaného nálezov, ten kto práce vykonáva je povinný, v súlade s §32 ods.14 zákona č. 49/2002 Z. z., až do vydania rozhodnutia KPÚ zastaviť tie práce, ktoré ohrozujú nález alebo nálezovú situáciu. KPÚ rozhodne o ďalšom postupe najneskôr do troch pracovných dní od oznámenia nálezov
18. Časť podmienok ochrany na území ochranného pásma (uvedených nižšie) je diferencovaná. Územie ochranného pásma je za týmto účelom rozdelené na jednotlivé okrsky (pozri obr. B.11.4.1.1-2 Vnútorne členenie územia ochranného pásma).

Podmienky ochrany diferencované pre jednotlivé okrsky ochranného pásma

Pre jednotlivé okrsky sú uvedené konkrétne výškové regulatívy v metroch alebo počtom podlaží. Pre účely tohto návrhu výška jedného podlažia (pokiaľ nie je určený konkrétny výškový limit v metroch) predstavuje cca 3 - 3,5 m. Prípadnú potrebu detailnejšej regulácie stavieb (napr. tvar strechy objektu, hmotovo-objemové členenie a pod.) na území ochranného pásma, pokiaľ nie je bližšie konkretizovaná v nižšie uvedených regulatívach, určí KPÚ individuálne. V prípade podkrovia (resp. šikmej strechy), ktoré je chápané ako vrchné podlažie, je možné stanovenú výšku podlažia (3 - 3,5 m) primerane zväčšiť. Výškový limit (výšku hrebeňa strechy) v týchto prípadoch stanoví KPÚ podľa individuálneho posúdenia.

Prípadná čiastočná korekcia regulatívov pre jednotlivé okrsky ochranného pásma uvedených nižšie (vrátane maximálnych výškových limitov), na základe individuálneho posúdenia KPÚ Banská Bystrica, je prípustná a to na základe detailných výškovo objemových analýz, vizualizácií nového zámeru v kontexte s pamiatkovo chránenou urbanistickou štruktúrou v prípade, že tieto preukážu, že nedôjde k narušeniu pamiatkových hodnôt.

Okrskok 01 Medený hámor

Rešpektovať zvyšok Medeného hámra a historickú urbanizačnú štruktúru územia. Maximálna výšková hladina prípadnej novej zástavby je určená výškou historických objektov Medeného hámra. Ako súčasť prostredia NKP Medeného hámra je potrebné rešpektovať aj súbor obytno-hospodárskych objektov Medeného hámra - objekty Laskomerská č. 1, 3, 5.

Okrskok 02 Pod Medeným hámrom

Výškový limit prípadnej novej zástavby je max. 5 nadzemných podlaží.

Okrskok 03 Ekonomická fakulta

Nová zástavba je možná v zmysle dobudovania areálu ekonomickej fakulty. Max. výškovú hladinu určujú existujúce objekty školy. Na území sa tiež predpokladajú stavby v súvislosti s dobudovaním dopravného systému mesta.

Okrskok 04 Mestský park a okolie

Výškový limit prípadnej novej zástavby sú 3 nadzemné podlažia. V prípade zástavby na voľných parcelách je potrebné rešpektovať výškové pomery susediacich stavieb.

V súlade s regulatívmi ZaD ÚPN-A Banská Bystrica je možné, na základe individuálneho posúdenia KPÚ, ktoré zväží možné dopady plánovanej výstavby na pamiatkové hodnoty pamiatkovej rezervácie a kultúrnych pamiatok, výškový limit zvýšiť aj na 4 nadzemné podlažia.

Územie Mestského parku, (národná kultúrna pamiatka) podlieha osobitnému režimu ochrany. Je potrebná komplexná revitalizácia alejí parku. Je potrebné zachovať alejovú výsadbu platanov na ul. Hurbanova a zlepšiť podmienky ich rastu odstránením asfaltového krytu, zasahujúceho do priestoru koreňových nábehov a realizáciou vhodnejšieho riešenia daného prostredia, ktoré nebude dreviny v budúcnosti ohrozovať.

Okrskok 05 Školský a priemyselno – obslužný areál

Výškový limit prípadnej novej zástavby je 5 nadzemných podlaží.

Okrskok 06 A Hušták - predpolie Dolnej brány (A)

Výškový limit je 3 nadzemné podlažia -výška by nemala prevyšovať výšku objektu na Dolnej ul. č. 51 (strešnú rímsu a hrebeň strechy).

Územie je dôležitou archeologickou lokalitou, vzhľadom na predpokladaný priebeh zaniknutých častí historického mestského opevnenia. Činnosť v území je potrebné regulovať aj s ohľadom na túto skutočnosť.

Prípadná nová výstavba by nemala prekryvať diaľkové pohľady na zástavbu meštianskych domov Dolnej ulice.

Priestor by mal svojou štruktúrou vytvárať prechodovú zónu medzi novou výstavbou v oblasti estakády a samotnou pamiatkovou rezerváciou.

Okrskok 06 B Hušták - predpolie Dolnej brány (B)

Na území okrsku je výškový limit prípadnej novej zástavby 5 nadzemných podlaží. Ostatné limity sú totožné s 06 A.

Okrskok 07 Fortnička a Strieborné nám.

Výškový limit prípadnej novej zástavby je 5 nadzemných podlaží.

Územie je dôležitou archeologickou lokalitou, vzhľadom na priebeh historického mestského opevnenia. Činnosť v území je preto potrebné regulovať aj s ohľadom na túto skutočnosť.

Okrskok 08 Pod evanjelickým kostolom

Výškový limit prípadnej novej zástavby je 3 nadzemné podlažia. V prípade zástavby v prielukách, resp. voľných parcelách nie je možné prekročiť výškové pomery susediacich stavieb.

Okrskok 09A Evanjelický kostol a okolie

Prípadná zástavba západnej strany Bakosovej ulice je možná do výšky rímsy existujúcich objektov na východnej strane ulice (okrsok 17). V ostatných častiach územia je možná nadstavba existujúcich objektov do celkovej výšky 3 nadzemné podlažia.

Prostredie kostola a cintorína je potrebné riešiť v súlade s pamiatkovými hodnotami areálu. V území sa doporučuje rozvíjať potenciál parkovo-oddychovej zóny.

Okrskok 09B Slovenka - sever

Výškový limit zástavby je 5 nadzemných podlaží.

Okrskok 10 Bakossova ulica

Citlivé územie z pohľadu celkovej kompozície pamiatkovej rezervácie, jej panorámy a siluety. Hmota prípadnej novej zástavby bude posudzovaná individuálne a musí byť dôsledne preverená vizualizáciou panoramatických pohľadov z pozícií chránených pohľadových kuželov (pozri obr. B.11.4.1.1-1 Vymedzenie ochranného pásma PR Banská Bystrica). Nová zástavba nesmie vytvárať konkurenciu existujúcim dominantám pamiatkovej rezervácie, najmä hradnému areálu.

Je potrebné zachovať alejové výsadby drevín.

Okrskok 11 Kollárova ulica a Rudlovská cesta

Stabilizovaná štruktúra. Výškový limit prípadnej novej zástavby sú 3 nadzemné podlažia. V prípade zástavby v prielukách, resp. voľných parcelách najmä v územiach nie je možné prekročiť výškové pomery susediacich stavieb.

V súlade s regulatívami ZaD ÚPN-A Banská Bystrica je možné, na základe individuálneho posúdenia KPÚ, ktoré zväži možné dopady plánovanej výstavby na pamiatkové hodnoty pamiatkovej rezervácie a kultúrnych pamiatok, výškový limit zvýšiť na max 5 nadzemných podlaží.

Okrskok 12A Za Hornou bránou

Územie tvorí bezprostredné okolie (prostredie) viacerých objektov NKP. Je preto potrebné rešpektovať výškové členenie radovej zástavby meštianskych domov Hornej ulice po obchodný dom Prior.

Je potrebné rešpektovať výškovú rôznorodosť meštianskych domov, tvary striech, architektúru meštianskych domov, klesanie Hornej ulice smerom k OD Prior - nie je žiaduce vyrovnávať výškovú hladinu zástavby do jednej úrovne.

Výškový limit prípadnej novej zástavby určí KPÚ individuálne s prihliadnutím na pamiatkové hodnoty kultúrnych pamiatok a pamiatkovej rezervácie.

V prípade zástavby v prielukách, resp. voľných parcelách nie je možné prekročiť výšky ríms a hrebeňov striech susediacich stavieb.

Plochy zelene, ako aj charakter sadovníckych úprav odporúčame zachovať v plnom rozsahu. Vilové záhrady je potrebné chápať ako integrálnu súčasť historickej zástavby daného priestoru.

Parcely č.1297/3,1297/2, 1297/1 (pôvodne priestor pod mestskými hradbami bez zástavby) je potrebné chápať ako súčasť historického hradobného systému. Územie je jedným z možných priestorov na prezentáciu hradobného systému v rámci mestského pôdorysu a preto je potrebné uvedené parcely ponechať bez zástavby. Z tohto dôvodu sa požaduje zmena platného ÚPN-A v zmysle neskorších zmien a doplnkov.

Okrskok 12B Pred poliklinikou

Stavebná činnosť zasahujúca do exteriéru je vylúčená s výnimkou prípadných úprav komunikácií a pod.

Okrskok 13 Námestie Slobody

Hotel LUX je považovaný za solitér a nie je z hľadiska ochrany pamiatkových hodnôt merítkom pre prípadnú novú zástavbu. Výškový limit prípadnej novej zástavby sa určí

individuálne na základe preverenia stavebných zámerov vizualizáciou panoramatických pohľadov (z pozícií chránených diaľkových pohľadov) s ohľadom na pamiatkové hodnoty pamiatkovej rezervácie a kultúrnych pamiatok.

Je potrebné zachovať existujúcu Z-V os – priehľad na kultúrnu pamiatku pamätník SNP z nám. Slobody. Je potrebné zachovať priehľady na zachované časti mestských hradieb.

Okrskok 14A Parkovisko

Výškový limit prípadnej novej zástavby je 5 nadzemných podlaží.

Okrskok 14B Park pod pamätníkom SNP

Nová zástavba na území je vylúčená. Pri zásahoch podporujúcich parkovo - oddychový charakter územia je potrebné overiť koncepciu riešenia zamýšľaných úprav urbanisticko - architektonickou štúdiou, park je potrebné vnímať aj v nadväznosti na architektonické hodnoty samotného pamätníka SNP.

Okrskok 15 Pod Urpínom

Výškový limit prípadnej novej zástavby sú 3 nadzemné podlažia. Výškový limit v oblasti malej železničnej stanice je 1 nadzemné podlažie.

Okrskok 16 A Kalvária

Na území je potrebné podporovať obnovu a zachovanie urbanisticky a architektonicky hodnotného areálu Kalvárie ako výrazného krajinnno-urbanistického prvku územia. Na území je ďalšia zástavba vylúčená s výnimkou prípadnej výstavby objektov záhradnej a parkovej architektúry pri rešpektovaní dominantného postavenia národnej kultúrnej pamiatky Kalvária (č.2588/1-2) a Krížovej cesty.

Existujúcu aleju je potrebné zachovať.

V súvislosti so stanoveným chráneným pohľadom z Urpína na pamiatkovú rezerváciu (chránený pohľad č. II.; II.a.) je potrebné v primeranej miere odstrániť časť náletovej zelene.

V prípade, že areál Kalvárie, v rozšírenej objektovej skladbe, bude právoplatne vyhlásený za kultúrnu pamiatku, bude činnosť na parcelách kultúrnej pamiatky podliehať osobitnému režimu ochrany v zmysle §27 a § 32 zákona 49/2002 Z.z.

Okrskok 16 B Nad Kalváriou

Na území je potrebné podporovať obnovu a zachovanie urbanisticky a architektonicky hodnotného areálu Kalvárie ako výrazného krajinnno-urbanistického prvku územia. Na území je ďalšia zástavba vylúčená s výnimkou prípadnej výstavby objektov záhradnej a parkovej architektúry, a v minimálnej miere aj prípadných objektov občianskej vybavenosti pri rešpektovaní dominantného postavenia národnej kultúrnej pamiatky Kalvária a Krížovej cesty. Občianska vybavenosť je v tejto súvislosti chápaná výlučne ako drobná občianska vybavenosť funkcií spojených s využívaním lesoparku na Urpíne.

Na území sa (v obmedzenej miere) pripúšťa aj možnosť budovania objektov voľnočasových aktivít resp. atraktivít (napr. lanovka, vyhliadková veža a pod.), ale len spôsobom, ktorý nenaruší urbanistické a architektonické hodnoty areálu Kalvárie, najmä jeho dominantné postavenie ako výrazného krajinnno-urbanistického prvku územia ani celkovú siluetu a panorámu pamiatkovej rezervácie v kontexte jej krajinného prostredia. Pre situovanie prípadných objektov tohto druhu je potrebné využiť najmä západný svah vrchu Urpín, aby nedochádzalo k priamemu vizuálnemu kontaktu s areálom kalvárie.

Prípadné zámery v území je tiež potrebné overiť z pozícií chránených pohľadov.

Okrskok 17 Bakossova ul. - sever

Výškový limit prípadnej novej zástavby je 4 nadzemné podlažia.

Okrskok 18 Amfiteáter a okolie

Výškový limit prípadnej novej zástavby je 5 nadzemných podlaží.

Prípadné riešenie prekrytia amfiteátra je potrebné overiť s ohľadom na vplyv na siluetu PR najmä z pozície chráneného pohľadu IV., stanovisko nad amfiteátrom.

Okrsk 19 Slovenka

Výškový limit pre prípadnú novú zástavbu tvoria továrenské objekty bývalého závodu Slovenka.

Okrsk 20 Ul. Komenského a A. Matušku

Zástavba radových rodinných domov. Stavebná činnosť je možná v zmysle prípadného dobudovania podkrovi RD.

V súlade s regulatívmi ZaD ÚPN-A Banská Bystrica je možné, na základe individuálneho posúdenia KPU, ktoré zväži možné dopady plánovanej výstavby na pamiatkové hodnoty pamiatkovej rezervácie a kultúrnych pamiatok, výškový limit zvýšiť na max 4 nadzemné podlažia.

Okrsk 21 Nábrežie Hrona

Odporúčame neriešiť protipovodňovú ochranu v území realizáciou trvalých prekážok.

Okrsk 22 Zimný štadión

Výškový limit prípadnej novej zástavby je 5 nadzemných podlaží.

B.11.4.3. Časti mesta, pôvodne samostatné obce - zásady uplatnenia limitov rozvoja mesta, vyplývajúce z ochrany kultúrneho dedičstva

V 20. storočí nastal mimoriadny územný a demografický rozvoj Banskej Bystrice. Pôvodné mesto sa postupne sformovalo do väčšieho mestského organizmu, ku ktorému patria pôvodne samostatné obce v podobe častí mesta, a to: Iľiaš, Jakub, Kostiviarska, Kráľová, Kremnička, Majer, Podlavice-Skubín, Radvaň, Rakytovce, Rudlová, Sásová, Senica, Šalková a Uľanka. Mesto sa po pripojení týchto obcí predovšetkým rozrástlo o nové, pôvodne nezastavané územia.

ČM IV Kostiviarska

- rešpektovať uličnú sieť v jadre mesta, sleduje pôvodne nespevnené komunikačné priestory v južnej časti obce,
- pri dostavbe dodržať pôvodnú parceláciu a typ zástavby,
- rešpektovať objekt kostola s opevnením na Jakubskej ceste 54, parc. č. 788, ktorý je evidovaný v ÚZPF pod č. 55/1, 2 a zabezpečiť jeho údržbu,
- počítať s revitalizáciou a krajinárskym dotvorením potoka Bystrica,
- architektonické úpravy, prestavby, nadstavby riešiť s ohľadom na charakter existujúcej zástavby, s ohľadom na hmoty a výškové zónovanie.

ČM VI Kremnička

- zachovať dobre čitateľné urbanistické jadro,
- zachovať pôvodnú parceláciu,
- pri architektonických úpravách, prestavbách, dostavbách a nadstavbách dôsledne dbať na súlad hmoty a výšky riešených objektov s existujúcou zástavbou,
- revitalizovať miestny cintorín,
- revitalizovať aj južne situovaný areál krematória s urnovým hájom,
- v súlade s pamiatkovým zákonom rešpektovať NKP - hrob a pomník, č. v ÚZPF 152, na parc. č. 56.

ČM II Iľiaš

- zachovať prepojenie s ČM Kráľová dreveným mostom ponad Hron
- rešpektovať základnú historickú cestnú sieť súvisiacu s týmto prepojením,
- rešpektovať zvyšok historickej urbanistickej štruktúry situovanej na jednej strane Iľiašovskej cesty pod lesným masívom.

ČM X Rakytovce

- zachovať a obnoviť murovanú klasicistickú zvonicu z konca 18. stor.

ČM IX Radvaň

- rešpektovať NKP v ČM:
 - kostol s areálom, č. v ÚZPF 71/1- 8, parc.č. 2910,
 - pomník, č. v ÚZPF 172, parc.č. 3352,
 - kaštieľ a park, č. v ÚZPF 2709/ 1, 2, parc.č. 3344, Radvanská ul.,
 - kaštieľ s areálom, č. v ÚZPF 73/1-5, parc.č. 3357- 3360, Sládkovičova 1,
 - kaštieľ s areálom, č. v ÚZPF 74/1-3, parc.č. 2576, 2576/1, 2573, 2577, Sládkovičova 4,
 - kostol, č. v ÚZPF 11116/0, parc. č. 3351, Sládkovičova ul.,
- zachovať historické jadro identifikovateľné podľa situovania farského kostola zo 14. stor., fary z 18. stor. a kaštieľov,
- zachovať evanjelický tolerančný klasicistický kostol z roku 1785 (bez veže) prestavaný v r. 1862-1865, so samostatne stojacou zvonnicou,
- počítat' s vypracovaním návrhu na pamiatkovú zónu.

ČM XI Rudlová

- zachovať pôvodný urbanizmus v zachovanej starej časti Rudlovej,
- rešpektovať čitateľné historické jadro,
- pokračovať v založenom rozvoji sídla s jasne čitateľnou SV-JZ osou,
- obmedziť rozvoj bytových a polyfunkčných domov na plochách nadväzujúcich na starú časť Rudlovej.

ČM XII Sásová

- zachovať pôvodný urbanizmus v zachovanej starej časti Sásovej,
- rešpektovať čitateľné historické jadro,
- nadviazať na typickú úzku parceláciu,
- dopĺňujúcu zástavbu situovať do hĺbky parcel v súlade so zachovanou zástavbou,
- rešpektovať opevnený rímsko-katolícky kostol pustovníkov sv. Antona a Pavla z 1.pol. 14. stor., prestavaný na prelome 15. a 16. stor., zapísaný v ÚZPF pod číslom 75/1,2 na Sásovskej ceste, parc.č. 702.

ČM XIII Senica

- zachovať pôvodnú urbanistickú štruktúru,
- udržiavať NKP – pamätnú tabuľu a pamätný dom č. v ÚZPF 176/1, 2 na Senickej ceste 60, parc. č. 2.

ČM XV Šalková

- zachovať Hronskú cestu s príslušnými dlhými a úzkymi parcelami,
- rešpektovať typickú hĺbkovú zástavbu v centre ČM.

ČM XVI Uľanka

- revitalizovať potok Bystrica,
- rešpektovať klasicistický rím.-kat. kostol Všetich svätých z r. 1829,
- pri dostavbách, prestavbách a nadstavbách rešpektovať mierku, hmotu aj architektonický výraz existujúceho charakteru zástavby,
- v intenciách pamiatkového zákona pristupovať k NKP č. 2829/0 – pomník, parc.č. 608.

ČM VIII Podlavice a XIV Skubín, ako aj ČM III Jakub a VI Kráľová boli novou výstavbou a urbanizáciou hlavne v 2. polovici 20. storočia poznačené natoľko, že je bezpredmetné sa k nim vyjadrovať z hľadiska ochrany pamiatkového fondu, na nižšom stupni ÚPD je však nutné zaoberať sa myšlienkou dotvárajúcej regenerácie týchto sídiel a vytvoriť tak novú formu zástavby.

Všeobecne možno konštatovať, že architektonické a stavebné úpravy vo všetkých častiach mesta treba riešiť s ohľadom na ochranu jedinečného prírodného prostredia a zachovanie tradičného krajinného obrazu Banskej Bystrice, pričom však treba najmä

- rešpektovať siluetu, panorámu územia, obraz mesta (časti mesta) v krajine, konfiguráciu terénu, hodnotné pohľadové uhly v rámci krajiny (z prístupových ciest, železnice atď.), ale aj v interiéri sídla,
- rešpektovať charakteristický spôsob zástavby, zachovanú pôvodnú historickú uličnú štruktúru, hmotovú skladbu, urbanistickú kompozíciu, rozsah zachovania historickej štruktúry (vrátane zachovaných torz historicky zaujímavých stavieb),
- rešpektovať dominanty a výškové zónovanie blokov zástavby na základe analýzy základných kompozičných princípov,
- rešpektovať aj ostatné dobré miestne architektúry dotvárajúce identitu mesta (časti mesta),
- rešpektovať pri prestavbe regionálne znaky architektúry a urbanity mesta (časti mesta).

V prípade akýchkoľvek zemných prác v súvislosti s predpokladanými možnými archeologickými nálezmi treba postupovať v intenciách pamiatkového zákona, a podľa charakteru archeologických nálezov uvažovať s ich prezentáciou.

B.11.4.4. Objekty s legislatívnou ochranou kultúrnych pamiatok

Zoznam všetkých nehnuteľných kultúrnych pamiatok v meste Banská Bystrica a jeho záujmovom území, zapísaných v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, je uvedený v nasledovných tabuľkách:

Tab. B.11.4.4-1 Objekty NKP v Pamiatkovej rezervácii Banská Bystrica

Č. ÚZPF rozsah OS	UNKP (unifikovaný názov kultúrnej pamiatky)	UNPO (unifikovaný názov pamiatkového objektu)	Adresa ulica – orient. číslo	Parcelné číslo	Súpisné číslo
2330/0	Dom meštiansky		Bakossova 2	1833	468
2331/0	Dom meštiansky		Bakossova 4	1835	469
2332/0	Dom meštiansky		Bakossova 6	1836	
2346/0	Dom meštiansky		Dolná 1	1483	134
2347/0	Dom meštiansky		Dolná 2	1601/4	135
2348/0	Dom meštiansky		Dolná 3	1484	136
2349/0	Dom meštiansky		Dolná 4	1600/1 1600/8	137
2350/0	Dom meštiansky		Dolná 5	1485/1-2	138
2351/0	Dom meštiansky		Dolná 6	1599/1 1599/5	139
2352/0	Dom meštiansky		Dolná 7	1489	140
2353/0	Dom meštiansky	Bethlenov	Dolná 8	1598	141
2354/0	Dom meštiansky		Dolná 9	1490	142
2355/0	Dom meštiansky		Dolná 10	1597	143
2356/0	Dom meštiansky		Dolná 11	1494	144
2357/0	Dom meštiansky		Dolná 12	1596/1	145
2358/0	Dom meštiansky		Dolná 13	1495	146
2359/0	Dom meštiansky		Dolná 14	1593	147
2360/0	Dom meštiansky		Dolná 15	1496/1	148
2361/0	Dom meštiansky		Dolná 16	1592	149
2362/0	Dom meštiansky		Dolná 17	1498/1	150
2363/0	Dom meštiansky		Dolná 18	1589	151
2364/0	Dom meštiansky		Dolná 19	1499	152
2365/0	Dom meštiansky		Dolná 20	1588	153
2366/0	Dom meštiansky		Dolná 21	1500/1	154
2367/0	Dom meštiansky		Dolná 22	1585/1	155
2368/0	Dom meštiansky		Dolná 23	1519	156
2369/0	Dom meštiansky		Dolná 25	1520/1-2	158

Č. ÚZPF rozsah OS	UNKP (unifikovaný názov kultúrnej pamiatky)	UNPO (unifikovaný názov pamiatkového objektu)	Adresa ulica – orient. číslo	Parcelné číslo	Súpisné číslo
2370/0	Dom meštiansky		Dolná 26	1576	159
2371/0	Dom meštiansky		Dolná 27	1523	160
2372/0	Dom meštiansky		Dolná 28	1575	161
2373/0	Dom meštiansky		Dolná 29	1524/1	162
2374/0	Dom meštiansky		Dolná 30	1574/2	163
2375/0	Dom meštiansky		Dolná 31	1525	164
2376/0	Dom meštiansky		Dolná 32	1571	165
2377/0	Dom meštiansky		Dolná 33	1526	166
2378/0	Dom meštiansky		Dolná 34	1570/1-2	167
2379/0	Dom meštiansky		Dolná 35	1529	168
2380/0	Dom meštiansky		Dolná 36	1567	169
2381/0	Dom meštiansky		Dolná 37	1530/1	170
2382/0	Dom meštiansky		Dolná 38	1566	171
2383/0	Dom meštiansky		Dolná 39	1531	172
2384/0	Dom meštiansky		Dolná 40	1565	173
2385/0	Dom meštiansky		Dolná 41	1532	174
2386/0	Dom meštiansky		Dolná 42	1563	175
2387/0	Dom meštiansky		Dolná 43	1533	176
2388/0	Dom meštiansky		Dolná 44	1562	177
2389/0	Dom meštiansky		Dolná 45	1534	178
2390/1 I-2	Dom meštiansky		Dolná 46	1555	179
94/1 I-3	Špitál s areálom (mestský špitál)	špitál Matej Bel-Funtík	Dolná 47	1535/1	180
2390/2 I-2	Dom meštiansky		Dolná 48	1554	181
94/2 I-3	Špitál s areálom	r.k. kostol sv.Alžbety	Dolná 49	1536	182
94/3 I-3	Špitál s areálom	tabuľa pamätná Matej Bel-Funtík	Dolná 47	1535/1	180
2392/0	Dom meštiansky		Dolná 50	1551	183
2393/0	Dom meštiansky		Dolná 52	1550	185
2394/0	Dom meštiansky		Dolná 54	1546/1	188
2395/0	Dom meštiansky		Dolná 56	545/1	189
2396/0	Dom meštiansky		Dolná 58	1544/1 1544/2	190
2397/0	Dom meštiansky		Dolná 60	1543	191
2416/0	Dom meštiansky		Horná Strieborná 7	1610/1	284
2417/0	Dom meštiansky		Horná Strieborná 8	1747	288
2418/0	Dom meštiansky		Horná Strieborná 9	1612	285
2419/0	Dom meštiansky		Horná Strieborná 13	1614/1-2	289
2420/0	Dom meštiansky		Horná Strieborná 15	1615/1	291
2421/0	Dom meštiansky		Horná Strieborná 16	1743	296
2422/0	Dom meštiansky		Horná Strieborná 18	1742	298
2423/0	Dom meštiansky		Horná Strieborná 19	1624	295
2424/0	Dom meštiansky		Horná Strieborná 21	1625	297
2398/0	Dom meštiansky		Horná ul.2	1326	55
2399/0	Dom meštiansky		Horná ul.3	8	60
10011/0	Dom meštiansky		Horná ul.4	1324	57
2400/0	Dom meštiansky		Horná ul.5	9	62
10012/0	Dom meštiansky		Horná ul.6	1323	59
2401/0	Dom meštiansky		Horná ul.7	10/2	64
10013/0	Dom meštiansky		Horná ul.8	1319	61
2402/0	Dom meštiansky		Horná ul.9	11	66
2403/0	Dom meštiansky		Horná ul.10	1318	63

Č. ÚZPF rozsah OS	UNKP (unifikovaný názov kultúrnej pamiatky)	UNPO (unifikovaný názov pamiatkového objektu)	Adresa ulica – orient. číslo	Parcelné číslo	Súpisné číslo
2404/0	Dom meštiansky		Horná ul.11	12/1	68
2405/0	Dom meštiansky		Horná ul.12	1315/1	65
2406/0	Dom meštiansky		Horná ul.13	13/1	
2407/0	Dom meštiansky		Horná ul.14	1314/1 1314/3	67 5748
2408/0	Dom meštiansky		Horná ul.16	1311	69
10014/0	Dom meštiansky		Horná ul.17	15	74
2409/0	Dom meštiansky		Horná ul.18	1310/1	71
10015/0	Dom meštiansky		Horná ul.20	1309/1	73
2410/0	Dom meštiansky		Horná ul.21	17	78
10016/0	Dom meštiansky		Horná ul.22	1307/1	75
10017/0	Dom meštiansky		Horná ul.23	18	
2411/0	Dom meštiansky		Horná ul.24	1306/1	77
10018/0	Dom bytový		Horná ul.25	118	82
2412/0	Dom meštiansky		Horná ul.26	1305/1-2	79
2413/0	Špitál		Horná ul.28	1302	81
2414/0	Dom meštiansky		Horná ul.32	1301	85
2415/0	Dom meštiansky		Horná ul.34	1299	87
10019/0	Dom meštiansky		Horná ul.36	1298/1	89
2446/0	Dom meštiansky		Kapitulská 1	1340	
2327/1 I-2	Kláštor jezuitov I.		Kapitulská 2	1446/2	341
2448/0	Dom meštiansky		Kapitulská 3	1341	304
2327/2 I-2	Kláštor jezuitov II.		Kapitulská 4	1446/1	305
2449/0	Dom meštiansky		Kapitulská 5	1342	306
2451/1 I-3	Kapitula s areálom	budova kapituly I	Kapitulská 6	1445/1	307
2450/0	Dom meštiansky		Kapitulská 7	1343	308
2451/2 I-3	Kapitula s areálom	budova kapituly II	Kapitulská 8	1444	309
2452/0	Dom meštiansky		Kapitulská 9	1344	310
2451/3 I-3	Kapitula s areálom	budova kapituly III	Kapitulská 10	1443	311
2453/0	Dom meštiansky		Kapitulská 11	1345	312
2454/0	Dom meštiansky		Kapitulská 13	1346	314
2733/1 I-2	Pamätník s areálom	pamätník SNP	Kapitulská 23	1332/1	282
2733/2 I-2	Pamätník s areálom	park	Kapitulská ul.	1332/1	
2320/3 I-5	Opevnenie mestské	Mäsiarska bašta	Kapitulská ul.	1332/1	547
2320/4 I-5	Opevnenie mestské	bašta hranatá	Kapitulská ul.	1332/1	
2320/2 I-5	Opevnenie mestské	Katovná bašta	Katovná ul.	1801	250
2320/5 I-5	Opevnenie mestské	Obuvnícka bašta	Kollárova ul.	23/2	7013
2425/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 1	1759	232
2426/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 3	1760	234
2427/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 5	1761	236
2428/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 7	1762	238
96/1 I-2	Dom meštiansky a pamätná tabuľa	dom meštiansky Izidor Žiak-Somolický	Lazovná ul. 8	1765	239
96/2 I-2	Dom meštiansky a pamätná tabuľa	tabuľa pamätná Izidor Žiak-Somolický	Lazovná ul. 8	1765	239
2430/0	Župný dom		Lazovná ul. 9	1784	240

Č. ÚZPF rozsah OS	UNKP (unifikovaný názov kultúrnej pamiatky)	UNPO (unifikovaný názov pamiatkového objektu)	Adresa ulica – orient. číslo	Parcelné číslo	Súpisné číslo
2431/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 10	1763	241
95/1 I-2	Dom pamätný a pamätná tabuľa	dom pamätný Ján Botto	Lazovná ul. 11	1792	242
95/2 I-2	Dom pamätný a pamätná tabuľa	tabuľa pamätná Ján Botto	Lazovná ul. 11	1792	242
107/0	Miesto pamätné	miesto pamätné Pavol Križko	Lazovná ul. 12	1822	243
2433/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 13	1793/1	244
2434/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 14	1821	245
2435/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 15	1799	246
2436/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 16	1820	247
2437/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 17	1800/1	248
2438/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 18	1819	249
10024/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 19	1801	250
2439/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 20	1818	251
2440/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 21	1803	252
2441/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 22	1817	253
2442/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 24	1816	255
2443/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 26	1815	257
2444/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 28	1814	258
2445/0	Dom meštiansky		Lazovná ul. 30	1813/1	259
2320/1 I-5	Opevnenie mestské	múr hradbový	Moyses Štefana námestie		
2335/0	Fara		Moyses Štefana námestie 1	1327	29
2336/0	Dom meštiansky		Moyses Štefana námestie 2	1330	30
2337/0	Dom meštiansky		Moyses Štefana námestie 3	1331	31
2338/0	Dom meštiansky		Moyses Štefana námestie 4	1333	32
2339/0	Dom meštiansky		Moyses Štefana námestie 5	1334	33
2340/0	Dom meštiansky		Moyses Štefana námestie 6	1335/2	34
2341/0	Dom meštiansky		Moyses Štefana námestie 7	1336	35
2342/0	Dom meštiansky		Moyses Štefana námestie 9	1774	37
2343/0	Dom meštiansky		Moyses Štefana námestie 10	1775	38
2344/0	Dom meštiansky		Moyses Štefana námestie 15	1779	43
2345/0	Dom meštiansky		Moyses Štefana námestie 16	1783	44
3001/0	Dom meštiansky		Moyses Štefana námestie 17	1828 1825	45
2321/1 I-9	Hrad mestský s areálom	brána opevnenia barbakánová	Moyses Štefana námestie 26	1/1,1/3,1/4	52
2321/2 I-9	Hrad mestský s areálom	veža barbakánu	Moyses Štefana námestie 26	1/2	53
2321/3 I-9	Hrad mestský s areálom	múr hradbový	Moyses Štefana námestie		
2321/4 I-9	Hrad mestský s areálom – bašta	Farská bašta	Moyses Štefana námestie 18	1830	46
2321/5 I-9	Hrad mestský s areálom – bašta	Pisárska bašta	Moyses Štefana námestie 21 22?	5/2	49

Č. ÚZPF rozsah OS	UNKP (unifikovaný názov kultúrnej pamiatky)	UNPO (unifikovaný názov pamiatkového objektu)	Adresa ulica – orient. číslo	Parcelné číslo	Súpisné číslo
2321/6 I-9	Hrad mestský s areálom	radnica	Moyses Štefana námestie 25	2/1	51
2321/7 I-9	Hrad mestský s areálom	Palác, Matejov dom a Banícka bašta	Moyses Štefana námestie 20	4	48
2321/8 I-9	Hrad mestský s areálom	kostol r.k. Nanebovzatia Panny Márie	Moyses Štefana námestie 28	3/1	56
2321/9 I-9	Hrad mestský s areálom	kostol r.k. sv. Kríža slovenský	Moyses Štefana námestie 21	5	49
109/0	Pomník	Jozef Dekrét Matejovie	Národná ul.	1471	
110/1 I-4	Hroby s náhrobníkmi	hrob s náhrobníkom Egra János	Moyses Štefana námestie 47	1832/1	19
110/2 I-4	Hroby s náhrobníkmi	hrob s náhrobníkom Jozef Dekrét Matejovie	Moyses Štefana námestie 47	1832/1	19
110/3 I-4	Hroby s náhrobníkmi	hrob s náhrobníkom Izidor Žiak-Somolický	Moyses Štefana námestie 47	1832/1	19
110/4 I-4	Hroby s náhrobníkmi	hrob s náhrobníkom Ján Móry	Moyses Štefana námestie 47	1832/1	19
2826/0	Dom meštiansky		Národná ul. 8	1473	736
10010/0	Banka		Národná ul.10	1472/1	880
108/1 I-2	Hotel a pamätná tabuľa	hotel pamätný Matica slovenská	Národná ul.11	1424/1 1425/1	790
108/2 I-2	Hotel a pamätná tabuľa	tabuľa pamätná Matica slovenská	Národná ul.11	1424/1	
104/1 I-2	Internát a pamätná tabuľa	internát pamätný revolučný NV	Národná ul.12	1423	739
104/2 I-2	Internát a pamätná tabuľa	tabuľa pamätná revolučný NV	Národná ul.12	1423	739
10027/0	Dom meštiansky		Skuteckého 1	22/1	115
10028/0	Škola		Skuteckého 5	24	118
2328/0	Socha na stĺpe	Panna Mária	SNP námestie	5505/1	
2734/0	Pomník	sovietska armáda	SNP námestie	5505/1	
2455/0	Dom meštiansky		SNP námestie 1	1449/1	1
2456/0	Dom meštiansky		SNP námestie 2	1454	2
2457/0	Dom meštiansky		SNP námestie 3	1455/1	3
2458/0	Dom meštiansky	Thurzov, tzv. Mittelhaus	SNP námestie 4	1460	4
2459/0	Dom meštiansky		SNP námestie 5	1461/1	5
2460/0	Dom meštiansky		SNP námestie 6	1467	6
2461/0	Dom meštiansky		SNP námestie 7	1468	7
2462/0	Budova administratívna		SNP námestie 8	1470/1	8
2463/0	Dom meštiansky		SNP námestie 9	1477	9
2464/0	Dom meštiansky		SNP námestie 10	1478	
2465/0	Dom meštiansky		SNP námestie 11	1479/1	11
2466/0	Dom meštiansky		SNP námestie 12	1602/1-2	12
2467/0	Dom meštiansky		SNP námestie 13	1603	13
2468/0	Dom meštiansky		SNP námestie 14	1751/1	14
2469/0	Dom meštiansky	Benického	SNP námestie 16	1753/1-2	16
2470/0	Dom meštiansky		SNP námestie 17	1755	17
2471/0	Dom meštiansky		SNP námestie 18	1756	18
97/1 I-2	Palác biskupský a pamätná tabuľa	palác biskupský pamätný Štefan Moyses	SNP námestie 19	1758/1-4	19
97/2 I-2	Palác biskupský a pam. tabuľa	tabuľa pamätná Štefan Moyses	SNP námestie 19	1758	19

Č. ÚZPF rozsah OS	UNKP (unifikovaný názov kultúrnej pamiatky)	UNPO (unifikovaný názov pamiatkového objektu)	Adresa ulica – orient. číslo	Parcelné číslo	Súpisné číslo
2473/0	Dom meštiansky (Cisársky dom)		SNP námestie 20	1770/1	20
2474/0	Dom meštiansky		SNP námestie 21	1771	21
2475/0	Dom meštiansky	Ebnerov dom	SNP námestie 22	1772/1	22
2476/0	Banka		SNP námestie 23	1773/1	23
2477/0	Veža mestská		SNP námestie 24	1338	24
2478/0	Vážnica		SNP námestie 25	1339/2	25
2327/3 I-3	Kláštor Jezuitov	kostol r.k. sv. Františka Xaverského	SNP námestie 26	1447	26
2479/0	Dom meštiansky	Oberhaus	SNP námestie 27	1448	27
11297/0	Škola		Štefánikovo nábrežie 6	1355/1-2 1354	954
103/1 I-2	Budova administratívna a pamätná tabuľa	budova administratívna pamätná - poverenictvo SNR	Švantnera Františka 9	1439/1	527
103/2 I-2	Budova administr. a pamätná tabuľa	tabuľa pamätná - poverenictvo SNR	Švantnera Františka 9	1439	527

Tab. B.11.4.4-2 Objekty NKP za hranicou Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica na území ochranného pásma

Č. ÚZPF rozsah OS	UNKP (unifikovaný názov kultúrnej pamiatky)	UNPO alebo bližšie určenie	Adresa ulica – orient. číslo	Parcelné číslo	Súpisné číslo
3467/0	gymnázium pamätné	SNP	Československej armády 7	1225	753
113770	internát		Československej armády 25	1265	1007
2626/1 I-3	Vila s areálom	Vila Dominik Skutecký	Horná ul. 55	151	107
2626/2 I-3	Vila s areálom	pamätná tabuľa Dominik Skutecký	Horná ul. 55	151	107
2626/3 I-3	Vila s areálom	záhrada	Horná ul. 55	150/1-3	
11376/0	administratívna budova		Horná ul. 60	1266/3	838
10020/0	Vila		Horná ul. 69	383	112
10781/0	Park mestský		Kráľa Janka ul.	2690/1-2 2691/1-2 2692/1-5	
10021/0	Vila		Kráľa Janka ul.7	3300/1-2	226
10022/0	Vila		Kráľa Janka ul.9	3301	229
10023/0	Vila		Kráľa Janka ul.11	3304	231
105/0	Dom bytový		Kukučínova ul. 5	163/1	4150
2710/1 I-4	Hámor	hámor medený	Laskomerská 2	2290/41	515
2710/2 I-4	Hámor	dielne	Laskomerská ul.	2290/5	
2710/3 I-4	Hámor	haly výrobné	Laskomerská ul.	2290/35	
2710/4 I-4	Hámor	náhon vodný	Laskomerská ul.	2290/2,27, 39	
10025/0	Chudobinec		Lazovná ul. 23	2233	254

Č. ÚZPF rozsah OS	UNKP (unifikovaný názov kultúrnej pamiatky)	UNPO alebo bližšie určenie	Adresa ulica – orient. číslo	Parcelné číslo	Súpisné číslo
10026/0	Škola		Lazovná ul. 25	2219/4	256
98/1 I-2	Kostol s areálom	kostol ev. a.v.	Lazovná ul. 46	2168	268
98/2 I-2	Kostol s areálom	fara pamätná ev. a.v.	Lazovná ul. 44	2167/1	194 271
98/3 I-2	Kostol s areálom	tabuľa pamätná Karol Kuzmány	Lazovná ul. 44	2167/1	271
112/1 I-8	Hroby s náhrobníkmi súbor	hrob s náhrobníkom Terézia Vansová	Lazovná ul. 42	2169/2	
112/2 I-8	Hroby s náhrobníkmi súbor	hrob s náhrobníkom B.L' Grossmann	Lazovná ul. 42	2169/2	
112/3 I-8	Hroby s náhrobníkmi súbor	hrob s náhrobníkom Samuel Libay	Lazovná ul. 42	2169/2	
112/4 I-8	Hroby s náhrobníkmi súbor	hrob s náhrobníkom K.A. Zipser	Lazovná ul. 42	2169/2	
112-5 I-8	Hroby s náhrobníkmi súbor	hrob s náhrobníkom Ján Botto	Lazovná ul. 42	2169/2	
112/6 I-8	Hroby s náhrobníkmi - súbor – Matuška A.	hrob s náhrobníkom Alexander Matuška	Lazovná ul. 42	2169/2	
112/7 I-8	Hroby s náhrobníkmi - súbor – Figuš-Bystrý Viliam	hrob s náhrobníkom Viliam Figuš-Bystrý	Lazovná ul. 42	2169/2	
112/8 I-8	Hroby s náhrobníkmi - súbor – Rázus Martin	hrob s náhrobníkom Martin Rázus	Lazovná ul. 42	2169/2	
10034/0	Kaplnka	r.k. sv. Ján Nepomucký	Pod Urpínom 1	5648	
3002/0	Dom meštiansky	Thurzov	Pod Urpínom 13	4267	
106/0	Dom spolkový	dejiny robotníckeho hnutia	Robotnícka ul. 3	1261	841
2992/0	Hrob s náhrobníkom	Dominik Skutecký	Rudlovská cesta	256/2	
102/1 I-2	Súd a pamätná tabuľa	súd pamätný poverenictvo SNR	Skuteckého ul. 7	117	120
102/2 I-2	Súd a pamätná tabuľa	pamätná tabuľa poverenictvo SNR	Skuteckého ul. 7	117	120
101/1 I-2	Budova administratívna a pamätná tabuľa	budova administratívna	Skuteckého ul. 10	139	123
101/2 I-2	Budova administratívna a pamätná tabuľa	tabuľa pamätná sídlo SNR	Skuteckého ul. 10	139	123
100/1 I-2	Škola pamätná a pamätná tabuľa	škola pamätná poverenictvo SNR	Skuteckého ul. 11	108	124
100/2 I-2	Škola pamätná a pamätná tabuľa	tabuľa pamätná poverenictvo SNR	Skuteckého ul. 11	108	124
10029/0	Vila		Skuteckého ul. 12	146	125
10030/0	Vila		Skuteckého ul. 13, 15	106	126
10031/0	Vila		Skuteckého ul. 14	153	127
10032/0	Vila		Skuteckého ul. 16	154	128
10033/0	Vila		Skuteckého ul. 22	381/1	132
2588/1 I-13	Kalvária	kostol r.k. Povýšenia sv.Kríža	východný svah vrchu Urpín	5389	132/84
2588/2 I-13	Kalvária	múr ohradný	východný svah vrchu Urpín	5383/11	
2588/3 I-13	Kalvária	kalvária	východný svah vrchu Urpín	5396/1,3 5643/2 5383/2 5385/2 5389 5390/6-7	

Č. ÚZPF rozsah OS	UNKP (unifikovaný názov kultúrnej pamiatky)	UNPO alebo bližšie určenie	Adresa ulica – orient. číslo	Parcelné číslo	Súpisné číslo
2588/4 I-13	Kalvária	kaplnka Krížovej cesty 1.zastavenie	východný svah vrchu Urpín	5396/7	
2588/5 I-13	Kalvária	kaplnka Krížovej cesty 2.zastavenie	východný svah vrchu Urpín	5396/18	
2588/6 I-13	Kalvária	kaplnka Krížovej cesty 3.zastavenie	východný svah vrchu Urpín	5396/18	
2588/7 I-13	Kalvária	kaplnka Krížovej cesty 4.zastavenie	východný svah vrchu Urpín	5396/18	
2588/8 I-13	Kalvária	kaplnka Krížovej cesty 5.zastavenie	východný svah vrchu Urpín	5643/14	
2588/9 I-13	Kalvária	kaplnka Krížovej cesty 6.zastavenie	východný svah vrchu Urpín	5383/6	
2588/10 I-13	Kalvária	kaplnka Krížovej cesty 7.zastavenie	východný svah vrchu Urpín	5383/6	
2588/11 I-13	Kalvária	kaplnka Krížovej cesty 8.zastavenie	východný svah vrchu Urpín	5643/2	
2588/12 I-13	Kalvária	aleja I. jednoradová lipová	východný svah vrchu Urpín	5383/6,14 5385/2 5396/1,6, 18 5643/2,14	
2588/13 I-13	Kalvária	aleja II. jednoradová lipová	východný svah vrchu Urpín	5643/2,4, 14 5383/2 5390/6 5396/8	

Tab. B.11.4.4-3 Objekty vytypované na zápis do ÚZPF na území PR Banská Bystrica

Parcelné číslo	Súp. číslo	Adresa ulica – orient.č.	Názov objektu	Vznik	Dôvod zápisu
5458/13		Horná ul. (pred objektom Hungária na križovatke Horná- Skuteckého	park	koniec 19. stor.	zachovaný pôdorys, kompozícia, dôležitá súčasť uličného interiéru
19/1-2		Horná ul. 23	záhrada	koniec 18, začiatok 19. stor.	zachovaný pôdorys, kompozícia
120	86	Horná ul. 29	dom bytový	začiatok 20. stor.	zachovaný pôdorys, dispozícia, hmota, fasády
121/1	88	Horná ul. 31	dom bytový	začiatok 20. stor.	
1347/1	315	Kapitulská ul. 15	dom meštiansky	goticko- renesančné jadro, fasády 19.stor.	
1348	316	Kapitulská ul. 17	dom meštiansky	renesančné jadro, fasády 19.stor.	zachovaný pôdorys, dispozícia, hmotová skladba, fasády
124	117	Skuteckého ul. 2,4	dom spolkový	koniec 19. stor.	
125/3	119	Skuteckého ul. 6	dom bytový	koniec 19. stor.	
130	121	Skuteckého ul. 8	škola	1903	
1371	788	Štefánikovo nábrežie 2	vila mestská	začiatok 30.rokov 20. stor.	zachovaný pôdorys, dispozícia, hmotová skladba, fasády
1370	628	Štefánikovo nábrežie 3	vila mestská	začiatok 30.rokov 20. stor.	
1366	794	Štefánikovo nábrežie 4	vila mestská	začiatok 30.rokov 20. stor.	
1361/1	836	Štefánikovo nábrežie 5	vila mestská	začiatok 30.rokov 20. stor.	
361/1	599	Figuša-Bystrého Viliama ul. 4	vila mestská	20.roky 20.stor.	zachovaný pôdorys, dispozícia, hmota, fasády

Tab. B.11.4.4-4 Objekty vytypované na zápis do ÚZPF na území OP PR Banská Bystrica

Parcelné číslo	Súp. číslo	Adresa ulica – orient.č.	Názov objektu	Vznik	Dôvod zápisu
137	101	Horná ul. 45	dom meštiansky	staršie jadro pred r.1851 takmer v dnešnom pôdorysnom rozsahu	
141	103	Horná ul. 47	dom meštiansky		
143	105	Horná ul. 49	dom meštiansky		
1269/1	104	Horná ul. 52	dom meštiansky	19. storočie	zachovaný pôdorys, dispozícia, hmota, fasády
161	110	Horná ul. 63	dom meštiansky	po roku 1910	zachovaný pôdorys, dispozícia, secesné fasády
162	111	Horná ul. 65	dom mestský	po roku 1910	
2673	417	Hatalu Martina ul. 3	vila mestská	po roku 1908	zachovaný pôdorys, dispozícia, fasády
2664	419	Hatalu Martina ul. 6	vila mestská	po roku 1908	
2656	421	Hatalu Martina ul. 8	vila mestská	po roku 1908	
2250/2	822	Kráľa Janka ul. 16	vila Július Flache	1929	
3338	846	Hurbana Jozefa Miloslava ul. 9	gymnázium katolícke	1925	pôvodne Vincentinum – r.k. sirotinec, zachovaný pôdorys, dispozícia, hmotová skladba, fasády
93	997	Kollárova ul. 23	vila mestská	20.roky 20.stor.	zachovaný pôdorys, dispozícia, fasády
101	998	Kollárova ul. 27	dom bytový	20.roky 20.stor.	
2459	514	Laskomerská ul. 1	obytný dom	16. storočie	zachovaný pôdorys, dispozícia, hmota, fasády
2456	516	Laskomerská ul. 3	dom nočného strážcu	16. storočie	
2455/1	518	Laskomerská ul. 5	dom hámoorského šafára	prestavba, začiatok 17.stor.	zachovaný pôdorys, dispozícia, členenie fasád (omietka s renesančnou výzdobou zosekaná)
2240/1	265	Lazovná ul. 41	budova správna	staršie jadro, prestavba, začiatok 20.stor.	zachovaný pôdorys, dispozícia, hmota, členenie fasád (prestavané antikové murivo)
2168		Lazovná ul.	brána murovaná	1760	murovaná brána do areálu ev.a v. kostola
2166		Lazovná ul.	plot kovový s kamennou podmurovkou	20.roky 20.stor.	vymedzenie hraníc areálu z JV strany, prvok uličného interiéru
2241/1	267	Lazovná ul. 43	vila mestská	začiatok 20.stor.	zachovaný pôdorys, dispozícia, fasády
2243/1	269	Lazovná ul. 45	dom obytný	staršie jadro, pred rokom 1859	zachovaný pôdorys, dispozícia, hmota, fasády
2271	nemá	Lazovná ul.	dom obytný	staršie jadro, pred rokom 1859	
3380/1	583	Na Troskách ul. 12	dom obytný	staršie jadro, pred rokom 1859	
1273	595	Robotnícka ul. – Železničiarska ul.	dom bytový		
2259	410	Tajovského ul. 4	vila mestská	začiatok 20.stor.	
2475/5	413	Tajovského ul. 10	škola (dnes Ekonomická fakulta UMB)	začiatok 20.stor., 1914	zachovaný pôdorys, dispozícia, hmotová skladba, fasády
2480/1	415	Tajovského ul. 14	vila mestská	začiatok 20.stor.	
2485	930	Tajovského ul. 18	vila mestská	po roku 1910	
1724/1 1724/9	14616 442	Vansovej Terézie ul. 5	obytný dom	po roku 1910	

Parcelné číslo	Súp. číslo	Adresa ulica – orient.č.	Názov objektu	Vznik	Dôvod zápisu
1725	440	Vansovej Terézie ul. 7	obytný dom	1910	
1729	432	Vansovej Terézie ul. 15	obytný dom	1910	zachovaný pôdorys, dispozícia, hmota, fasády
130	121	Skuteckého ul. 8	škola	1903	pôvodne chlapčenská meštianska škola, zachovaný pôdorys, dispozícia, hmotová skladba, fasády
164	956	Skuteckého ul. – Kukučínova ul. 20	škola a dielne (bývalá SPŠ stavebná)	1934	pôvodne Odborná kovobrná škola, zachovaný pôdorys, dispozícia, hmotová skladba, fasády
170/9	6868	Skuteckého ul. 27	škola (dnes Konzervatórium J.L.Bellu)	1892-1893	pôvodne mestská pešia kasáreň, zachovaný pôdorys, dispozícia, hmotová skladba, fasády

Tab. B.11.4.4-5 Objekty zapísané v ÚZPF na území častí mesta – bývalých samostatných obcí

ČM	Č. v ÚZPF	Unifikovaný názov NKP a PO (zaužívaný názov)	Ulica/námestie	Parcelné č.
Kostiviarska	55/1	Kostol s opevnením – kostol – r.k. sv.Jakuba staršieho	Jakubská cesta 54	788
	55/2	Kostol s opevnením – opevnenie kostola	Jakubská cesta 54	788
Kremnička	152/1	Hrob a pomník – hrob – zavraždení občania	Kremnička	56
	152/2	Hrob a pomník – pomník – zavraždení občania	Kremnička	56
Radvaň	175/0	Hrob s náhrobníkom – Sládkovič A.		
	71/1	Kostol s areálom – kostol – r.k. Narodenia P.Márie	Kalinčiakova ul.	2910
	71/2	Kostol s areálom – zvonica	Kalinčiakova ul.	
	71/3	Kostol s areálom – múr hradbový	Kalinčiakova ul.	
	71/4	Kostol s areálom – bašta I	Kalinčiakova ul.	
	71/5	Kostol s areálom – bašta II	Kalinčiakova ul.	
	71/6	Kostol s areálom – schodisko	Kalinčiakova ul.	
	71/7	Kostol s areálom – kríž	Kalinčiakova ul.	
	71/8	Kostol s areálom – fara	Kalinčiakova ul.	
	2709/1	Kaštieľ a park - kaštieľ	Radvanská ul.	3344
	2709/2	Kaštieľ a park - park	Radvanská ul.	
	172	Pomník – Sládkovič A.	Sládkovičova ul.	3352
	73/1	Kaštieľ s areálom – kaštieľ	Sládkovičova 1	3357-3360
	73/2	Kaštieľ s areálom – opevnenie kaštieľa	Sládkovičova 1	
	73/3	Kaštieľ s areálom – bastión	Sládkovičova 1	
	73/4	Kaštieľ s areálom – park	Sládkovičova 1	
	73/5	Kaštieľ s areálom – ľadovňa	Sládkovičova 1	
	74/1	Kaštieľ s areálom – kaštieľ	Sládkovičova 4	2576/1, 2573, 2576, 2577
	74/2	Kaštieľ s areálom – brána opevnenia	Sládkovičova 4	
	74/3	Kaštieľ s areálom – park	Sládkovičova 4	
11116/0	Kostol – kostol ev. a.v.	Sládkovičova ul.	3351	

ČM	Č. v ÚZPF	Unifikovaný názov NKP a PO (zaužívaný názov)	Ulica/námestie	Parcelné č.
Sásová	75/1	Kostol s opevnením – kostol	Sásovská cesta 60	702
	75/2	Kostol s opevnením – opevnenie kostola	Sásovská cesta 60	
Senica	176/1	Dom pamätný a pam. tabuľa – dom pamätný – sov.armáda	Senická cesta 57	2
	176/2	Dom pamätný a pam. tabuľa – tabuľa pamätná	Senická cesta 57	
Uľanka	2829/0	Pomník – pomník - SNP		608

B.11.4.5. Objekty dotvárajúce pamiatkové prostredie

V zmysle stanoviska KPÚ v Banskej Bystrici ku konceptu ÚPN mesta Banská Bystrica sú ako objekty dotvárajúce pamiatkové prostredie stanovené:

- Ulica ČSA č. 11, č. 13 a č.15
- Ulica ČSA č. 23
- Horná ulica č. 38
- Horná ulica č. 38
- Horná ulica č. 42
- Horná ulica č. 47
- Horná ulica č. 48
- Horná ulica č. 49
- Horná ulica č. 50
- Kollárova ulica č. 5
- Kollárova ulica č. 7
- Kollárova ulica č. 9
- Kollárova ulica č. 11
- Kollárova ulica č. 13
- Kollárova ulica č. 15
- Kollárova ulica č. 17
- Kollárova ulica č. 19
- Kollárova ulica č. 21
- Kollárova ulica č. 23
- Kollárova ulica č. 25
- Kollárova ulica č. 27
- Kollárova ulica č. 29
- Kollárova ulica č. 5
- Kollárova ulica č. 5
- Národná 13-15, bytový dom.

V zmysle stanoviska KPÚ v Banskej Bystrici ku konceptu ÚPN mesta Banská Bystrica sú ako ďalšie objekty dotvárajúce pamiatkové prostredie stanovené:

- Robotnícka ulica č. 11
- Robotnícka ulica č. 12
- Robotnícka ulica č. 13
- Robotnícka ulica č. 15
- Robotnícka ulica č. 17
- Robotnícka ulica č. 19
- Robotnícka ulica č. 24
- Rudlovska cesta č. 2
- Rudlovska cesta č. 4
- Rudlovska cesta č. 14

- Rudlovska cesta č. 16
- Rudlovska cesta č. 18
- Železničarska ulica č. 9
- Železničarska ulica č. 12.

B.11.4.6. Ochranné pásma nehnuteľných kultúrnych pamiatok mimo PR

Rozhodnutím Pamiatkového úradu SR č. PÚ-06/1839-4/9886/KOW zo dňa 15. 12. 2006 bolo vyhlásené ochranné pásmo nehnuteľných kultúrnych pamiatok Kaštieľ s areálom (kaštieľ Radvanskovcov), Kostol evanjelický a.v. a Pomník (A.Sládkovič) v Banskej Bystrici – mestskej časti Radvaň, evidovaných v ÚZPF SR pod č. 73/1-5, 11116/0 a 172/0, parcelné č. 3357, 3358/1, 3358/2, 3359, 3360/1; 3351; 3352.

ÚPN mesta rešpektuje vyššie uvedené OP podľa vyššie uvedeného rozhodnutia PÚ SR a v zmysle v ňom stanovených podmienok ochrany a usmerneného rozvoja (podmienok činností) na území OP.

Ochranné pásmo NhNKP je územne vymedzené v grafickej časti ÚPN mesta – výkres č.7a - Regulatívy a limity funkčného a priestorového využívania územia, chránené pohľady v grafickej časti ÚPN mesta – výkres č.7b - Regulatívy a limity funkčného a priestorového využívania územia – Priestorotvorné regulatívy.

B.11.4.7. Evidencia pamätihodností mesta Banská Bystrica

Územný plán zohľadňuje všetky aspekty ochrany kultúrneho dedičstva, kultúrnej krajiny a tradičného využitia zeme, a tým sa stáva základom pre záchranu identity riešeného územia. Predmetom ochrany takto chápaného územného plánu je krajinný obraz vyjadrený ochranou prirodzenej konfigurácie terénu, tradičného využitia zeme, historických komunikácií, vodných tokov, masívov a skupín zelene, hmotovo-priestorovej skladby urbanity, zachovaním akcentácie historických dominánt i emotívneho pôsobenia prvkov malej architektúry (prícestné kaplnky, kríže, staré cintoríny...).

V nadväznosti na ÚPN mesta by mali byť po podrobnom prieskume predmetom ochrany na území mesta (napr. v historických jadrách bývalých obcí) dodatočne do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu zapísané objekty a prvky regionálnej kultúry, ktoré doposiaľ vykazujú kultúrno-historické hodnoty a ich stavebno-technický stav umožňuje ochranu ich autenticity, alebo v zmysle pamiatkového zákona môže obec rozhodnúť o utvorení a odbornom vedení evidencie pamätihodností obce.

Do evidencie pamätihodností obce by mali byť zaradené okrem hnutelných a nehnuteľných vecí, ktoré nie sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenskej republiky, ale ktorá majú pre mesto svoju historickú, architektonickú, urbanistickú, krajinnú, kultúrnu, výtvarnú, umelecko-remeselnú, spoločenskú, vedeckú alebo technickú hodnotu, aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc (ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce), zemepisné a katastrálne názvy, ktoré sa viažu k histórii a osobnostiam obce. Zoznam evidovaných pamätihodností mesto Banská Bystrica predloží na odborné a dokumentačné účely krajskému pamiatkovému úradu; ak ide o nehnuteľné veci, predloží zoznam aj stavebnému úradu.

Mestské zastupiteľstvo v Banskej Bystrici vydalo v súlade s platnou legislatívou na úseku ochrany pamiatkového fondu⁵ dňa 30.3.2010 uznesením č. 767/2010 Všeobecne záväzné nariadenie Mesta Banská Bystrica č.4/2010 o evidencii pamätihodností Mesta Banská Bystrica (s platnosťou od 1.5.2010), ktoré upravuje spôsob utvorenia a odborného vedenia evidencie pamätihodností a určuje podmienky výberu a zápisu do Zoznamu pamätihodností mesta. Cieľom tohto VZN je „vyhlásiť pamätihodnosti mesta a schváliť ich evidenciu

⁵ V dobe spracovania ÚPN mesta Banská Bystrica zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.

v záujme ochrany ich kultúrnohistorickej hodnoty, zachovanie a zlepšenie ich stavu pre budúce generácie“.

Na základe uvedeného VZN vyhlásené pamätihodnosti mesta Banská Bystrica⁶ predloží mesto Banská Bystrica na odborné a dokumentačné účely krajskému pamiatkovému úradu; ak ide o nehnuteľné veci, predloží zoznam aj stavebnému úradu.

B.11.5. Archeologické lokality

B.11.5.1. Archeologické lokality na území mesta

B.11.5.1.1. Pamiatková rezervácia Banská Bystrica

Banská Bystrica má význam i z hľadiska poznania vývoja našich miest. Svedčia o tom pozoruhodné archeologické objavy zaznamenané v Dolnej ulici, predovšetkým však na Námestí SNP. Ďalšími miestami potrebného a navrhovaného archeologického výskumu sú miesta s jasnou lokalizáciou hradobného systému (predovšetkým mestských brán), ktoré po odkryve odporúča ÚPN mesta primerane prezentovať⁷.

Dolná ulica:

- I. Dolná ul., č. 35 – č. ÚZPF: 2379/0 (Ebnerov dom)
 - výskumy v rokoch 1974 a 1979
 - kachliarska dielňa v 15. stor. - zanikla pri požiari v roku 1500 - bohaté nálezy komorových neglazovaných kachlíc s reliéfnou figurálnou výzdobou
- II. Dolná ul., parkovisko - za hranicou PR, parcelné č. 5513 (?)
 - výskum 1993
 - nález zaklenutého mlynského náhonu (novovek)
- III. Dolná ul., č. 10 a 12 – č. ÚZPF: 2355/0 a 2357/0
 - výskum v roku 1993.
 - odkrytie neznámych suterénnych priestorov zo 16.-17. stor., nálezy keramiky zo 14.-16. stor. a mincí zo 14. a 15. stor.
- IV. Dolná ul., č. 19 – č. ÚZPF: 2364/0
 - nálezy keramiky z 15. stor. v požiarovej vrstve, získané pri kopaní základov (r. 1996, 1997) a nálezy renesančných kachlíc
- V. Dolná ul., č. 33 – č. ÚZPF: 2377/0
 - výskum 2002
 - v rámci rekonštrukcie barokového domu zistená kultúrna vrstva so stredovekými nálezmi (15. stor.) dokladajúca gotické jadro objektu, a jeho prestavbu po požiari vr. 1761
- VI. Okolie dolnej brány - torzá viacerých nie celkom definovaných murív, gotický architektonický článok a deštrukcia drevozemného opevnenia z roku 1540 (výskum v roku 2009)

Námestie SNP:

- I. Nám. SNP č. 16 – č. ÚZPF: 2469/0 (Benického dom)
 - výskum 1982, 1986 /?/
 - zo suterénu staršieho, pôvodne samostatne stojaceho domu v západnej časti parcely pochádzajú nestratifikované keramické nálezy, rámcovo datované do 13.- 14. storočia
- II. Priestor Nám. SNP, pred domom č. 7 na komunikácii - parcelné č. 5505
 - v hĺbke 190 cm zistené (v r. 1993) staršie (pravdepodobne novoveké) drevené kanalizačné potrubie o priemere 20 cm

⁶ Uzn. MsZ č. 311/2011 zo dňa 13.12.2011 a uzn. MsZ č. 705/2012 zo dňa 13.11.2012.

⁷ Pozn.: vzhľadom na požiadavku Krajského pamiatkového úradu v Banskej Bystrici boli v návrhu ÚPN mesta

- z textovej časti odstránené čísla parciel archeologických lokalít na území mesta (kapitola E.4.1.1.),
- z textovej časti odstránené názvy všetkých archeologických nálezísk, okrem tých, ktoré sú súčasťou ÚZPF,
- z grafickej časti odstránené značky evidovaných archeologických nálezísk ako aj značky lokalít s predpokladom ďalších archeologických nálezov.

- III. Priestor Nám. SNP, pri fontáne - parcelné č.: 5505
- výskum 1994
- odkryté porušené drevené potrubie o priemere 20 cm, vyrobené z borovicového kmeňa (/pravdepodobne novoveké)
- IV. Nám. SNP č. 3 – č. ÚZPF: 2457/0, parcelné č.: 1455/1
- výskum 1994, 1995 a 1996
- v priestore vnútrobloku vo dvore sa na JV okraji parcely podarilo odkryť časť dreveného - zrubového objektu z 2.polovice 15. storočia, ktorý zanikol pri požiari v roku 1500 (vlastníkom uvedeného pozemku bol v tomto období Ján Thurzo); sprievodné nálezy predstavovali pomerne bohatú výbavu: sklenené nádoby, biela keramika, kachlice a pod.; v superpozícii pod objektom sa zistila konštrukcia starších drevených žľabov vodovodu (spred polovice 15. stor.) pod ktorými sa našli fragmenty slovanskej keramiky z 10. storočia
- V. Nám. SNP č. 1 – č. ÚZPF: 2455/0, parcelné č.: 1449
- výskum 1996 a 1997
- pri sledovaní rekonštrukčných prác v suterénnych priestoroch radnice bola zistená čierna kultúrna vrstva, datovaná keramickými nálezmi do 13.-14. storočia; na prízemí sa našli fragmenty neglazovaných komorových kachlíc datovaných do 15. stor. a na prvom poschodí sa pri odstraňovaní násypu z renesančnej klenby zachránilo veľké množstvo gotických kachlíc - približne z troch kachlových pecí; na nádvorí zistené mohutné murivá zo 16. storočia ako aj žumpa pod prevétom a odpadové jamy; v dvornom krídle zistená zasypaná bližšie nedatovaná studňa (2008)

Pozoruhodné archeologické objavy zaznamenané v Dolnej ul., predovšetkým však na Námestí SNP, ale aj systematické sledovanie zásahov do terénu a výsledky zberu archeologických nálezov (hnutelných), zaraďujú uvedené časti pamiatkovej rezervácie do kategórie archeologických nálezísk. Dôsledné sledovanie zemných prác, požadovanie a realizovanie predstihových - záchranných archeologických výskumov (predovšetkým vo vnútroblokoch a dvoroch) je zásadným predpokladom pre ochranu archeologických nálezov – hnutelných i nehnuteľných, a súčasne aj jedinou možnosťou na objasnenie zložitého historického a stavebno-urbanistického vývoja sídla.

Námestie Štefana Moysesu:

- I. Nám. Š. Moysesu č. 17 – č. ÚZPF: 3001/0 (Farský dvor)
- výskum 1987, obnovený v r. 2004 - negatívne výsledky
- zistené bolo zníženie terénu v rámci mladších stavebných fáz komplexu a potvrdená prístupová komunikácia do neskorogotického objektu; v suteréne východného krídla sa v základovom murive obnažil pôvodný otvor, neskôr sekundárne zamurovaný
- II. Nám. Š. Moysesu č. 23 – parcelné č. 1778/1
- výskum 1988
- vo vstupnom priestore základnej školy, vo vyhĺbenej jame (400 x 200 x 190 cm) bol v hĺbke 163-190 cm odkrytý blok mazanice (pravdepodobne z pece) s keramickým materiálom, datovaným rámcovo do neskorej doby bronzovej; jednoznačne bol narušený základmi gotickej stavby, zapustenými do hĺbky 180 cm; nad pravekým objektom sa v profile zistila kultúrna vrstva zo 14.-16. storočia
- III. Nám. Š. Moysesu, pred domom č. 11 - parcelné č.: 5419 /?/
- archeologický dozor v r. 1996
- z vyhĺbenej ryhy (hĺbka 100 cm) ojedinelý keramický nález (dno nádoby), datovaný do 12. storočia. Východne od miesta nálezu zachytená na ploche 7 x 3 m spálená kultúrna vrstva a obytný drevený príbytok, datovaný na základe sprievodných nálezov do 14.-15. stor., so zánikovým horizontom spôsobeným požiarom v r. 1500
- IV. Nám. Š. Moysesu, pred domom č. 12 - parcelné č.: 5419 /?/
- archeologický dozor v r. 1996
- vo vzdialenosti 5 m východne od domu potravín bol zistený suterén gotického domu; kultúrna vrstva so stredovekou keramikou sa zistila aj pred JV nárožím banky Slovakia a ďalší stredoveký objekt južne od JZ nárožia novej tržnice
- V. Priestor Nám. Š. Moysesu, pred rozhraním domov č. 14 –15 (č. ÚZPF: 2344, parcelné č. 5419),
- sledovanie prác v súvislosti s výmenou inžinierskych sietí a následným osadením novej dlažby
- r. 1996

- v priestore námestia zistený v hĺbke 250 cm zaklenutý kamenný objekt (chodba ?) široký 100 cm a vysoký 120 cm, smerujúci k Farskej bašte; nález nebolo možné preskúmať ani zdokumentovať, nakoľko bol urýchlene zasypaný
- VI. Priestor Nám. Š. Moysesova na mieste asanovanej starej tržnice, vybudovanej v polohe zasypanej vodnej priekopy (písomne doloženej v r. 1480) - parcela č. 1/2, resp. 2287
 - záchranný výskum 1996
 - čiastočne zachytený priebeh priekopy bol zdokumentovaný v dĺžke 120 m; nepodarilo sa však zistiť jej šírku ani hĺbku (zasypaná bola koncom 18 stor.)
- VII. Dvorová parcela Nám. Š. Moysesova 2 – dvorná parcela
 - kultúrna vrstva a vydrevená odpadová jama zo stredoveku
- VIII. Priestor pred prátoriom
 - zaniknutý zaklenutý suterénny objekt z vrstvou naplaveniny a neidentifikované murivá pri pretóriu

Celý priestor Námestia Š. Moysesova je archeologickým náleziskom, kde sa pod dlažbou, resp. súčasnou zástavbou nachádzajú pozostatky starších sídelných celkov (praveké osídlenie) i staršej stredovekej drevenej zástavby, ktorú zrejme až začiatkom 16. stor. nahradila kamenná architektúra.

Ulica Jána Cikkera

- I. Parcela č. 1426
 - záchranný výskum v r. 2000 bol vyvolaný zistením kultúrnej vrstvy s najmenej tromi sídliskovými horizontami od včasného až po neskorý stredovek; najstaršie doklady osídlenia sú nálezmi keramiky rámcové datované do 12. stor.; ďalšie výrazné nálezy materiálnej kultúry reprezentujú 14.- 15. stor. a najmladší horizont je zo 16. stor.; v priestore cesty objekt pravdepodobne púchovskej kultúry
- II. Bývalý dvor, dnes prístavba štátnej opery
 - odpadová jama s hrobom koňa z 15. storočia a keramika od včasného po vrcholný stredovek v porušenej stratigrafii (2009)

Územie parcely č. 1426 na ul. J.Cikkera, vrátane prísluších, zásadne nenarušených plôch pravobrežnej terasy Hrona, kde je vzhľadom na hodnotný archeologický materiál - nálezy odôvodnený predpoklad zistenia staršej zástavby, je archeologickým náleziskom.

Kuzmányho ulica

- I. v ceste zahĺbený objekt púchovskej kultúry (2009)

Národná ulica

- I. zachytené základové murivo mestského opevnenia a obvodové murivo steblovou dlažbou objektu pristavaného k tzv. bráne Komorského dvora - pravdepodobne sýpky (2007)

Kapitulská ulica

- I. základové murivo a zahĺbené objekty v súvislosti s Hronskou bránou, mince zo 16. storočia (2009)
- II. Kapitulská 7 - v interiéri niekoľko vrstiev stredovekých udusaných hlinených dlážok datovaných stredovekým keramickým materiálom (2006)

Horná ulica

- I. Horná 2-4: stredoveká vrstva s deštrukciou drevohlineného domu predchádzajúceho súčasný kamenný, studňa. Gotické nálezy - 14. - 16. storočie (2009)
- II. Horná brána - nález časti základového muriva opevnenia v dotyku s hornou bránou (2006)

Skuteckého ulica

- I. Skuteckého 3 - nález valového opevnenia, nález keramického fragmentu lužickej alebo púchovskej kultúry (2007)

Lazovná ulica

- I. nález kanalizačného systému z obdobia baroka (2006, 2007)
- II. pred domom č. 18? deštrukcia kamenná zo stredoveku (2007)

- III. v dome číslo 20 zistené nedatované kultúrne vrstvy v podjazde, jedna z nich požiarová (2010).
- IV. Lazovná brána - zistený pôdorys a základové murivo (2006)
- Krížna ulica
- I. baroková kanalizácia - jeden hlavný zberač (2006)
- Katovná ulica
- I. baroková kanalizácia (2006)
- Dolná Strieborná ulica
- I. baroková kanalizácia (2006)
- II. torzo nárožia Striebornej brány (2006)
- Areál Mestského hradu
- I. Farský kostol Nanebovzatia Panny Márie – č. ÚZPF: 2321/8, parcelné č. 3,
- výskumy v r. 1984
- v interiéri kostola, cca v strede lode, resp. v jej západnej časti pod chórom boli odkryté základy južného múru lode a emporie staršieho kostola, paralelné so stojacim severným múrom; na základe uvedených nálezov je možné interpretovať pôvodnú sakrálnu stavbu - datovanú na základe písomných prameňov a analogických pôdorysov do polovice 13. stor. ako jednoloďový objekt, na západnej strane s murovanou emporou a predsunutou vežou; východný, pravdepodobne pravouhlý uzáver nebol dosiaľ doložený
- II. Kostol sv. Kríža – slovenský, č. ÚZPF: 2321/9, parcelné č. 5,
- výskumy v r. 1981, 1982
- výsledky výskumu preukázali, že najstaršia časť kostola - pôvodne menšia jednoloďová kaplnka - nie je súčasťou severným obvodovým múrom opevnenia hradného areálu, ako sa prv predpokladalo, ale je jeho prístavbou - výstavbu hradbového múru je možné datovať podľa najnovších výsledkov archívnych a archeologických výskumov až do 2. pol. 15. storočia (pred rokom 1465 boli murované bašty navzájom pospájané palisádami)
- III. Príkostolný cintorín okolo farského kostola, parcelné č. 5419, 2/2
- výskumy v r. 1981, 1982, 1995, 1996
- v priestore medzi kostolmi - farským a slovenským - bolo odkrytých 92 hrobov z mladšej fázy cintorína (17.- 18. stor.), ktorých neobvykle plytké uloženie (v 98 % hrobov boli pochovaní v hĺbke 40-90 cm) poukázalo na zmenu nivelety v uvedenej časti areálu; podľa výšky dlažby v slovenskom kostole ako aj podľa výsledkov archeologických výskumov v Matejovom dome môžeme predpokladať, že terén bol znížený o cca 80-120 cm; južne od farskej bašty boli odkryté ďalšie hroby cintorína (12) - spôsob pochovávaní bol etážovitý, s dvoj i viacnásobnou superpozíciou hrobov, zapustených do rôznych hĺbok; ďalšie štyri hroby boli zachytené na parcele č. 2/2, medzi farským kostolom a objektom mladšieho pretória (vybudovaným po požiari v roku 1500);
- na cintoríne okolo kostola sa bezpochyby pochovávalo už od 13. storočia a až na prerušenie v období tureckého nebezpečenstva (1530) bol cintorín funkčný do konca 18. storočia; vzhľadom na postupné zaplňovanie areálu okolo kostola ďalšou zástavbou (sakrálnou i profánnou charakteru) sa priestor vhodný na pochovávanie neustále zmenšoval, čo vyvolávalo neustále porušovanie starších hrobov; v písomných prameňoch je k roku 1406 doložený karnier - ossárium sv. Michala (poslednýkrát spomínaný ešte v 2. pol. 17. storočia); pravdepodobne z uvedených dôvodov sa výskumom nepodarilo zachytiť hroby zo starších fáz cintorína
- IV. Opevnenie mestského hradu, parcelné č. 5419,1/1 a 6 (v areáli základnej školy na Nám. Štefana Moysesova č. 23)
- výskum v r. 1966, 1997, 2001
- odkrytie zvyškov najstaršieho - palisádového - opevnenia hradu, konkrétne kolových jám a spálených kolov (vybratých z vrstiev datovaných mincami do 2. pol. 15. stor.); jamy po koloch s kamenným obložením sa nachádzali v piatich radoch (v šírke 250 cm), v hĺbke 150-170 cm, približne v jednej línii so západným hradbovým múrom, datovaným do konca 60-tych rokov 15. storočia, t. j. po roku 1465, z ktorého pochádza písomná správa o príp. poskytnutí nemalého finančného obnosu na vybudovanie murovaného opevnenia hradu; časť západného hradbového múru bola zistená tiež z južnej strany veže, v priestore mladšieho vstupu

do hradného areálu; v rámci archeologického výskumu bola v priestore barbakanu zistená priekopa so zahroteným profilom, prebiehajúca v smere SZ-JV, situovaná pred pôvodnou vstupnou - bránovou vežou - dnešnou zvonnicou; odkryli sa tiež časti základového muriva (širokého 145-180 cm) zaniknutej bašty (pravdepodobne obdĺžnikového pôdorysu) mestského hradu - tzv. Ondrejovej a základy neznámych objektov v dotyku s pretóriom

V. Zástavba areálu mestského hradu, parcelné č. 1/2, 2/2, 5419

- výskumy v r. 1993, 1995, 1996, 1997
- v SZ nároží hradného areálu bol čiastočne odkrytý objekt zaniknutej fary - táto drevená stavba s maltovou dlážkou dosahovala dĺžku 9,8 m a bola orientovaná JZ-SV; v jej interiéri sa našli zvyšky kachľovej pece, datovanej na základe kolekcie komorových neglazovaných kachlíc do polovice 15. storočia; fara zanikla pri požiari v roku 1500
- v priestore areálu S od zvonice boli odkryté základy „strážneho domčeka“ (rozmery 6,7x6,6 m) pristavané k západnému hradbovému múru; objekt bol postavený podľa písomných prameňov v roku 1587; zo severnej strany k nemu priliehali plytké základy hospodárskych stavieb; pod uvedeným komplexom sa zistila deštrukcia pomerne veľkého dreveného objektu (s ubíjanou podlahou), ktorý je možné datovať na základe nálezov kachlíc na koniec 15. storočia.
- medzi farským kostolom a radnicou boli zachytené pôdorysy troch dosiaľ neznámych stavieb, ktoré nebolo možné preskúmať z dôvodu osádzania novej dlažby v areáli; murované kamenné objekty - 2 štvoruholníkového a 1 pravdepodobne kruhového pôdorysu - boli už čiastočne porušené rekonštrukciou inžinierskych sietí; základové murivo jedného z objektov pravouhlého pôdorysu dosahovalo šírku 140 cm, v druhom - čiastočne skúmanom objekte - sa našla kolekcia glazovaných gotických kachlíc; vzhľadom na charakter týchto nálezov je možné predpokladať, že išlo o najstaršiu radnicu
- objekt so súvislou kamennou deštrukciou kruhového pôdorysu sa nachádzal južne od východného uzáveru svätyne; objavil sa po vybágrovaní povrchovej asfaltovej a betónovej vrstvy a okamžite bol zasypaný podkladovým štrkom pod novú dlažbu; na základe pôdorysu a Willenbergovej veduty z roku 1590, resp. 1596, je reálne uvažovať, že išlo o pozostatok stavby karnera sv. Michala.

Z prehľadu výsledkov výskumov i načrtnutých ďalších nálezových možností je nutné považovať celé územie mestského hradu za archeologické nálezisko, ktoré je potrebné rozšíriť aj na príľahlé polohy mimo opevneného areálu, t.j. pred barbakan, Galériu, poštu, resp. školu. Ďalšou polohou s predpokladom archeologických nálezov - hnutelných i nehnuteľných je rozsiahla poloha pod vrškom hradného kopca, odkiaľ bol zberom získaný nálezový materiál datovaný do 11. storočia. Ide o zástavbu Hornej ulice až po hranice pamätníka SNP, t.j. aj priestory vnútrobloku, resp. dvory.

B.11.5.1.2. Územie mesta Banská Bystrica okrem pamiatkovej rezervácie

I) Kremnička

- starší nález kamennej sekerky z eneolitu pre portálom neidentifikovanej malej jaskynky nad obcou

II) Radvaň

- kaštieľ Radvanských - zistené nálezy z obdobia neskorého stredoveku a renesancie, predpokladané nálezy aj v okolí kaštieľa
- kaštieľ Barczyovskvch - predpoklad nálezov z obdobia neskorého stredoveku a renesancie v interiéri aj okolí
- r. k. kostol a okolie - nálezy barbarských mincí (mladšia doba železná alebo doba rímska?), nález kamenného opevnenia areálu, predpoklad príkostolného cintorína z obdobia stredoveku, nález stredovekého hrobu v interiéri
- pozostatky valu - bližšie nedatovaný lineárny val opisovaný už Matejom Belom sa tiahne od r.k. kostola smerom k Hronu, pozostatky sú čitateľné v svahoch kopca medzi kostolom a Kalinčiakovou ulicou

III) Fončorda

- v mieste výstavby IBV Moskovská - nálezy historickej cesty a hnutelné nálezy z praveku a stredoveku
- Oremburská ul. - pri potoku, nález kamenných nástrojov z paleolitu
- Ul. Družby - nález zvona a mincí od 15. do začiatku 18. storočia
- bližšie nezistená lokalita pri záhradkách na Suchom Vrchu - nález keltských mincí

- územie okolo Suchého vrchu - viaceré zaniknuté banské diela, úpravne rúd a obydlia z obdobia stredoveku a novoveku koncentrované najmä v širšom okolí jazera Mútne
- IV) Jakub
 - okolie a interiér r. k. kostola - predpokladané nálezy súvisiace so stredovekým vývojom kostola a príkostoným cintorínom
- V) Severná ul. – v okolí novovybudovaného obchvatu
 - nález ojedinelého črepu zo včasného stredoveku, predpoklad existencie lokality v blízkosti
- VI) Sásová
 - poloha Kurta - nález stredovekej keramiky, pravdepodobne v súvislosti so zaniknutou kúriou zemanov zo Sásovej (Barlovcov)
 - Stará Sásová — v okolí a interiéri r.k. kostola a na viacerých parcelách na území bývalej dediny stará Sásová - nálezy z obdobia stredoveku
- VII) Rudlová
 - Ulica Pod Hôrkou - nálezy z doby bronzovej
- VIII) Majer
 - pole medzi železnicou a starou cestou na Brezno - výrobné objekty zo včasného stredoveku, lokalita je preťatá výstavbou severného obchvatu mesta
- IX) Ul. Pod Urpínom
 - v okolí tzv. Thurzovej vily a v jej interiéri, predpokladané nálezy od obdobia stredoveku súvisiace so zaniknutou dedinou Urpín
- X) Hušták
 - zaniknutá stredoveká a novoveká zástavba

B.11.5.2. Archeologické lokality v záujmovom území mesta

- I) Ostrý vrch (nad Riečkou)
 - výšinné sídlisko, doba bronzová
- II) Hrádok (Nemce)
 - výšinné sídlisko osídlené od doby bronzovej, kultúrna pamiatka č. ÚZPF 2191/1 (známy aj ako Hrádok v Nemciach)
- III) Netopierska jaskyňa (Nemce)
 - osídlená vo viacerých obdobiach počínajúc eneolitom, kultúrna pamiatka č. ÚZPF 2191/2
- IV) Jaskyňa Kaplnka (Nemce)
 - osídlená v období sťahovania národov, kultúrna pamiatka č. ÚZPF 2191/3
- V) Horný diel
 - bližšie nedatovaná fortifikácia na kopci Horný diel
- VI) Nemce – polohy: Hrádok, jaskyňa Kaplnka, Netopierska jaskyňa
Hradisko v polohe Hrádok i jaskynné sídliská sú vyhlásené za Národnú kultúrnu pamiatku, zapísanú v Ústrednom zozname pamiatkového fondu pod číslom 2191
- VII) Selce – poloha Hrádok
Výšinné sídlisko (hradisko, resp. hrádok?) je vyhlásené za Národnú kultúrnu pamiatku, zapísanú v Ústrednom zozname pamiatkového fondu pod číslom 2192
- VIII) Slovenská Ľupča – polohy: Kláštorisko, Hrad
 - *Poloha Kláštorisko – v strede obce: nálezisko zaniknutého stredovekého kláštora je vyhlásené za Národnú kultúrnu pamiatku, zapísanú v Ústrednom zozname pamiatkového fondu pod číslom 11429/1-3*
 - *Poloha Zámok nad obcou – pôvodne stredoveký hrad – NKP, č. ÚZPF 77/1*

Všetky stavebné a hospodárske činnosti predpokladajúce zásah do terénu, najmä tie plánované v mieste alebo v blízkom okolí archeologických nálezísk a na celom území PR Banská Bystrica je potrebné dať schváliť Krajským pamiatkovým úradom Banská Bystrica,

ktorý rozhodne o potrebe, spôsobe a rozsahu archeologického výskumu v súvislosti s predmetnou činnosťou. V prípade archeologických nálezísk s predpokladom zachovanej prehistorickej alebo historickej architektúry je žiaduce stavebnú činnosť obmedziť tak, aby nedošlo k deštrukcii zachovaných torz architektúry.

Na stavbách realizovaných v návrhovom období ÚPN na území mesta (najmä však na území Pamiatkovej rezervácie Banská Bystrica a jej ochranného pásma) je v zmysle § 37, ods. 1-3 pamiatkového zákona nevyhnutné vykonať predstihový archeologický výskum, a to v dvoch etapách: v prvej sa pod dohľadom archeológa odhumusuje priestor stavby, v druhej sa preskúmajú archeologické objekty zachytené v 1. fáze výskumu.

Každý stavebník musí plánovaný začiatok prác ohlásiť najmenej s 1 mesačným predstihom Archeologickému ústavu SAV v Nitre a KPÚ (v prípade rozsiahlejších stavieb je odporúčaný väčší časový predstih) a zabezpečiť si oprávnenú osobu na vykonanie archeologického výskumu, ktorou je podľa § 36 ods. 2 pamiatkového zákona Archeologický ústav SAV v Nitre, alebo iná právnická osoba s oprávnením vydaným Ministerstvom kultúry SR, pričom náklady na archeologický výskum uhradí stavebník v zmysle § 38 ods.1 citovaného zákona.

Stavebník aj dodávateľ musia uzatvoriť s realizátorom výskumu zmluvu o dielo a zároveň vytvoriť priaznivé podmienky pre uskutočnenie archeologického výskumu (umožnenie vstupu na pozemok za účelom obhliadky výkopových prác, záchrany a dokumentácie archeologických situácií a nálezov).

B.12. Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení

B.12.1. Ochrana prírody a krajiny

Osobitná ochrana prírody sa realizuje územnou ochranou prírody a krajiny na území SR, kde je v zmysle platnej legislatívy na úseku ochrany prírody a krajiny¹ ustanovených päť stupňov ochrany, ďalej druhovou ochranou chránených rastlín, živočíchov, nerastov, skamenelín a ochranou drevín.

Na území SR, ktorému sa neposkytuje územná ochrana, platí prvý stupeň ochrany

Územie mesta Banská Bystrica a jeho záujmové územie patrí z hľadiska ochrany prírody a krajiny do pôsobnosti dvoch subjektov :

- v pôsobnosti Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky – Správy Národného parku Nízke Tatry je územie Národného parku Nízke Tatry a jeho ochranného pásma,
- v pôsobnosti Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky – Správy Chránenej krajinej oblasti Poľana je územie CHKO a územie okresov Banská Bystrica, Detva, Zvolen a Brezno mimo katastra obce Telgárt,
- v pôsobnosti Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky – Správy Národného parku Veľká Fatra je územie NP a jeho ochranného pásma.

B.12.1.1. Súčasný stav územnej ochrany prírody a krajiny na území mesta Banská Bystrica

B.12.1.1.1. Chránené územia prírody

Lokality, na ktorých sa nachádzajú biotopy európskeho významu a biotopy národného významu, biotopy druhov európskeho významu, biotopy druhov národného významu a biotopy vtákov vrátane sťahovavých druhov, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia, významné krajinné prvky alebo územia medzinárodného významu, možno vyhlásiť za chránené územia.

B.12.1.1.1.1. Národný park (NP)

Národný park je rozsiahlejšie územie prevažne s ekosystémami podstatne nezmenenými ľudskou činnosťou alebo v jedinečnej a prirodzenej krajinej štruktúre, tvoriace nadregionálne biocentrá a najvýznamnejšie prírodné dedičstvo, v ktorom je ochrana prírody nadradená nad ostatné činnosti.

Národný park Nízke Tatry (NAPANT)

Národný park Nízke Tatry bol vyhlásený v roku 1978 nariadením vlády SNR č.119/1978 Zb. V roku 1997 bolo Nariadením vlády SR č.182/1997 Z. z. zmenené vymedzenie územia národného parku a jeho ochranného pásma. Súčasná výmera národného parku je 72.842 ha a jeho ochranného pásma 110.162 ha.

Časť ochranného pásma zasahuje aj do katastrálnych území mesta Banská Bystrica: Uľanka, Kostiviarska, Sásová, Senica a Šalková, kde platí druhý stupeň ochrany (§ 13 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny).

Poslaním Ochranného pásma Národného parku Nízke Tatry je zabezpečiť také využívanie jeho územia, ktoré nebude predstavovať ohrozenie prírodných hodnôt a poslania národného parku.

¹ V dobe spracovania ÚPN mesta Banská Bystrica zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

B.12.1.1.1.2. Chránená krajinná oblasť (CHKO)

Chránená krajinná oblasť je rozsiahlejšie územie s rozptýlenými ekosystémami, významnými pre zachovanie biologickej rozmanitosti a ekologickej stability, s charakteristickým vzhladom krajiny alebo so špecifickými formami historického osídlenia.

Na území mesta Banská Bystrica sa vyhlásená CHKO nenachádza.

B.12.1.1.1.3. Chránený areál (CHA)

Chránený areál je lokalita, na ktorej sa nachádzajú biotopy európskeho alebo národného významu, alebo ktorá je biotopom druhu európskeho alebo národného významu, a kde priaznivý stav týchto biotopov záleží na obhospodarovaní človekom. Môže to byť tiež územie s trvalejším výskytom chránených druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín, plochy slúžiace na prírodovedecké účely a kultúrno-výchovné účely, ako aj niektoré časti prírody dotvorené ľudskou činnosťou.

Chránený areál Jakub

Nachádza sa na území mesta Banská Bystrica, v k. ú. Kostiviarska v časti mesta II Jakub. Leží nad železničnou traťou Banská Bystrica – Harmanec v ochrannom pásme NP Nízke Tatry. Významná lokalita xerotermofytnej flóry na území NP Nízke Tatry, rok vyhlásenia 1999, výmera 12,7043 ha, stupeň ochrany 4.²

Chránený areál Podlavické výmole

Nachádza sa na južne exponovaných svahoch kóty Dúbrava severozápadne od časti mesta VIII Podlavice. Hlavným dôvodom územnej ochrany je výskyt 19 druhov chránených rastlín z čeľade vstavačovitých so zastúpením ďalších chránených a ohrozených druhov rastlín. Rok vyhlásenia 1998, výmera 26,77 ha, stupeň ochrany 4.

Chránený areál Malachovské skalky

Nachádza sa na území mesta Banská Bystrica v k. ú. Radvaň na hrane tzv. Pršianskej terasy nad dolinou Malachovského potoka. Vyhlásený z dôvodu zabezpečenia ochrany jednej z najsevernejších lokalít rozšírenia teplomilných druhov fauny a flóry v okolí Banskej Bystrice a zároveň významnej krajinnej dominanty v bezprostrednej blízkosti urbanizovaného územia. Patrí k najohrozovanejším, a tým aj k najproblematickejším chráneným územiám v riešenom území. Rok vyhlásenia 1990 (novelizácia 2002), výmera 11,4522 ha, stupeň ochrany 4.

B.12.1.1.1.4. Prírodná rezervácia (PR)

Prírodná rezervácia je lokalita, ktorá predstavuje pôvodné alebo ľudskou činnosťou málo pozmenené biotopy európskeho alebo národného významu, alebo biotopy druhov európskeho alebo národného významu. Prírodná rezervácia, predstavujúca nadregionálne biocentrum ako súčasť najvýznamnejšieho prírodného dedičstva štátu, môže byť ustanovená za národnú prírodnú rezerváciu (NPR).

Národná prírodná rezervácia Plavno

Nachádza sa na území mesta Banská Bystrica, v k. ú. Šalková. Zriadená na ochranu zachovalých lesných spoločenstiev s tisom obyčajným (*Taxus baccata* L.) vo Zvolenskej kotline. Rok vyhlásenia 1951 (novelizácia 1988), výmera 28,08 ha (navrhované rozšírenie východným smerom), stupeň ochrany 5.

Národná prírodná rezervácia Príboj

Nachádza sa na území mesta Banská Bystrica, v k.ú. Šalková (a obce Slovenská Ľupča v záujmovom území), v ochrannom pásme NP Nízke Tatry, nad železničnou traťou Banská Bystrica – Brezno. Ukážka zachovalého, prirodzeného a súvislého porastu duba zimného s prímiesou iných drevín vysoko na Pohroní. Rok vyhlásenia 1985, výmera 10,96 ha, stupeň ochrany 5.

² Podrobnejšia charakteristika CHÚ pozri v PaR pre ÚPN mesta Banská Bystrica (AUREX, s.r.o. Bratislava v spolupráci s ARCH.EKO, s.r.o. B. Bystrica – marec 2005).

Prírodná rezervácia Baranovo

Nachádza sa na území mesta Banská Bystrica, v k.ú. Kostiviarska na juhozápadnom úpätí masívu Baranova nad železničnou traťou Banská Bystrica – Diviaky, v ochrannom pásme NP Nízke Tatry. Floristicky relatívne dobre zachovalé územie s väčšími plochami polopôvodných a pôvodných porastov pralesovitého charakteru. Rok vyhlásenia 1993, výmera 15,83 ha, stupeň ochrany 5.

Prírodná rezervácia Urpínska lesostep

Nachádza sa na území mesta Banská Bystrica, v k.ú. Radvaň. Vyhlásená z dôvodu zabezpečenia ochrany lesostepi s výskytom veľkého množstva vzácných druhov hmyzu a zachovalých biotopov rastlín. Rok vyhlásenia 1997, výmera 5,02 ha, stupeň ochrany 4.

Prírodná rezervácia Stará kopa

Nachádza sa na území mesta Banská Bystrica, v ČM I Banská Bystrica - UO Uhlisko. Vyhlásená z dôvodu zabezpečenia ochrany územia s izolovaným výskytom duba plstnatého. Anorganická atraktivita územia: skalná brána. Rok vyhlásenia 1997, výmera 4,53 ha, stupeň ochrany 4.

Prírodná rezervácia Pavelcovo

Nachádza sa na území mesta Banská Bystrica v ČM XVI Uľanka na južnom okraji Starohorských vrchov v tesnej blízkosti intravilánu Banskej Bystrice, nad štátnou cestou Banská Bystrica - Ružomberok. Vyhlásená z dôvodu zabezpečenia ochrany prirodzených lesných spoločenstiev s koncentrovaným výskytom tisu obyčajného. Rok vyhlásenia 1998, výmera 28,65 ha, stupeň ochrany 4.

Prírodná rezervácia Uňadovo

Nachádza sa na území mesta Banská Bystrica v ČM VIII Podlavice. Vyhlásená na ochranu bohatého výskytu tisu obyčajného (*Taxus baccata L.*) v porastoch prirodzeného lesa Starohorských vrchov. Rok vyhlásenia 1988, výmera 3,58 ha, stupeň ochrany 4.

B.12.1.1.1.5. Prírodná pamiatka (PP)

Prírodnou pamiatkou sú bodové, líniové alebo iné maloplošné ekosystémy, ktoré majú vedecký, kultúrny, ekologický, estetický alebo krajínovotvorný význam. Jedinečná prírodná pamiatka, ktorá predstavuje súčasť najvýznamnejšieho prírodného dedičstva štátu, môže byť vyhlásená za národnú prírodnú pamiatku (NPP).

Prírodná pamiatka Horná roveň

Nachádza sa na území mesta Banská Bystrica v k.ú. Banská Bystrica. Pestrý súbor skalných útvarov ako doklad geologického vývoja a ukážka geomorfologických procesov vo vulkanitoch Kremnických vrchov. Rok vyhlásenia 1991, výmera 1,51 ha, stupeň ochrany 4.

Prírodná pamiatka Kráľická tiesňava

Nachádza sa na území mesta Banská Bystrica v k.ú. Radvaň (a obce Králiky v záujmovom území). Dominantným v ochrane územia je anorganický motív – morfológicky jedinečná tiesňava Farebného potoka so 7 m vysokým vodopádom. Rok vyhlásenia 1993, výmera 20,89 ha, stupeň ochrany 4.

Prírodná pamiatka Tajovská kopa

Nachádza sa na území mesta Banská Bystrica, k.ú. Radvaň. Zriadená na ochranu významnej geologickej lokality - morfológicky ojedinelého útvaru pramenných kontinentálnych vápencov – penovcov. Rok vyhlásenia 1991, výmera 0,2719 ha, stupeň ochrany 4.

B.12.1.1.1.6. Európska sústava chránených území Natura 2000

Okrem vyššie uvedených kategórií národnej siete chránených území sú chránené územia, ktoré sú súčasťou európskej sústavy chránených území Natura 2000. Sústava Natura 2000 zahŕňa dva typy území, a to:

- územia vymedzované podľa smernice o vtákoch (chránené vtáčie územia, special protection areas – SPAs, v národnej legislatíve chránené vtáčie územia) a
- územia vymedzované podľa smernice o biotopoch (special areas of conservation – SACs, v národnej legislatíve pred vyhlásením územia európskeho významu, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území).

Cieľom, zmyslom a poslaním sústavy Natura 2000 je ochrana reprezentatívnej sústavy území, na ktorých by mali druhy a biotopy významné z európskeho pohľadu trvale zabezpečenú existenciu.

ÚEV Baranovo (SKUEV0299)

Nachádza sa okrem územia mesta Banská Bystrica (ČM III Jakub, ČM XII Sásová a ČM XVI Uľanka) aj na území obcí Nemce a Špania Dolina v záujmovom území mesta.

Územie je navrhované z dôvodu ochrany viacerých biotopov a druhov európskeho významu. Výmera: 790,56 ha, stupeň ochrany: 2, 4, 5.

ÚEV Príboj (SKUEV0062)

Nachádza sa okrem územia mesta Banská Bystrica (ČM XV Šalková) aj na území obce Slovenská Ľupča v záujmovom území mesta.

Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopu európskeho významu: karpatské a panónske dubovo-hrabové lesy (91G0) a viacerých druhov európskeho významu. Výmera 10,02 ha, stupeň územnej ochrany 5.

ÚEV Plavno (SKUEV0199)

Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Vápnomilné bukové lesy (9150), Bukové a jedľové kvetnaté lesy (9130) a druhov európskeho významu: črievičník papučkový (*Cyripedium calceolus*) a *Stephanopachys substriatus*. Výmera: 52,34 ha, stupeň ochrany: 4, 5.

B.12.1.1.2. Chránené stromy

Kultúrne, vedecky, ekologicky, krajnotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradií môže krajský úrad vyhlásiť za chránené stromy (CHS). Za chránené stromy možno vyhlásiť aj stromy rastúce na lesnom pôdnom fonde. Chránené stromy sa považujú za chránený objekt. Ak to vyžaduje záujem ochrany chráneného stromu, orgán ochrany prírody vyhlási jeho ochranné pásmo, kde platí tretí stupeň ochrany. Ak ochranné pásmo nebolo takto vyhlásené, je ním územie okolo chráneného stromu v plošnom priemete jeho koruny, ktorý je zväčšený o jeden a pol metra, najmenej však v okruhu 10 m od kmeňa stromu, a platí v ňom druhý stupeň ochrany³.

Hruška pod Baranovom

Hruška planá (*Pyrus communis*) vyhlásená za chránený strom v roku 1988. Lokalita: ČM III Jakub pri starej ceste v páse krovin.

Urpínska alej

Podľa vyhlasovacieho predpisu 76 jedincov stromov vo veku do 250 rokov (z toho 64 líp veľkolistých, 9 pagaštanov konských, 2 agáty biele a 1 javor poľný), stav k 23. 2. 2005 – 71 jedincov. V záujme zachovania aleje je nevyhnutné jej komplexné ošetrovanie. Vyhlásená 3. 4. 1983 v kategórii chránená prírodná pamiatka, 20. 12. 1996 prekategORIZOVANÁ na chránené stromy. Dôvodom ochrany je zachovanie najhodnotnejšej lipovej aleje v okrese Banská Bystrica, a tým aj zachovanie jej vysokej kultúrnej, krajnotvornej i estetickej funkcie.⁴ Je úzko spätá s príslušnou kultúrnou pamiatkou Banskobystrická kalvária a tvorí jednu z dominant Úrpína.

Tis na Skuteckého ulici

Samčí exemplár s obvodom kmeňa vo výške 130 cm 176 cm a výškou 11 m, odhadovaný vek do 110 rokov. Zdravotný stav stromu dobrý. Vyhlásený 13. 4. 1983 ako chránený prírodný výtvar, 20. 12. 1996 zaradený do kategórie chránené stromy. Dôvodom vyhlásenia za chránený strom je ochrana vzácného druhu ojedinelých dimenzií.

³ Osobitná ochrana v zmysle § 13 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

⁴ Vplyvom vysokého veku drevín tvoriacich alej a súčasného negatívneho pôsobenia abiotických a biotických činiteľov bolo niekoľko z nich pre zachovanie bezpečnosti návštevníkov potrebné odstrániť. Z uvedených dôvodov evidoval KÚŽP v Banskej Bystrici k 01.01.2009 už iba 56 ks stromov.

Banskobystrické ľaliovníky

Dva jedince ľaliovníka tulipánokvetého (*Liriodendron tulipifera*) pôvodne vyhlásené za chránený prírodný výtvor, 20.12.1996 zaradené do kategórie chránené stromy. Dôvodom ich ochrany je ojedinelosť druhu, dominantný vzhľad a veľké dimenzie, obvod kmeňa vo výške 130 cm nad zemou je 252 a 207 cm. Vzhľadom na negatívne pôsobenie prostredia (cestná doprava) stromy postupne odumierajú.

Sládkovičova lipa v Radvani

Obvod kmeňa lipy vo výške 130 cm nad zemou je 350 cm, vek 132 rokov. Zdravotný stav stromu dobrý. Lokalita: evanjelický cintorín v Radvani v záhlaví hrobu Andreja Sládkoviča. Vyhlásená 25. 6. 1991 za chránenú prírodnú pamiatku, 20. 12. 1996 zaradená do kategórie chránené stromy.

Brest na Bakossovej ulici

Jedinec brestu hrabolistého – trojkmeň dosahujúci vo výške 130 cm nad zemou obvod kmeňa 503 cm, odhadovaný vek je do 200 rokov. Zdravotný stav stromu je dobrý. Vyhlásený 1. 9. 2000 v kategórii chránené stromy ako významný krajinotvorný prvok. Lokalita: v rohu záhrady domu č. 16, tesne pri plote príslušného katolíckeho cintorína.

Baza pri katolíckom gymnáziu

Baza čierna (pri výške cca 8 m obvod kmeňa meraný vo výške 130 cm nad zemou až 165 cm, odhadovaný vek do 100 rokov), vyhlásená 1. 4. 2003 v kategórii chránený strom z dôvodov zabezpečenia ochrany stromu s vysokou kultúrnou, vedeckou, ekologickou i estetickou hodnotou. Lokalita: 1 m od vstupnej brány do areálu katolíckeho gymnázia.

Uňadovský tis

Samčí exemplár tisu obyčajného – obvod kmeňa vo výške 130 cm nad zemou 188 cm (priemer 60 cm), výška 14 m, odhadovaný vek do 400 rokov. Zdravotný stav stromu dobrý. Vyhlásený 25. 6. 1991 v kategórii chránený prírodný výtvor, 20. 12. 1996 zaradený do kategórie chránené stromy. Lokalita: v lesnom poraste, tesne pri juhovýchodnej hranici PR Uňadovo.

Tis na katolíckom cintoríne v Banskej Bystrici

Vek je odhadovaný na 150 rokov, obvod kmeňa meraný vo výške 130 cm nad zemou je 209 cm, výška 11 m. Zdravotný stav stromu dobrý. Vyhlásený 13. 4. 1983 v kategórii chránený prírodný výtvor, 20. 12. 1996 zaradený do kategórie chránené stromy. Lokalita: areál mestského cintorína.

B.12.1.1.3. Jaskyne

V zmysle platnej legislatívy na úseku ochrany prírody a krajiny⁵ za jaskyne sa považujú podzemné priestory v zemskej kôre vytvorené prírodnými procesmi a prístupné človeku, pričom ich dĺžka alebo hĺbka musí presahovať 2 m.

Na území mesta Banská Bystrica sa nachádzajú tieto jaskyne:

- Matúšova jaskyňa (k.ú. Banská Bystrica): nadm. výška 375 m, dĺžka 46 m, hĺbka 10 m,
- Pod Matúšovou (k.ú. Banská Bystrica): nadm. výška 363 m, dĺžka 23 m,
- Hodiny (k. ú. Banská Bystrica): nadm. výška 402 m, dĺžka 3 m, fluviokrasová,
- Diera pod Hodinami (k.ú. Banská Bystrica): nadm. výška 398 m, dĺžka 2 m, fluviokrasová,
- Šalkovská jaskyňa, Valentka (k.ú. Šalková): nadm. výška 480 m, dĺžka 10 m,
- Rozimova jaskyňa (k.ú. Uľanka): nadm. výška 400 m, dĺžka 30, 40 m,
- Jaskyňa pod skalou (k.ú. Uľanka): nadm. výška neuvedená, dĺžka 20 m,
- Prvé zastavenie (k.ú. Uľanka): nadm. výška 450 m, dĺžka 20 m, hĺbka 5 m,
- Orlie hniezdo (k.ú. Uľanka): nadm. výška 600 m, hĺbka 10 m,
- Nad Novým Svetom (k.ú. Uľanka): nadm. výška 570 m, dĺžka 6 m,
- Laskomerská priepasť (k.ú. Kostiviarska): nadm. výška 510 m, hĺbka 15 m, korózne-kryogénna, hĺbka 15 m,
- Vodná jaskyňa (k.ú. Radvaň): nadm. výška 500 m, dĺžka 4 m, inaktívna fluviokrasová,

⁵ V dobe spracovania ÚPN mesta Banská Bystrica zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

- Tajovka (k.ú. Radvaň): nadm. výška 510 m, dĺžka 30 m, hĺbka 4 m, fluviokrasová, občasný vodný tok,
- Svahová jaskyňa (k.ú. Radvaň): nadm. výška 1.150 m, dĺžka 12 m, hĺbka 5 m, rozsadlinová, vytvorená v andezitových aglomerátoch,
- Úkryt pod oknom (k.ú. Radvaň): nadm. výška 1.188 m, dĺžka 5 m, vytvorená v andezitových aglomerátoch,
- Diera pod oknom (k.ú. Radvaň): nadm. výška 1.190 m, dĺžka 5 m, vytvorená vo vulkanických andezitových aglomerátoch,.
- Šikmá jaskyňa (k.ú. Radvaň): nadm. výška 1.170 m, dĺžka 5 m, vytvorená v andezitových aglomerátoch,
- Priepať nad Žajdlíkovým hostincom, Žajdlíkov hostinec, Psia diera (k.ú. Uľanka): nadm. výška 570 m, dĺžka 30 m, hĺbka 21 m,
- Malá jaskyňa (k.ú. Sásová): nadm. výška 660 m, dĺžka 7 m, zlomovo-korózna,
- Jaskyňa na Hrádku (k.ú. Sásová): nadm. výška 420 m, dĺžka 3 m,
- Cigánska jaskyňa (k.ú. Sásová): nadm. výška 630 m, dĺžka 38 m,
- Nad Kaplnkou I. (k.ú. Sásová): nadm. výška 640 m, dĺžka 3 m,
- Nad Kaplnkou II. (k.ú. Sásová): nadm. výška 637 m, dĺžka 5 m.

Vyššie uvedené jaskyne nie sú vyznačené v grafickej časti ÚPN mesta Banská Bystrica.

B.12.1.1.4. Náučné chodníky (NCH)

Všetky náučné chodníky sú v územnej pôsobnosti Správy NP Nízke Tatry. Správcom všetkých nižšie uvedených náučných chodníkov je Správa NP Nízke Tatry, z toho chodníka Šachtička – Sásová spolu s nadáciou Zdravé mesto.

Náučný chodník Jakub

Pôvodný peší, okružný náučný chodník s dĺžkou 2,1 km a prevýšením 100 m, zriadený v roku 1984, zameranie prírodovedno-ochranárske. Východisko: časť mesta II Jakub, trasa: súčasný CHA Jakub – dolinka Roháčovo – časť Roveň.

Náučný chodník Sásovská dolina

Náučný chodník s dĺžkou 4,2 km a prevýšením 300 m, zameraný na problematiku ochrany prírody, histórie a prírodných pomerov územia s podčiarknutím vplyvu človeka na krajinu. Východisko: konečná zastávka MHD na Pieninskej ulici.

Náučný chodník Šachtička – Sásová

Peší, nezokruhovaný náučný chodník s 5,5 km a prevýšením 600 m, určený najmä pre ekovýchovu školskej mládeže. Trasa náučného chodníka vedie súbežne s modrou značkovanou trasou turistického chodníka.

B.12.1.1.5. Lokality významné z hľadiska ochrany prírody a krajiny

Za lokality významné z hľadiska ochrany prírody a krajiny (výskyt chránených druhov a biotopov európskeho významu) je potrebné považovať všetky osobitne chránené a navrhované územia, ktoré sú charakterizované vyššie. Číslovanie lokalít je zhodné s číslovaním v grafickej časti prieskumov a rozborov pre ÚPN mesta Banská Bystrica⁶.

1. Genofondovo významná lokalita Háj
Zanikajúce kosné lúky s výskytom napr. *Lilium bulbiferum*, *Traunsteinera globosa* a ďalšími druhmi charakteristickými pre biotop európskeho významu 6510 nížinné a podhorské kosné lúky (*Gymnadenia conopsea*, *Listera ovata*, *Orchis mascula*).
2. Genofondovo významná lokalita Duliarovo
Obhospodarované, mimoriadne druhovo bohaté kosné lúky s dobre vyvinutým biotopom európskeho významu 6510 nížinné a podhorské kosné lúky, s výskytom druhov čeľade *Orchidaceae*: *Dactylorhiza sambucina*, *Dactylorhiza majalis*, *Orchis pallens*, *Orchis mascula*, *Traunsteinera globosa*, *Gymnadenia conopsea*, *Listera ovata* a ďalších druhov typických

⁶ AUREX, s.r.o. Bratislava v spolupráci s ARCH.EKO, s.r.o. Banská Bystrica – marec 2005.

- pre tento biotop prípadne i v okolí Banskej Bystrice zriedkavejších taxónov (napr. *Lilium bulbiferum*).
3. Anorganicky významná lokalita Cigarovo
Hodnotný travertínový útvar s kaskádami na malom potôčiku.
 4. Genofondovo významná lokalita Cmarovo
Posledný zachovaný obhospodarovaný xerothermný trávnik (pasený) v oblasti s výskytom viacerých zaujímavých druhov rastlín (napr.: *Globularia punctata*, *Polygala major*) aj entomofauny.
 5. Genofondovo významná lokalita Hrby (čiastočne aj na území obce Nemce)
Jelšový lužný les, biotop európskeho významu 91E0*, ktorý slúži aj ako refúgium pre zástupcov fauny.
 6. Genofondovo významná lokalita Sásová – Hájik
Xerothermné porasty s výskytom orchideí ako napr. *Neottinea tridentata*, *Ophrys insectifera* a i. ako aj viacerých zástupcov xerothermnej entomofauny.
 7. Genofondovo významná lokalita Kostiviarska – Jakub
Zarastajúce lúky s výskytom *Orchis mascula*, *Orchis pallens*, miestami *Gymnadenia conopsea*, *Lilium bulbiferum*, *Polygala major* a ďalších druhov biotopu európskeho významu 6510 nížinné a podhorské kosné lúky.
 8. Floristicky významná lokalita Jakub
Dva skalné útvary nad obcou, biotop európskeho významu 8210 karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou a výskytom viacerých teplomilných druhov (napr. *Cerasus mahaleb*).
 9. Floristicky významná lokalita Sásovská dolina
Xerothermný pasienok s výskytom viacerých chránených druhov flóry (napr. *Orchis pallens*, *Neottinea tridentata*).
 10. Floristicky významná lokalita Kostiviarska
Krovinatý svah nad železničnou stanicou s výskytom viacerých chránených druhov flóry (napr. *Orchis pallens*, *Orchis mascula*).
 11. Genofondovo významná lokalita Tajchy a Kwartová (čiastočne aj na území obce Tajov)
Spravidla využívané pasienky s výskytom najväčšej populácie druhu *Dactylorhiza sambucina* v širokom okolí Banskej Bystrice (viac ako tisíc kvitnúcich jedincov). Z ďalších druhov bol zistený výskyt *Dactylorhiza majalis*, *Traunsteinera globosa*, *Gymnadenia conopsea*, *Listera ovata*.
 12. Mokraď Stádlo I.
Zazemnené zosuvné jazierko zarastajúce vrbou sivou (*Salix cinerea*) v podraсте s vegetáciou rašelinísk (*Equisetum fluviatile*, *Eriophorum sp.*, *Carex rostrata*).
 13. Mokraď Stádlo II.
Zazemňujúce sa zosuvné jazierko zarastajúce druhmi hlavne z rodu *Typha sp.*, ale aj *Equisetum cf. fluviatile*, *Carex cf. rostrata* (cf. = s najväčšou pravdepodobnosťou) a krovitými vrbami, predstavujúce najvýznamnejší rozmnožovací biotop skokana hnedého (*Rana temporaria*) lokálneho významu. Ďalšie zistené obojživelníky: *Bufo bufo*, *Triturus vulgaris*. Je aj dôležitou lokalitou pri migrácii bocianov *Ciconia ciconia* a *Ciconia nigra*.
Biotop je ohrozený zánikom v dôsledku zarastania a následného zazemňovania mokrade spojenej so zmenšovaním voľnej vodnej hladiny.
 14. Genofondovo významná lokalita Zemanová
Dlhodobó neobhospodarované kosné lúky, biotop európskeho významu 6510 s výskytom druhov *Dactylorhiza majalis*, *Dactylorhiza sambucina*, *Traunsteinera globosa*, *Listera ovata*, *Gymnadenia conopsea*, *Lilium bulbiferum*.
 15. Mokraď Zemanová
Zosuvné jazierko s močiarnou vegetáciou.
 16. Mokraď VN Suchá (Mútne jazero)
Významný rozmnožovací biotop obojživelníkov (*Triturus vulgaris*, *Triturus alpestris*, *Bufo bufo*, *Rana temporaria*) a plazov (napr. *Natrix natrix*).

17. Genofondovo významná lokalita Galovo
Zachované pasienky s výskytom *Dactylorhiza sambucina*, *Traunsteinera globosa*, *Listera ovata*, *Gymnadenia conopsea*, *Lilium bulbiferum* a iných druhov.
18. Mokraď Uhliská
Menšia zachovaná slatina s výskytom *Epipactis palustris*, *Dactylorhiza majalis*, *Gymnadenia conopsea*, *Pinguicula vulgaris*, *Eriophorum sp.* a i.
19. Genofondovo významná lokalita Podskalky
Zvyšok lúk s prirodzeným druhovým zložením s výskytom *Gymnadenia conopsea*, *Dactylorhiza sambucina* a ďalších druhov biotopu európskeho významu 6510 nížinné a podhorské kosné lúky.
20. Genofondovo významná lokalita Skubín
Ide o bývalé terasovité políčka a lúky s výskytom napr. *Coeoglossum viride*, *Botrychium lunaria*.
21. Genofondovo významná lokalita Močiare
Zachované xerothermné bývalé pasienky s výskytom mnohých chránených a vzácných druhov napr. *Linum flavum* a iných xerothermných druhov.
22. Mokraď Močiare
Mokraď s výskytom vzácnejších druhov ako napr. *Equisetum telmateia*, *Epipactis palustris*.
23. Floristicky významná lokalita Močiare
Biotop európskeho významu 5130 porasty borievky obyčajnej s výskytom regionálne významných druhov *Anthericum ramosum*, *Teucrium chamaedrys*, *Anemone sylvestris* (uvedený aj v Červenom zozname rastlín Slovenska, je vzácny v celom okolí Banskej Bystrice, vplyvom sukcesie je na ústupe).
24. Floristicky významná lokalita nad Fončordou
Biotope európskeho významu 6210 suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom substráte a 5130 porasty borievky obyčajnej s výskytom regionálne významných druhov rastlín: *Linum flavum* (aj v Červenom zozname rastlín Slovenska – ďalej ČZ), *Linum austriacum* (ČZ), *Anthericum ramosum*, *Teucrium chamaedrys*, *Globularia punctata*, *Leopoldia comosa*, *Polygala major*, *Gentiana cruciata* (ČZ), *Prunella grandiflora*, *Hippocrepis comosa*, *Prunella laciniata*, *Chondrilla juncea*, *Petrorhagia saxifraga* (ČZ). Význam lokality umocňuje masový výskyt ľanu rakúskeho (*Linum austriacum*) – najpočetnejšia populácia v Zvolenskej kotline.
25. Floristicky významná lokalita Za THK
Biotop európskeho významu 6210 suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom substráte s výskytom regionálne významných druhov rastlín: *Linum flavum* (ČZ), *Anthericum ramosum*, *Teucrium chamaedrys*, *Globularia punctata*, *Filipendula vulgaris*, *Leopoldia comosa*, *Polygala major*, *Gentiana cruciata* (ČZ), *Prunella grandiflora*, *Hippocrepis comosa*.
26. Genofondovo významná lokalita Laskomerská dolina
Lúky, pasienky a ovocné záhrady s výskytom napr. *Orchis pallens*, *Orchis mascula*, *Traunsteinera globosa*, biotop európskeho významu 6510 nížinné a podhorské kosné lúky.
27. Mokraď Podryba
Zvyšok mŕtveho ramena Hrona s biotopom vysokých ostríc a jelšového lesa (zriedkavý biotop, najmä na území mesta Banská Bystrica) s výskytom širokej garnitúry živočíšnych druhov z radov vtákov, plazov, obojživelníkov a rýb (napr. aj *Triturus cristatus*).
28. Navrhované chránené územie Majerská jelšina a okolie
Biotop európskeho významu 91E0* horské jelšové lužné lesy.
29. Floristicky významná lokalita pri skládke Škradno
Xerothermný pahorok s výskytom viacerých chránených druhov flóry (napr. *Neotinea tridentata*, *Anacamptis morio*).
30. Genofondovo významná lokalita Svibina
Zachované xerothermné pasienky a kroviny na vápencovom podloží s výskytom napr. *Anemone sylvestris*, *Globularia punctata*, *Linum flavum*.
31. Mokraď Budín
Aluviálne lúky na nive Hrona s mŕtvym ramenom a lužným lesom. Aj napriek pozmenenému charakteru ide o posledný zvyšok pôvodných aluviálnych lúčnych spoločenstiev v okolí Banskej Bystrice. Celok predstavuje významný krajinársky hodnotný prvok. Refúgium pre zástupcov fauny ako napr. *Crex crex*, *Oriolus oriolus*, *Trachybaptus ruficollis* a iné.

32. CHA Malachovské skalky a okolie

Na povrch tu vystupuje krížňanský príkrov s výskytom prekremenovaných vápencov v podobe rôznorodých skalných útvarov.

Xerothermné lúčne porasty biotopu európskeho významu 6210 suchomilné travinno-bylinné a krovinové porasty na vápniťom substráte s výskytom teplomilných druhov entomofauny a flóry. Patrí medzi najsevernejšie lokality teplomilného charakteru s vysokou druhovou diverzitou na relatívne malom území.

33. Genofondovo významná lokalita Pod Kopanicami (na území obce Malachov, len v dotyku s územím mesta Banská Bystrica)

Pasienky, staré ovocné stromy, kroviny a okraje lesa s veľkou krajinárskou hodnotou a vysokou druhovou diverzitou, výskyt rastlín ako napr. *Anacamptis morio*, *Coeoglossum viride*, z avifauny napr. *Jynx torquilla*, *Lanius collurio*, *Sylvia nisoria*.

34. Genofondovo významná lokalita Iliášská dolina

Druhovo bohaté xerothermné biotopy európskeho významu 6210 suchomilné travinno-bylinné a krovinové porasty na vápniťom podloží s výskytom viacerých ohrozených a chránených druhov fauny a flóry. Vyskytuje sa tu veľké množstvo druhov z čeľade *Orchidaceae*, ktorých početný výskyt je charakteristický najmä pre prioritný biotop 6210* (z bežnejších druhov napr. *Orchis purpurea*) ako aj viaceré populácie druhu európskeho významu *Pulsatilla subslavica*. Na kosených lokalitách výskyt biotopu európskeho významu 6510 nížinné a podhorské kosné lúky. Pasienkové spoločenstvá v štádiu extenzívneho využívania na viacerých miestach prechádzajú do biotopu európskeho významu 5130 porasty borievky obyčajnej.

35. Významnejšie územia s výskytom tisu obyčajného (*Taxus baccata*)

- a) Mútne jazero,
- b) Dolina Mútňanského potoka,
- c) Pavelcovo II (Dolné Cigarovo),
- d) Horné Cigarovo (Ravasky),
- e) Stará siatina,
- f) Ostrý vrch.

B.12.1.1.6. Navrhované chránené územia na území mesta Banská Bystrica

Okrem ÚEV zakotvených v Národnom zozname území európskeho významu boli na základe požiadavky Európskej komisie na doplnenie navrhovaných ÚEV v rámci II. etapy v rokoch 2005-2006 navrhnuté ďalšie územia, ktoré budú podliehať schvaľovaciemu procesu.

Alúvium Hrona (SKUEV1303)

Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0*), Horské vodné toky a bylinné porasty pozdĺž ich brehov (3220) a viacerých druhov európskeho významu. Výmera 323 ha.

Majerská jelšina (SKUEV0693)

Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopu európskeho významu: Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0). Výmera 1,84 ha.

Kremnická skalka (SKUEV0691)

Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Bukové a jedľové kvetnaté lesy (9130), Javorovo-bukové horské lesy (9140), Lipovo-javorové sutinové lesy (9180). Výmera 308,16 ha.

Iliášská a Peťovská dolina (SKUEV0686)

Nachádza sa okrem územia mesta Banská Bystrica (ČM II Iliáš) aj na území obcí Vlkanová a Horná Mičina v záujmovom území mesta.

Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Dealpínske travinnobylinné porasty (6190), Suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápniťom podloží (dôležité stanovišťa vstavačovitých) (6210), Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), Kyslomilné bukové lesy (9110), Bukové a jedľové kvetnaté lesy (9130), Vápnomilné bukové lesy (9150), Teplomilné panónske dubové lesy (91H0) a druhu európskeho významu poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*). Výmera 242,31 ha.

B.12.1.1.7. Významné mokrade na území mesta Banská Bystrica

Do Zoznamu regionálne významných mokradí je zaradená mokraď PP Tajovská kopa s rozlohou 2.719 m² a do Zoznamu lokálne významných mokradí sú zaradené mokrade:

Mokraď v Radvani s rozlohou 25.000 m² a Pod Vlčincom s rozlohou 20.000 m².⁷

B.12.1.2. Súčasný stav územnej ochrany prírody a krajiny v záujmovom území mesta Banská Bystrica**B.12.1.2.1. Chránené územia prírody****B.12.1.2.1.1. Národný park (NP)****Národný park Veľká Fatra**

Národný park Veľká Fatra bol vyhlásený nariadením vlády SR č. 140/2002 Z. z. Výmera národného parku je 40 371 ha a jeho ochranného pásma 26 132 ha.

Územie národného parku zasahuje do záujmového územia Banskej Bystrice v k. ú. Dolný Harmanec, Staré Hory, Turecká, Motyčky, jeho ochranné pásmo v k. ú. Dolný Harmanec, Harmanec a Staré Hory.

B.12.1.2.1.2. Chránená krajinná oblasť (CHKO)

V záujmovom území mesta Banská Bystrica sa vyhlásená CHKO nenachádza.

B.12.1.2.1.3. Chránený areál (CHA)**Chránený areál Dekretov porast**

Kataster Staré Hory, rok vyhlásenia 1999, výmera 6,22 ha, stupeň ochrany 4. Ukážka z mála ešte jestvujúcich porastov založených významným lesníckym priekopníkom Jozefom Dekretom – Matejoviem.

Chránený areál Krásno

Kataster Dolný Harmanec, rok vyhlásenia 1996, výmera 127,91 ha, stupeň ochrany 4. Významné tokanisko a hniezdisko tetraova hlucháňa (*Tetrao urogallus*) vo Veľkej Fatre.

B.12.1.2.1.4. Prírodná rezervácia (PR)**Národná prírodná rezervácia Badínsky prales**

Kataster Badín, rok vyhlásenia 1913 (novelizácia 2002), výmera 30,03 ha, stupeň ochrany 4. Pralesovité klimaxové lesné spoločenstvá Kremnických vrchov v bukovom lesnom vegetačnom stupni so zastúpením všetkých troch základných vývojových štádií európskych pralesov.

Prírodná rezervácia Harmanecký Hlboký jarok

Kataster Dolný Harmanec, rok vyhlásenia 1998, výmera 50,33 ha, stupeň ochrany 5. Jeden z najväčších výskytov tisa obyčajného v oblasti Harmanca.

Národná prírodná rezervácia Harmanecká tisina

Kataster Harmanec, rok vyhlásenia 1949 (novelizácia 1983), výmera 20,04 ha, stupeň ochrany 5. Ochrana a štúdium dynamiky vývoja zachovalého karpatského lesa v rôznych vývojových štádiách.

Prírodná rezervácia Kozlinec

Kataster Horná Mičiná, rok vyhlásenia 1967 (novelizácia 1999), výmera 9,27 ha, stupeň ochrany 5. Izolovaný výskyt duba plstnatého (*Quercus pubescens*) v podmienkach blízkych pôvodnej porastovej štruktúre.

⁷ Podľa uznesenia vlády SR č. 848/2007 z 3.10.2007 k aktualizovanému Programu starostlivosti o mokrade na Slovensku na roky 2008-2014 a Akčnému plánu na roky 2008-2011 k aktualizovanému Programu starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2008-2014.

Prírodná rezervácia Šupín

Kataster Slovenská Ľupča, rok vyhlásenia 1998, výmera 11,89 ha, stupeň ochrany 5. Geomorfologicky významný komplex skalných útvarov vo vápnomilných bučinách s výskytom floristicky a faunisticky významných druhov.

Národná prírodná rezervácia Svrčinník

Kataster Dolný Harmanec, Kordíky (mimo záujmového územia: Čremošné, Horná Štubňa, Horný Turček), rok vyhlásenia 2001, výmera 222,49 ha, stupeň ochrany 5. Zachovalý komplex klimaxových lesných spoločenstiev Kremnických vrchov s prirodzeným drevinovým zložením a typickou prirodzenou štruktúrou.

Prírodná rezervácia Mackov bok

Kataster Slovenská Ľupča, rok vyhlásenia 1976, výmera 3,75 ha, stupeň ochrany 4. Izolovaná lokalita významnej teplomilnej kveteny na vápencovom podloží s mimoriadne bohatým výskytom ponikleca slovenského.

B. 12. 1.2. 1.5. Prírodná pamiatka (PP)

Prírodná pamiatka Kremenie

Kataster Horné Pršany, rok vyhlásenia 1997, výmera 3,78 ha, stupeň ochrany 4. Pseudokrasová jaskyňa, ktorá dokumentuje záverečné fázy postvulkanickej činnosti v Kremnických vrchoch.

Prírodná pamiatka Ľupčiansky skalný hríb

Kataster Slovenská Ľupča, rok vyhlásenia 1979, výmera 2,13 ha, stupeň ochrany 4. Hríbovité útvary tvorené eocénnymi zlepcami.

Prírodná pamiatka Majerova skala

Kataster Staré Hory, rok vyhlásenia 1992 (novelizácia 1994), výmera 8,8415 ha, stupeň ochrany 5. Výrazný skalný útvar s výskytom chránených a ohrozených druhov flóry a fauny.

Národná prírodná pamiatka Harmanecká jaskyňa

Kataster Harmanec, rok vyhlásenia 1972 (novelizácia 1996), výmera a stupeň ochrany v katalógovom liste neuvedené. Puklinový typ jaskyne v triasových vápencoch.

B. 12. 1.2. 1.6. Európska sústava chránených území Natura 2000

ÚEV Badínsky prales (SKUEV0044)

Katastrálne územie Badín, výmera 153,46 ha, stupeň ochrany 4 a 5. Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov a druhov (medzi inými aj vydra riečna, rys ostrovid, vlk dravý a medveď hnedý) európskeho významu

ÚEV Brvnište (SKUEV0298)

Katastrálne územie Podkonice a Priečhod, výmera 74,77 ha, stupeň ochrany 2. Územie je navrhované z dôvodu ochrany 3 biotopov a 9 druhov európskeho významu.

ÚEV Ďumbierske Nízke Tatry (SKUEV0302)

Okresy Banská Bystrica, Brezno, Liptovský Mikuláš a Ružomberok, výmera 46 583,31 ha, stupne ochrany 2, 3, 4, a 5. Je navrhované z dôvodu ochrany 24 biotopov európskeho významu, 7 druhov rastlín a druhov živočíchov európskeho významu

ÚEV Harmanecký Hlboký jarok (SKUEV0244)

Katastrálne územie Dolný Harmanec, výmera 50,33 ha, stupeň ochrany 5. Územie je navrhované z dôvodu ochrany niekoľkých biotopov a druhov európskeho významu (v tom aj medveď hnedý, rys ostrovid a mlok karpatský).

ÚEV Kopec (SKUEV0301)

Katastrálne územie Priečhod, výmera 3,76 ha, stupeň ochrany 2. Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu porasty borievky obyčajnej a suchomilné travinnobylinné a krovinové porasty na vápnom podloží.

ÚEV Mackov bok (SKUEV0149)

Katastrálne územie Slovenská Ľupča, výmera 3,75 ha, stupeň ochrany 4. Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopu európskeho významu: suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží a niekoľkých druhov európskeho významu.

ÚEV Šupín (SKUEV0246)

Katastrálne územie Slovenská Ľupča, výmera 11,89 ha, stupeň ochrany 5. Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopu európskeho významu: vápnomilné bukové lesy (9150) a druhov európskeho významu: poniklec prostredný (*Pulsatilla subslavica*) a fúzač alpský (*Rosalia alpina*).

ÚEV Svrčinník (SKUEV0241)

Katastrálne územie Dolný Harmanec a Kordíky (a ďalšie k.ú. mimo záujmového územia), výmera 222,49 ha, stupeň ochrany 5. Územie je navrhované z dôvodu ochrany niekoľkých biotopov a druhov európskeho významu (v tom rys ostrovid, medveď hnedý a vlk dravý).

ÚEV Veľká Fatra (SKUEV0238)

Katastrálne územie Dolný Harmanec, Staré Hory a Turecká (a ďalšie k.ú. v okresoch Dolný Kubín, Martin, Ružomberok a Turčianske Teplice), výmera 43.600,81 ha, stupeň ochrany 2 (Dolný Harmanec, Staré Hory), stupeň ochrany 3 (Dolný Harmanec, Staré Hory, Turecká), stupeň ochrany 4 (Dolný Harmanec, Staré Hory), ďalej stupeň ochrany 5. Územie je navrhované z dôvodu ochrany veľkého množstva biotopov európskeho významu (v tom nesprístupnené jaskynné útvary) a druhov európskeho významu (v tom mlok karpatský, rys ostrovid, vydra riečna, medveď hnedý, vlk dravý, viacero druhov netopierov).

B.12.1.2.2. Jaskyne**Kaplínka**

Nachádza sa v k. ú. obce Nemce, dosahuje dĺžku 15 m.

Netopieria jaskyňa

Nachádza sa tiež v k. ú. obce Nemce, dosahuje dĺžku 57 m.

B.12.1.2.3. Chránené vtáčie územia**CHVÚ Nízke Tatry (SKCHVU018)**

Nízke Tatry sú jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie druhov orol skalný (*Aquila chrysaetos*), tetrov hoľniak (*Tetrao tetrix*), tetrov hlucháň (*Tetrao urogallus*), ďateľ trojprstý (*Picoides tridactylus*), kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*), kuvik vrabčí (*Glaucidium passerinum*) a jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*). Pravidelne tu hniezdi viac ako 1 % národnej populácie druhov bocian čierny (*Ciconia nigra*), orol krikľavý (*Aquila pomarina*), výr skalný (*Bubo bubo*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), žlna sivá (*Picus canus*), ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), muchárik červenohrdlý (*Ficedula parva*), muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*), strakoš sivý (*Lanius excubitor*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), žltouchvost lesný (*Phoenicurus phoenicurus*), muchár sivý (*Muscicapa striata*) a lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*).

Katastrálne územie: okres Banská Bystrica (Donovaly, Brusno, Pohronský Bukovec, Hiadel', Podkonice, Moštenica, v pripravovanej vyhláske aj Motyčky, Priechod, Staré Hory), okresy Brezno, Liptovský Mikuláš, Poprad, Ružomberok.

Výmera: 96.168,52 ha.

CHVÚ Veľká Fatra (SKCHVU033)

Veľká Fatra je jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie druhov sokol sťahovavý (*Falco peregrinus*), jariabok hôrny (*Bonasa bonasia*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), ďateľ trojprstý (*Picoides tridactylus*). Pravidelne tu hniezdi viac ako 1 % národnej populácie druhov: výr skalný (*Bubo bubo*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), žlna sivá (*Picus canus*), žltouchvost lesný (*Phoenicurus phoenicurus*), muchár sivý (*Muscicapa striata*), orol skalný (*Aquila chrysaetos*), tetrov hoľniak (*Tetrao tetrix*), tetrov hlucháň (*Tetrao urogallus*), kuvik kapcavý (*Aegolius funereus*), kuvik vrabčí (*Glaucidium passerinum*), ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), muchárik červenohrdlý (*Ficedula parva*) a muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*).

Katastrálne územia: okres Banská Bystrica (Donovaly, Dolný Harmanec, Staré Hory, Turecká, Špania Dolina, Harmanec, Kordíky), okresy Martin, Ružomberok a Turčianske Teplice).

Výmera 44.445,01 ha.

B.12.1.2.4. Navrhované chránené územia v záujmovom území

Navrhovaná chránená krajinná oblasť Kremnické vrchy

Vybratá časť orografického celku reprezentuje prírodnú krajinu, málo pozmenenú a ovplyvnenú urbanizáciou, poľnohospodárskou výrobou a inou činnosťou človeka. V území sú dominantné biocentrá nadregionálneho významu Laurín (jadrá NPR Badínsky prales a NPR Mláčik) a Boky (jadro NPR Boky). Limitujúcim faktorom vymedzenia hraníc sú záujmy a predpoklady využívania ložísk nerastov.

B.12.1.3. Starostlivosť o územie

B.12.1.3.1. Odporúčané spôsoby obhospodarovania územia v NP Nízke Tatry

Činnosti na nelesnej pôde

- ekologické poľnohospodárstvo bez používania chemických prostriedkov,
- extenzívne prepásanie ovcami, kozami, alebo hovädzím dobytkom primerane únosnosti pasienkov, údržba pasienkov,
- odstraňovanie náletových, prípadne nevhodne vysadených drevín,
- pravidelné kosenie lúčnych priestorov,
- likvidácia invázií druhov rastlín na všetkých druhoch pozemkov.

Činnosti v lesných porastoch

- Navrhovaná zóna A (najhodnotnejšie prirodzené, alebo málo pozmenené lesné ekosystémy, často pralesovitého charakteru) - uplatňovaný bude bezzásahový režim, v prípade rozsiahlejších kalamít komisionálne posúdenie vzniknutej situácie.
- Navrhovaná zóna B (zóna aktívneho manažmentu s najjemnejšími spôsobmi hospodárenia v lesných porastoch a optimálnymi formami využívania nelesných ekosystémov s cieľom zachovať diverzitu a stabilitu biotopov, posilňovať odolnosť lesných porastov, zachovať, prípadne zlepšiť podmienky pre výskyt vzácných druhov rastlín a živočíchov) - prioritou bude uplatňovanie podrastových spôsobov hospodárenia, prechod na výberkový spôsob (do 50 rokov) v časti územia, zvyšovanie ekologickej stability porastov, zvyšovanie rubnej doby porastov, predlžovanie ich obnovnej doby, predĺženie obdobia na zalesnenie a zabezpečenie nového porastu, šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty (kone, lanovky a pod.), ponechávanie stromov a drevnej hmoty v porastoch (ojedinele stojace stromy, skupiny stromov a ležaniny, atď.).
- Navrhovaná zóna C (územia človekom výraznejšie narušené, s pozmenenými prírodnými zložkami a s výraznejším socioekonomickým využívaním) - postupné znižovanie zastúpenia stanovištné nepôvodných druhov drevín a obnova prirodzeného drevinového zloženia, ponechávanie stromov a drevnej hmoty v porastoch (ojedinele stojace stromy, skupiny stromov a ležaniny, atď.).

Ostatné činnosti

- výskum a monitoring ekosystémov a prírodných procesov v nich prebiehajúcich,
- realizácia schválených projektov zameraných na ochranu fauny a flóry (napr. programy záchrany, programy starostlivosti),
- aktívna ochrana fauny (napr. úprava a budovanie nových hniezd a hniezdnych možností pre vtáky, ochrana, údržba a úprava súčasných a budovanie nových liahnísk pre obojživelníky, spriechodnenie ciest križujúcich migračné trasy obojživelníkov),
- zvyšovanie informovanosti návštevníkov a ich usmerňovanie v zmysle Návštevného poriadku NP Nízke Tatry,
- budovanie a údržba náučných chodníkov,
- zvyšovanie turistickej a rekreačnej atraktívnosti vybratých častí územia (napr. umiestňovanie lavičiek, budovanie chodníkov, oddychových miest).

B.12.1.3.2. Návrh zásad obhospodarovania územia CHKO Kremnické vrchy

Vybrané zásady pre investičnú činnosť:

- obmedziť holoruby na minimum,
- nevysádzať nepôvodné a cudzokrajné druhy, uplatňovať autochtónny materiál,
- nerozširovať lesnú dopravnú sieť,
- usmerňovať najmä stavebnú činnosť vrátane rekreačnej a športovej zástavby.

B.12.1.4. Regulatívy ochrany prírody a krajiny

Regulatívy vyplývajú z:

- platnej legislatívy na úseku ochrany prírody a krajiny⁸ a príslušných vykonávacích predpisov (napr. vyhlášky MŽP SR č.24/2003 Z. z.),
- platnej legislatívy na úseku posudzovania vplyvov na životné prostredie⁹ (tzv. EIA),
- Programu starostlivosti o Národný park Nízke Tatry na roky 1998-2007,
- Návštevného poriadku Národného parku Nízke Tatry.

Vychádzajúc z platnej legislatívy na úseku ochrany prírody a krajiny¹⁰ je územná ochrana riešená najmä v § 13 (ochranné pásmo národného parku), § 15, § 16 (prírodné rezervácie a chránený areál), § 24 (jaskyne).

Zakázané činnosti

a) v druhom stupni ochrany sú uvedené v § 13 ods.1 zákona o ochrane prírody a krajiny:

- vjazd a státie s motorovým vozidlom, motorovou trojkolkou, motorovou štvorkolkou, snežným skútrom alebo záprahovým vozidlom, najmä vozom, kočom alebo saňami, na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty a miestnej komunikácie, parkoviska, čerpacej stanice, garáže, továrenského, staničného alebo letištného priestoru,
- vjazd a státie s bicyklom na pozemkoch za hranicou zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej komunikácie, účelovej komunikácie a vyznačenej cyklotrasy,

b) v treťom stupni ochrany prírody sú uvedené v § 14 ods.1 zákona o ochrane prírody a krajiny:

- ako v a)
- vchádzanie alebo státie s bicyklom na pozemkoch za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej komunikácie a vyznačenej cyklotrasy
- pohyb mimo vyznačeného turistického chodníka alebo náučného chodníka za hranicami zastavaného územia obce,
- táborenie, stanovanie, bivakovanie, jazda na koni, lyžovanie, zakladanie ohňa mimo uzavretých stavieb za hranicami zastavaného územia, lyžovanie, vykonávanie horolezeckého alebo skalolezeckého výstupu, skialpinizmus alebo iné športové aktivity za hranicami zastavaného územia obce,
- organizovanie verejných telovýchovných, športových a turistických podujatí, ako aj iných verejnosti prístupných spoločenských podujatí,
- používanie zariadení spôsobujúcich svetelné a hlukové efekty (najmä ohňostroj, laserové zariadenie, reprodukovaná hudba) mimo uzavretých stavieb,
- rozširovanie nepôvodných druhov,
- zber rastlín vrátane ich plodov,
- organizovanie spoločných poľovačiek,
- vykonávanie banskej činnosti a činnosť vykonávaná bankským spôsobom.

⁸ V dobe spracovania ÚPN mesta Banská Bystrica zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

⁹ V dobe spracovania ÚPN mesta Banská Bystrica zákon č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹⁰ V dobe spracovania ÚPN mesta Banská Bystrica zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

c) v štvrtom stupni ochrany prírody sú uvedené v § 15 ods.1 zákona o ochrane prírody a krajiny:

- ako v b)
- ťažba drevnej hmoty holorubným hospodárskym spôsobom,
- umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia, ako aj akékoľvek iného reklamného alebo propagačného pútača alebo tabule,
- aplikácia chemických látok a hnojív,
- rozorávanie existujúcich trvalých trávnatých porastov a rúbanie drevín,
- zber nerastov alebo skamenelín,
- oplocovanie pozemkov okrem oplotenia lesných škôlok, ovocného sadu a vinice,
- umiestnenie košiara, stavby alebo iného zariadenia na ochranu hospodárskych zvierat,
- vykonávanie geologických prác,
- umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo inej vodnej ploche neslúžiacej plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela,
- voľné púšťanie psov okrem psa používaného na plnenie úloh podľa osobitných predpisov (služobný pes) a poľovného psa,

d) v piatom stupni ochrany sú uvedené v § 16 ods.1 zákona o ochrane prírody a krajiny:

- ako v c)
- zasahovanie do lesného porastu a poškodzovanie lesného krytu,
- stavba lesnej cesty alebo zväžnice,
- zriaďovanie poľovníckych zariadení alebo rybochovných zariadení,
- osvetľovanie bežeckej trate, lyžiarskej trate alebo športového areálu,
- rušenie pokoja a ticha,
- chytenie, lovenie alebo usmrtenie živočícha,
- zmena stavu mokradí alebo koryta vodného toku, najmä ich úpravou, zasypávaním, odvodňovaním, ťažbou trstia, rašeliny, bahna a riečného materiálu okrem vykonávania týchto činností v koryte vodného toku jeho správcom v súlade s osobitným predpisom a pod.,
- umiestnenie stavieb.

Súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny sa vyžaduje pre činnosti uvedené v § 13 ods. 2 písm. a), i), j) a l) a o), v § 14 ods. 2 písm. d) a f) a v § 15 ods. 2 písm. b) zákona o ochrane prírody a krajiny.

Predbežná ochrana území európskeho významu je zabezpečená v súlade s ustanovením § 27 a 28 zákona o ochrane prírody a krajiny.

Príslušnosť na vydávanie súhlasov a výnimiek zo zákazov je ustanovená v § 65, § 67, § 68 a § 69 zákona o ochrane prírody a krajiny.

ÚPN mesta Banská Bystrica rešpektuje požiadavky ochrany prírody tak, že

- nenavrhuje rozvoj funkčných plôch mesta na chránených územiach prírody, vyhlásených ani navrhovaných,
- minimalizuje dopad nevyhnutných navrhovaných (prípadne už schválených) línii dopravného a technického vybavenia.

B.12.2. Územný systém ekologickej stability

B.12.2.1. Regionálny územný systém ekologickej stability (RÚSES)

Prvky nadregionálneho ÚSES boli charakterizované v Genereli nadregionálneho ÚSES SR, ktorý bol schválený 27. 4. 1992 Uznesením vlády SR č. 319. V nadväznosti na tento dokument boli v rokoch 1993-1995 podľa jednotnej metodiky vypracované Regionálne územné systémy ekologickej stability (RÚSES) pre všetky okresy Slovenska. Medzi nimi bol aj RÚSES okresu Banská Bystrica (1994). Aktualizáciu prvkov regionálneho ÚSES okresu Banská Bystrica vypracovala SAŽP – Centrum environmentálnej výchovy a propagácie Banská Bystrica (2006).

B.12.2.1.1. Regionálny územný systém ekologickej stability na území mesta Banská Bystrica

Územia tvoriace úplne alebo čiastočne prvky kostry územného systému ekologickej stability na území Banskej Bystrice sú podľa Aktualizácie prvkov regionálneho ÚSES okresu Banská Bystrica (SAŽP Banská Bystrica, 2006) nasledovné:

Biocentrá

Nadregionálne biocentrum Baranovo (861 ha) - k.ú. Uľanka, Kostiviarska, Sásová (+ územie obcí Špania Dolina a Nemce v záujmovom území mesta)

Je charakteristické mozaikou zachovalých pôvodných lesných spoločenstiev (bukové lesy, sutinové lesy), skalných a lúčnych spoločenstiev na karbonátovom substráte s prevažne južnou expozíciou, ktoré predstavujú vzácne druhovo pestré biotopy ohrozených a chránených živočíchov a rastlín. Na kontakte Zvolenskej kotliny so Starohorským vrchmi dosahujú teplomilné mediteránne druhy severnú hranicu svojho rozšírenia. Jadrami NRBC sú PR Baranovo a CHA Jakub. NRBC je zároveň územím európskeho významu Baranovo.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- extenzívne využívanie lúk a pasienkov
 - lúky: kosenie 1-2 krát ročne s následným odstránením biomasy, extenzívne dopásanie primerané výmere lúk,
 - pasienky: extenzívne pasenie ovcami, hovädzím dobytkom, početnosť zvierat primeraná výmere pasienkov,
- odstraňovanie nežiaducich sukcesných zárastov,
- zabrániť šíreniu invázných a nepôvodných rastlín.

Nadregionálne biocentrum Horná roveň - Badínsky prales - Horná skala (1 096 ha) - k.ú. Radvaň (+ územie obcí Badín a Horné Pršany v záujmovom území mesta)

Jadrami biocentra sú NPR Badínsky prales s jeho ochranným pásmom, navrhované územie európskeho významu Horná skala a PP Horná Roveň. Hodnota územia v neovulkanických Kremnických vrchoch spočíva predovšetkým v zachovalých klimaxových lesných spoločenstvách bukového stupňa (lipovo-javorové sutinové lesy, bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy, kyslomilné bukové lesy, javorovo-bukové horské lesy), spoločenstvách skalných stepí, lesostepí s viacerými chránenými živočíšnymi druhmi (relikty, endemity) z triedy obojživelníkov, vtákov a cicavcov.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- obnoviť resp. zachovať pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- v plnej miere a efektívne využívať podrastové spôsoby obnovy porastov, používať autochtónne, stanovištné vhodné druhy drevín,
- zabezpečiť jemnejšie spôsoby hospodárenia v lesných porastoch,
- ponechávanie drevnej hmoty v porastoch,
- časti územia s 5. stupňom ochrany ponechať na samovývoj,
- v častiach územia so 4. a 3. stupňom ochrany hospodáriť v spolupráci s územne príslušnou odbornou organizáciou ŠOP SR.

Nadregionálne biocentrum Kremnické vrchy (1819 ha) - k.ú. Radvaň (+ územie obcí Dolný Harmanec, Kordíky a Tajov v záujmovom území mesta)

Predstavuje zachovalé lesné klimaxové spoločenstvá montánneho stupňa (bukové, zmiešané bukové lesy, sutinové lesy, smrekové lesy) východných svahov hlavného chrbta a rázsoch neovulkanického pohoria s výskytom endemických, chránených, ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov, ako aj druhov s fyto geografickou hranicou rozšírenia.

Jadrami NRBC sú PR Harmanecký Hlboký jarok, NPR Svrčinník a navrhované územia európskeho významu Kremnická skalka a Kotelnica. NRBC siaha až do blízkosti sídiel Kordíky a Dolný Harmanec.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- obnoviť, resp. zachovať pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- v plnej miere a efektívne využívať podrastové spôsoby obnovy porastov,
- ochrana hniezdisk resp. hniezdných stromov dravých vtákov, sov, tokanísk a reprodukčných plôch lesných kúr v súčinnosti so ŠOP SR,
- zabezpečenie vyhlásenia CHKO Kremnické vrchy,
- usmerňovanie návštevnosti územia,
- limitovať výstavbu športových areálov a zariadení,

- časti územia s 5. stupňom ochrany ponechať na samovývoj,
- v častiach územia so 4. a 3. stupňom ochrany hospodáriť v spolupráci s územne príslušnou odbornou organizáciou ŠOP SR.

Nadregionálne biocentrum Riečka – Lackov grúň – Košiar (971 ha) - k.ú. Podlavice, Uľanka (+ územie obcí Riečka, Harmanec a Banská Bystrica v záujmovom území mesta)

Jadrami sú ÚEV Riečka, CHA Podlavické výmole a PR Uňadovo. NRBC predstavuje lesné (sutinové lesy, bučiny, porasty s tisom obyčajným), lesostepné, nelesné xerothermné travobylinné a krovinné, skalné, druhovo bohaté biotopy prevažne na karbonátovom substráte s južnou expozíciou, ktoré sa vyznačujú zastúpením chránených rastlinných druhov, z ktorých početnosťou vyniká čelad' vstavačovitých. Územie je významné z hľadiska výskytu viacerých chránených druhov vtákov, obojživelníkov, plazov. Južný okraj NRBC je v kontakte s obcami Riečka, Banská Bystrica (ČM VIII Podlavice) a záhradkárskymi osadami.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- vzhľadom na hodnoty územia nerozširovanie zastavaných plôch a rekreačných areálov,
- usmerňovanie návštevnosti územia, NRBC zasahuje do prímestského areálu zdravia, čo predstavuje potenciálne ohrozenie fytoocenóz a chránených druhov,
- zabezpečiť extenzívne využívanie trvalých trávnych porastov,
 - lúky: kosenie 1-2 x ročne s následným odstránením biomasy, extenzívne dopásanie primerané výmere lúk,
 - pasienky: extenzívne pasenie ovcami, hovädzím dobytkom, početnosť zvierat primeraná výmere pasienkov,
- odstraňovať nežiaduci sukcesný zárast v lúčnych spoločenstvách,
- vlhké lúky a mokradné spoločenstvá: kosenie ľahkými kosačkami v období s nízkou hladinou podzemnej vody, odstraňovanie biomasy,
- odstraňovať invázne druhy rastlín a brániť ich ďalšiemu šíreniu,
- odstraňovanie nepôvodných druhov drevín,
- pri obnove lesných porastov v prípade výskytu vitálnych tisov mimoriadnych dimenzií tieto chrániť ponechávaním vhodných ochranných stromov,
- v častiach územia so 4. a 3. stupňom ochrany hospodáriť v spolupráci s územne príslušnou odbornou organizáciou ŠOP SR.

Regionálne biocentrum Iľiašská a Peťovská Dolina (245 ha) - k.ú. Radvaň (+ územie obcí Horná Mičiná a Vlkanová v záujmovom území mesta)

Vyznačuje sa členitým reliéfom so suchomilnými lúčnymi spoločenstvami (reliktné dealpínske spoločenstvá, stanovišťa vstavačovitých) so zastúpením rozptýlenej i skupinovej nelesnej drevinovej vegetácie a spoločenstvami bukových lesov i teplomilných dúbav. Jadrom RBc je PR Kozlinec. Územie je zároveň navrhovaným ÚSV.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- zabezpečiť extenzívne využívanie trvalých trávnych porastov,
 - lúky: kosenie 1-2 x ročne s následným odstránením biomasy, extenzívne dopásanie primerané výmere lúk,
 - pasienky: extenzívne pasenie ovcami, početnosť zvierat primeraná výmere pasienkov,
- odstraňovať nežiaduci sukcesný zárast v lúčnych spoločenstvách,
- vlhké lúky a mokradné spoločenstvá: kosenie ľahkými kosačkami v období s nízkou hladinou podzemnej vody, odstraňovanie biomasy,
- v plnej miere a efektívne využívať podrastové spôsoby obnovy porastov, používať autochtónne, stanovištne vhodné druhy drevín,
- odstraňovať invázne druhy rastlín,
- časť územia s 5. stupňom ochrany ponechať na samovývoj,
- v častiach územia s 3. stupňom ochrany hospodáriť v spolupráci s územne príslušnou odbornou organizáciou ŠOP SR.

Regionálne biocentrum Malachovské lúky II (21,9 ha) - k.ú. Radvaň

Zachovalé lúčne a skalné spoločenstvá na karbonátovom substráte s väčším podielom skupinovej nelesnej drevinovej vegetácie, najmä na strmších častiach S a SZ svahov (suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnitom podloží, nížinné a podhorské kosné lúky, pionierske porasty zväzu *Alyso-Sedion albi*, karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou). Je súčasťou ÚEV, jadrom je PR Malachovské skalky. Nachádza sa v bezprostrednej blízkosti stále sa rozširujúceho zastavaného územia mesta a záhradkárskej osady.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- brániť šíreniu invázných a nepôvodných rastlín,
- vzhľadom na hodnoty územia je ďalšie rozširovanie zastavaného územia (Pršianska terasa) nežiaduce,
- extenzívne využívanie TTP so zachovaním nelesnej drevinovej vegetácie,
- zabezpečiť extenzívne využívanie trvalých trávnych porastov - pasienkov na extenzívne pasenie ovcami s počtom zvierat primeraným výmere pasienkov,
- odstraňovať nežiaduci sukcesný zárasť v lúčnych spoločenstvách.

Regionálne biocentrum Majerská jelšina (1,9 ha) - k.ú. Banská Bystrica, Šalková)

Zachovalé porasty lužných lesov (lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy) na nive Hrona pri úpätí svahu, RBC je navrhovaným ÚEV. Na lokalitu nadväzuje plocha ornej pôdy.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- prirodzená obnova porastov,
- zabrániť zásahom do prirodzeného vodného režimu toku a príľahlej aluviálnej nivy,
- utvoriť ochrannú zónu zmenou využívania ornej pôdy v blízkosti RBC na trvalý trávny porasť;
- zabrániť šíreniu invázných a nepôvodných rastlín,
- odstraňovanie nepôvodných druhov drevín.

Regionálne biocentrum Kráľická tiesňava (20,9 ha) - k.ú. Radvaň (+ územie obcí Tajov a Králiky v záujmovom území mesta)

Špecifické biotopy v tiesňave Farebného potoka, v krasových dolomitoch, s výskytom viacerých chránených rastlinných a živočíšnych druhov. Územie je prevažne ochranným lesom. Je v kontakte so zastavaným územím obce Králiky.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- zabrániť šíreniu invázných a nepôvodných rastlín,
- odstraňovanie nepôvodných druhov drevín,
- individuálna ochrana jedincov tisu proti poškodzovaniu jeleňou zverou.

Regionálne biocentrum Malachovské lúky I (16,9 ha) – len v dotyku s územím mesta (celé na území obce Malachov),

Zachovalé lúčne spoločenstvá na karbonátovom substráte na J a JV svahoch s malým zastúpením líniovej a skupinovej nelesnej drevinovej vegetácie (suchomilné travinnobylinné a krovínové porasty na vápnom podloží, nížinné a podhorské kosné lúky, pionierske porasty zväzu *Alyso-Sedion albi*). Je v kontakte so zastavaným územím mesta Banská Bystrica.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- zabrániť šíreniu invázných a nepôvodných rastlín,
- extenzívne využívanie TTP so zachovaním nelesnej drevinovej vegetácie,
- zabezpečiť extenzívne využívanie trvalých trávnych porastov – pasienkov na extenzívne pasenie ovcami s počtom zvierat primeraným výmere,
- odstraňovať nežiaduci sukcesný zárasť v lúčnych spoločenstvách.

Regionálne biocentrum Pavelcovo (333 ha) - k.ú. Uľanka, Kostiviarska

Jeho jadrom je PR Pavelcovo vrátane OP. Tvoria ho prirodzené lesné porasty na prevažne karbonátovom substráte SV orientovaných svahov Starohorských vrchov s výskytom tisa obyčajného, ktorý v PR vytvára súvislé plochy alebo skupiny, kým na ostatnom území RBC sa vyskytuje jednotlivo (celkovo viac ako 8 000 jedincov). Porasty sú tvorené bučinou, lipovou bučinou, lipovou javorinou, dealpínskou bučinou.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- zvyšovať podiel prirodzenej obnovy porastov,
- zachovať pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- chrániť vitálne tisy mimoriadnych dimenzií pri obnove lesných porastov ponechávaním vhodných ochranných stromov,
- individuálna ochrana tisov proti poškodzovaniu jeleňou zverou,
- v častiach územia so 4. a 3. stupňom ochrany hospodáriť v spolupráci s územne príslušnou odbornou organizáciou ŠOP SR.

Regionálne biocentrum Plavno – Šupín (604 ha) - k.ú. Šalková (+ územie obce Slovenská Ľupča v záujmovom území mesta a územie obce Poniky mimo záujmového územia mesta)

Zachovalé bukové porasty (vápnomilné bukové lesy, bukové a jedľové kvetnaté lesy) a porasty s tisom obyčajným na karbonátovom podloží S až Z orientovaných svahov vo Zvolenskej kotline. Hodnotu

územia znásobuje výskyt viacerých chránených druhov flóry (*Cypripedium calceolus*, *Pulsatilla subslavica*) i fauny. Jadrami RBc sú NPR Plavno a PR Šupín.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- v plnej miere a efektívne využívať podrastové spôsoby obnovy porastov,
- zachovať pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- chrániť vitálne tisy mimoriadnych dimenzií pri obnove lesných porastov ponechávaním vhodných ochranných stromov,
- individuálna ochrana tisov proti poškodzovaniu jeleňou zverou,
- šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty,
- optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži pre chránené druhy rastlín,
- časti územia s 5. stupňom ochrany ponechať na samovývoj,
- v častiach územia so 4. a 3. stupňom ochrany hospodáriť v spolupráci s územne príslušnou odbornou organizáciou ŠOP SR.

Regionálne biocentrum Príboj (10 ha) - k.ú. Šalková (+ územie obce Slovenská Ľupča v záujmovom území mesta)

Prírodný súvislý porast duba zimného s prímiesou duba cerového na južných a juhovýchodných svahoch nad nivou Hrona, ktorý predstavuje severný okraj jeho rozšírenia. Rozsahom zodpovedá PR, je ochranným lesom. Na dubiny je viazaný výskyt viacerých chránených druhov živočíchov, najmä chrobákov a netopierov. RBc je v blízkosti urbanizovaných plôch (výrobná zóna obce Slovenská Ľupča, mesto Banská Bystrica – ČM XV Šalková, cesta I. a III. triedy, regionálna skládka TKO).

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- zachovať pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- územie ponechať na samovývoj.

Regionálne biocentrum Stará kopa (12,9 ha) - k. ú. Banská Bystrica

Xerothermné lesné spoločenstvá na juhozápadne orientovanom svahu Starej kopy s výskytom duba plstnatého (*Quercus pubescens*), ktorý tu má izolovanú, na sever vysunutú lokalitu. Vyznačuje sa hojným výskytom chránených a ohrozených druhov rastlín a živočíchov. Jadrom RBc je PR Stará kopa.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- zachovať pôvodné druhové zloženie lesných porastov,
- v plnej miere a efektívne využívať podrastové spôsoby obnovy porastov,
- šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty,
- ponechávanie drevnej hmoty v porastoch,
- eliminovať nepôvodné druhy drevín,
- v častiach územia so 4. a 3. stupňom ochrany hospodáriť v spolupráci s územne príslušnou odbornou organizáciou ŠOP SR.

Biokoridory

Väčšina biokoridorov je viazaných na toky, ich aluviálne nivy a celé údolia – doliny (hydricko-terestrické biokoridory). V prípade terestrických biokoridorov môžeme uvažovať len o širokopásmových/celoplošných prepojeniach s využívaním jednotlivých geomorfologických tvarov prevažne v lesnej krajine. Vzhľadom na zastúpenie rôznych taxonomických skupín živočíchov v biokoridoroch, s rôznymi nárokmi a schopnosťami vo väzbe na biologickú vodivosť, nie je možné plošne špecifikovať konkrétne prepojenia.

Nadregionálny biokoridor Hron

Je v kontakte s NRbč Ďumbierske Nízke Tatry, RBc Plavno – Šupín a v jeho trase sa nachádza RBc Majerská jelšina. Vymedzený je na nive Hrona, mimo zastavaných území a zahŕňa lužné lesy, slatiny, rašeliniská, vlhkomilné a lúčne spoločenstvá s nelesnou drevinou vegetáciou.

Hydricko-terestrický NRbč Hron je významným vodivým prvkom pre šírenie teplomilných rastlinných druhov, ktoré sa šíria až do okresu Brezno, preto naň nepriamo nadväzujú aj RBc Mackov bok, RBc Príboj, RBc Stará kopa, RBc Malachovské lúky a RBc Iľašská a Peťovská dolina.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- plní funkciu hydricko-terestrického biokoridoru,
- prechádza v okrese urbanizovanými územiami najväčšieho rozsahu, je nutné rešpektovať jeho prvoradú ekostabilizačnú funkciu,

- využívať územie tak, aby nedochádzalo k významnému narušeniu funkcie biokoridoru,
- opatrenia na zlepšenie kvality vody v toku a zabránenie havarijným situáciám, eliminácia zdrojov znečistenia,
- ochrana a starostlivosť o brehovú porasty,
- v chýbajúcich úsekoch obnova brehových porastov druhmi zodpovedajúcimi prirodzeným spoločenstvám,
- regulované úseky v intravilánoch, kde nie je možné doplnenie brehových porastov kvôli vysokému opevneniu brehov, zapojiť do urbanistickej koncepcie sídiel výsadbou sprievodnej zelene,
- spriechodniť riečny stupeň v Šalkovej pre vodné organizmy.

Regionálny biokoridor Tok Bystrica

Na hornom toku vedie úzkou dolinou so sústredenými sídlami Dolný Harmanec, Harmanec s priemyselným areálom, na ktoré po stranách nadväzujú súvislé lesné komplexy. Od sútoku so Starohorským potokom vedie prevažne urbanizovaným prostredím ČM XVI Uľanka, ČM IV Kostiviarska a najmä ČM I Banská Bystrica. Na strednom toku Bystrice je niva v kontakte s NRBC Baranovo a RBC Pavelcovo.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- plní funkciu hydricko-terestrického biokoridoru,
- opatrenia na zlepšenie kvality vody v toku (Harmanec, Banská Bystrica) a na zabránenie havarijným situáciám,
- ochrana a starostlivosť o brehovú porasty,
- v niektorých úsekoch (chýbajúce porasty, nevyhovujúca šírka) je nutná revitalizácia brehových porastov druhmi zodpovedajúcimi prirodzeným spoločenstvám.

Regionálny biokoridor Starohorský potok

Vedie spod Novej hole a najskôr prechádza lúčno-lesnou krajinou rekreačného areálu Donovaly a Motyčky, na viacerých úsekoch chýba sprievodná vegetácia toku. Na strednom a dolnom toku vedie úzkou dolinou v kontakte s lesmi a prechádza obcou Staré Hory. Okrem neveľkého úseku na hornom toku vedie popri frekventovanej ceste I. triedy Banská Bystrica - Ružomberok cez sedlo Donovaly.

Je v kontakte s NRBC Zvolen, NRBC Ďumbierske Nízke Tatry, NRBC Veľká Fatra a napája sa na RBK Bystrica.

Ekostabilizačné opatrenia, návrh režimu:

- plní funkciu hydricko-terestrického biokoridoru,
- ochrana a starostlivosť o brehovú porasty,
- v niektorých úsekoch (chýbajúce porasty, nevyhovujúca šírka) je nutná revitalizácia brehových porastov druhmi zodpovedajúcimi prirodzeným spoločenstvám,
- opatrenia na zlepšenie kvality vody v toku.

Genofondovo významné lokality

Tab. B.12.2.1.1-1 Prehľad genofondovo významných lokalít na území mesta Banská Bystrica - RÚSES

Názov	Označenie	Charakter lokality	K.ú.
Baranovo pod vedením	G18	lúčne spoločenstvá so sukcesným zárastom (súčasť ÚEV)	Sásová
Bučičie	G19	xerothermné spoločenstvá (z veľkej časti súčasť ÚEV)	Sásová (+ obec Nemce v záujm.území)
Jakub – Baranovo-Rovne	G17	lúčne spoločenstvá (súčasť ÚEV)	Kostiviarska, Sásová
Jakub 1	G12	xerothermné spoločenstvá na JZ svahu (súčasť ÚEV a CHA)	Kostiviarska
Jakub 2	G13	xerothermné spoločenstvá (súčasť ÚEV a CHA)	Kostiviarska
Jakub 3	G14	xerothermné spoločenstvá (súčasť ÚEV a CHA)	Kostiviarska
Jakub 4	G15	xerothermné spoločenstvá na JZ svahu (súčasť ÚEV, zasahuje do CHA)	Kostiviarska
Jakub 5	G16	lúčne spoločenstvá (súčasť ÚEV a CHA)	Kostiviarska
Jakub mimo CHA	G11	xerothermné spoločenstvá na JZ svahu (súčasť ÚEV)	Kostiviarska

Názov	Označenie	Charakter lokality	K.ú.
Selce – skládka TKO	G65	lúčne spoločenstvá v blízkosti regionálnej skládky TKO	Šalková
Uľanka – pod Končitým	G4	lúčne spoločenstvá (súčasť ÚEV)	Uľanka
Uľanka - Banské	G8	lúčne spoločenstvá južne orientovanej rázsochy nad sútokom Bystrice a Banského potoka (súčasť ÚEV)	Uľanka
Uľanka - dolná lúka	G7	lúčne spoločenstvá (súčasť ÚEV)	Uľanka
Uľanka - horná lúka	G6	lúčne spoločenstvá (súčasť ÚEV)	Uľanka
Uľanka – nad tunelom	G5	lúčne spoločenstvá (súčasť ÚEV)	Uľanka
Urpínska lesostep	G68	lesostep na južných a juhozápadných svahoch Urpína s výskytom veľkého množstva vzácnych a ohrozených druhov hmyzu (predovšetkým pavúkov a chrobákov) a zachovalých biotopov rastlín s chránenými druhmi vrátane viacerých druhov z čeľade vstavačovitých	Radvaň

Genofondovo významné lokality na území mesta Banská Bystrica vymedzené v Aktualizácii prvkov RÚSES okresu Banská Bystrica sa prekrývajú s niektorými lokalitami významnými z hľadiska ochrany prírody a krajiny (uvedené v kapitole B.12.1.1.5.), preto ich ďalej nehodnotíme ani nezobrazujeme v grafických výstupoch osobitne.

Genofondovo významné lokality podľa Aktualizácie RÚSES sa s lokalitami významnými z hľadiska ochrany prírody a krajiny (charakterizované v kap. B.12.1.1.5.) neprekrývajú.

Ekologicky významné segmenty krajiny

Ekologicky významné segmenty krajiny majú hlavný význam v zabezpečovaní druhovej a krajinnokoekologickej diverzity, zamedzení vodnej a veternej erózie, udržaní kvality vody, regulácii odtokových pomerov, vytvorení refúgií pre mnohé rastliny a živočchy a vytváraní puľrovacích zón zriedkavým ekosystémom. Vyznačujú sa vysokou reálnou alebo potenciálnou ekologickou stabilitou. Najhodnotnejšie z nich sú zaradené do siete prvkov RÚSES (biocentrá, biokoridory). Možno ich rozdeliť na dve skupiny:

1. územia s ochrannými lesmi (o) - územia s prevahou ochranných lesov v blízkosti zastavaných území,
2. krajinné priestory s mozaikou lesov, lúk, NDV (m) - plochy s najheterogénnejšou krajinnou pokrývkou, na prechode zo súvislých lesných komplexov do intenzívne využívannej krajiny.

Tab. B.12.2.1.1-2 Prehľad ekologicky významných prvkov krajiny mimo biocentier a biokoridorov na území mesta Banská Bystrica - RÚSES

Názov prvku	Označenie	Katastrálne územie
Pod Vyhnatovou	E1m	Radvaň (+ obec Tajov v záujmovom území mesta)
Suchý vrch	E2m	Radvaň, Podlavice (+ obce Tajov, Králiky, Malachov v záujmovom území mesta)
Malachov - Flos	E4o	Radvaň (+ obec Malachov v záujmovom území mesta)
Lažtek	E5m	Radvaň (+ obce Horné Pršany, Malachov, Baďín v záujmovom území mesta)
Pršianska terasa	E6o	Radvaň
Urpín	E7o	Radvaň, Banská Bystrica

B.12.2.1.2. Regionálny územný systém ekologickej stability v záujmovom území mesta Banská Bystrica

Územia tvoriace prvky kostry územného systému ekologickej stability v záujmovom území Banskej Bystrice sú podľa aktualizovaného RÚSES nasledovné:

Biocentrá

Nadregionálne biocentrum Ďumbierske Nízke Tatry (11 958 ha) - k.ú. Staré Hory, Motyčky, Donovaly, Baláže, Priechod, Podkonice, Moštenica, Hiadeľ, Medzibrod, Brusno, Pohronský Bukovec

Jadrami biocentra sú NPR Skalka a NPR Pod Latiborskou hoľou, je súčasťou ÚEV. Rôznorodosti geologického substrátu, členitosti reliéfu, značnému výškovému rozpätiu až do alpínskeho vegetačného stupňa zodpovedá aj pestrosť rastlinných (kalcifilné, acidofilné druhy) a živočíšnych spoločenstiev s viacerými chránenými a endemickými druhmi. Územie NRBC siaha aj do susedných okresov.

Nadregionálne biocentrum Veľká Fatra (4 807 ha) - k.ú. Dolný Harmanec, Turecká, Staré Hory

Vyznačuje sa mimoriadnou rozmanitosťou stanovišť rastlín a ich spoločenstiev, výskytom jedinečných druhových populácií a reliktných spoločenstiev. Niektoré druhy tu dosahujú geografické alebo výškové maximum v Západných Karpatoch, iné tu majú izolovaný výskyt v rámci Karpát. Početná je aj skupina endemických druhov a poddruhov. NRBC je jedným z najvýznamnejších refúgií veľkých mäsožravcov a ďalších typických horských druhov živočíchov Západných Karpát. Jadrami NRBC na území okresu sú NPR Harmanecká tisina, CHA Krásno a CHA Dekretov porast. NRBC je zároveň ÚEV.

Regionálne biocentrum Brvnište (136 ha) - k.ú. Priechod, Podkonice

Predstavuje zachovalé lesné (bukové, sutinové lesy), lúčne a krovinné porasty na kabanátovom substráte vo Zvolenskej kotline, vyznačujúce sa druhovou diverzitou, s chránenými druhmi rastlín a živočíchov. Jadrami RBC sú ÚEV Brvnište a Kopec. Územie je v kontakte so zastavanými plochami.

Regionálne biocentrum Lúky za hradom Slovenská Ľupča (8,7 ha) - k.ú. Slovenská Ľupča

Suchomilné travinnobylinné a krovinné biotopy na vápnom podloží s J až Z expozíciou svahov nad nivou Hrona, s výskytom chránených rastlinných druhov (poniklec prostredný - *Pulsatilla subslavica*).

Regionálne biocentrum Mackov bok (9,8 ha) - k.ú. Slovenská Ľupča

Lokalita cenných xerothermných lúčnych a krovinných spoločenstiev nad nivou Hrona na vápencovom podloží s výskytom chránených druhov rastlín (poniklec slovenský) a živočíchov z radu Lepidoptera. Jadrom je PR Mackov bok. Súčasťou RBC v kontakte s nivou sú aj lesné spoločenstvá (ochranný les).

Regionálne biocentrum Tajovská lúka (10 ha) - k.ú. Tajov

Hodnotné, druhovo bohaté nelesné xerothermné krovinné a travobylinné porasty na vápnom podloží severne orientovaného svahu, ktoré sú charakteristické výskytom chránených druhov flóry (*Cypripedium calceolus*).

Regionálne biocentrum Japeň (266,9 ha) - k.ú. Dolný Harmanec, Staré Hory)

Zachovalé lesné spoločenstvá (prevažne horské javorovo-bukové lesy) s prechodom do horských lúčnych spoločenstiev s vhodnými podmienkami na rozvoj populácie lesných kurovitých vtákov, dutinových hniezdičov, sov, netopierov, veľkých šeliem a iných vzácných druhov živočíchov a rastlín. Je súčasťou OP NP Veľká Fatra a CHVÚ Veľká Fatra.

Biokoridory

Regionálny biokoridor Ďumbierske Nízke Tatry - Lúky za hradom Slovenská Ľupča - Zelenovo

Spája NRBC Ďumbierske Nízke Tatry a RBC Lúky za hradom Slovenská Ľupča, nadväzuje na NRBC Ďumbierske Nízke Tatry – Poľana. Vede nivou a lúčno-lesnou krajinou nad údolím Moštenického potoka, križuje dolinu Hrona medzi obcami Slovenská Ľupča a Lučatín. Po ľavej strane Hrona nie je vzhľadom na charakter lesnej krajiny vymedzený.

Tab. B.12.2.1.2-1 Prehľad genofondovo významných lokalít v záujmovom území mesta Banská Bystrica - RÚSES

Názov	Označenie	Charakter lokality	K. ú.
Kopec	G63	xerothermné spoločenstvá na vápnitom podloží (súčasť ÚEV)	Priechod
Ľupčiansky skalný hrieb	G59	xerothermné spoločenstvá, lokalita zasahuje do PP	Slovenská Ľupča
Mackov bok	G64	xerothermné spoločenstvá, väčšina je súčasťou PR	Slovenská Ľupča
Nemce	G21	xerothermné spoločenstvá na južne orientovanom svahu Kajchiara s výskytom vzácných druhov flóry a fauny, napr. veternica lesná (<i>Anemone sylvestris</i>)	Selce
Podkonice gačiny	G60	xerothermné rastlinné spoločenstvá s výskytom vzácných druhov flóry a fauny, napr. veternica lesná (<i>Anemone sylvestris</i>), ľan žltý (<i>Linum flavum</i>)	Slovenská Ľupča
Priechod	G62	xerothermné spoločenstvá južne orientovanej rázsochy so zastúpením líniovej i skupinovej nelesnej drevinovej vegetácie	Podkonice Priechod
Selce Kajchiar	G20	xerothermné spoločenstvá na západne orientovanom svahu Kajchiara	Selce
Slovenská Ľupča – Za hradom	G56	xerothermné spoločenstvá na vápnitom podloží (súčasť ÚEV)	Slovenská Ľupča
Slovenská Ľupča – penovcové pramenisko	G61	mokraďová lokalita v doline Ľupčice s trávno-bylinným porastom	Slovenská Ľupča
Slovenská Ľupča - pri ceste	G57	xerothermné spoločenstvá v kontakte s intenzívne obhospodávanými plochami	Slovenská Ľupča
Slovenská Ľupča – pahorok	G58	xerothermné spoločenstvá v kontakte s ornou pôdou, pravidelne kosené (súčasť ÚEV)	Slovenská Ľupča

Tab. B.12.2.1.2-2 Prehľad ekologicky významných prvkov krajiny mimo biocentier a biokoridorov v záujmovom území mesta Banská Bystrica - RÚSES

Názov prvku	Označenie	Katastrálne územie
Môlča – Háj	E8m	Môlča, Horná Mičina
Môlča – Majerov	E9m	Môlča, Šalková
Driekyňa	E10m	Slovenská Ľupča, Ľubietová, Poniky, Lučatín
Kochlačka	E11m	Hronsek, Veľká Lúka
Zolná	E15m	Poniky, Strelníky, Ľubietová, Povrazník,
Kajchiar	E18m	Selce
Kopec	E19m	Priechod
Peniažky	E20m	Slovenská Ľupča, Podkonice, Priechod

B.12.2.2. Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES)

B.12.2.2.1. Biokoridory a ich puфраčné zóny

Biokoridory sú definované ako potenciálne priestory pre energetické toky v území, evidentne tu dochádza k pohybu prírodných prvkov a je bezpodmienečne nutné zachovať kontinuitu tohto priestoru. Zároveň to je priestor, ktorý využíva človek pre svoje aktivity ako dopravný koridor.

Plocha biokoridoru je vymedzená ako najnutnejší priestor tak, aby bol schopný plniť svoju základnú funkciu a mohli tu byť zachované pôvodné, jestvujúce prírodné prvky resp. tak, aby

tieto plochy tvorili základ, kostru plôch zelene, rekreačných plôch. Vo vymedzenej ploche biokoridoru a jeho puфраčnej zóny je možné zlúčiť funkciu ekostabilizačnú a funkciu mestskej zelene resp. funkciu rekreačnú (pešie a cyklistické chodníky, rekreačné a športové areály, detské ihriská), kde je vhodná prevaha prírodných prvkov.

Puфраčná zóna je ochranným pásmom biokoridoru, plochou s prechodovou funkciou medzi samotným biokoridorom a zastavaným územím. Hranica puфраčných zón biokoridorov je v krajine daná prírodnou hranicou terás toku a znamená prirodzené geomorfologické ohraničenie biokoridoru.

Biokoridor nadregionálneho významu:

- A.1 Rieka Hron – alúvium hlavného toku,

Biokoridory regionálneho významu:

- B.1 Starohorský potok
B.2 Bystrica

Biokoridory miestneho významu:

- C.1 neuvedené
C.2 Dolina Tajovského potoka (pôvodne uvedený v MÚSES ako regionálny biokoridor)
C.3 Dolina Malachovského potoka (pôvodne uvedený v MÚSES ako regionálny biokoridor)
C.4 Dolina Veľkého Plavna
C.5 Dolina Malého Plavna
C.6 Dolina Môlčanského potoka
C.7 Mičinské údolie
C.8 Doliny
C.9 Iliášská dolina
C.10 Dolina Pod Dedovec
C.11 Dolina Zábrež (Škradno)
C.12 Dolina nad cementárňou
C.13 Dolina Nemčianskeho potoka
C.14 Dolina Rudlovského potoka
C.15 Dolina Lelekovo
C.16 Dolina Starohorského potoka
C.17 Chotárna dolina
C.18 Vozná dolina
C.19 Dolina Pod hrable
C.20 Dolina Pod Homolu
C.21 Banská dolina
C.22 Sásovská dolina
C.23 Dolina Pod Včelínec
C.24 Dolina Pod Baranovo
C.25 Dolina Podbaranovo
C.26 Dolina Nad Strážou
C.27 Dolina Košiarskeho potoka
C.28 Údolie Dolného Cigarova
C.29 Údolie Horného Cigarova
C.30 Hlboká dolina
C.31 Dolina Duliarovo
C.32 Dolina Hámorská
C.33 Dolina Laskomerského potoka
C.34 Dolina Uňadovo
C.35 Dolina Stará Siatina
C.36 Dolina Jazvečia

- C.37 Dolina Drieňová
- C.38 Dolina Mokrá
- C.39 Dolina Kopanice
- C.40 Dolina Riečanky
- C.41 Dolina Farebného potoka
- C.42 Dolina Mútňanského potoka
- C.43 Dolina Pod Soliská
- C.44 Skubínska dolina
- C.45 Dolina Udurná – Radvanský potok
- C.46 Dolina Pod záhradky
- C.47 Suchá dolina (Tulská)
- C.48 Havranská dolina ((Internátna)
- C.49 Dolné údolie
- C.50 Dolina Pod Flosom
- C.51 Dolina Pod Kopanicami
- C.52 Dolina Podháj
- C.53 Dolina potoka Kremnička
- C.54 Dolina potoka Rakytovec
- C.55 Čierne blato

B.12.2.2. Ekologicky významné segmenty

Ekologicky významné segmenty sú lokality so zachovanými prírodnými hodnotami a z dôvodu zachovania bio- a geodiverzity je potrebné ich uchovať v čo najväčšom rozsahu. Predstavujú prvky a štruktúry krajiny s ekostabilizačnou funkciou, ktoré sa vyznačujú vysokou bio- a geodiverzitou, prípadne sa tu zaznamenal výskyt zriedkavých a vzácných druhov a spoločenstiev, definované boli na základe údajov o flóre, vtákoch, mäkkýšoch, hmyze a geológii. Sú to genofondové plochy uvedených skupín. Okolie Banskej Bystrice je v súčasnosti ešte stále bohaté na takéto lokality, čo by malo mesto využiť v svoj prospech. Ich ďalší osud je aj otázkou kultúrnosti a vzťahu obyvateľov mesta k svojmu prostrediu.

Nižšie sú uvedené ekologicky významné segmenty identifikované v ÚSES k. ú. mesta Banská Bystrica podľa predmetu významnosti:

- Flóra: 1-16, 18-30, 32-41, 43-50, 54-55, 57, 59-64, 66, 68-74, 77-78, 80
- Vtáky: 10, 15, 21, 32, 47-49, 51-53, 55-60, 62-63, 65, 67, 74, 76
- Mäkkýše: 23, 59, 63, 64
- Hmyz: 21, 23, 49, 51, 56-57, 59, 62, 66
- Geológia: 17, 21, 27, 31-32, 42, 59-60, 64, 66, 75, 77, 79, 81

Pozn.: EVS č. 33, 38, 42, 43 a 76 ležia mimo riešeného územia mesta Banská Bystrica

B.12.3. Opatrenia na zmiernenie možných negatívnych vplyvov navrhnutého rozvoja mesta Banská Bystrica na chránené územia prírody a krajiny a prvky územného systému ekologickej stability

V kapitole sú popísané lokality, kde v zmysle ÚPN mesta dochádza ku stretom navrhovaného rozvoja mesta so záujmami ochrany prírody a krajiny. Ide najmä o strety funkčných plôch, kde je najväčší predpoklad prípadného negatívneho pôsobenia, pri líniových stavbách (najmä dopravných) nie sú hodnotené súčasné stavby, s ktorými

počíta aj ÚPN mesta, líniové stavby v rámci posudzovaných plôch nie sú hodnotené samostatne.¹¹

B.12.3.1. Opatrenia na zmiernenie možných negatívnych vplyvov navrhnutého rozvoja mesta Banská Bystrica do roku 2025 na chránené územia prírody a krajiny

B.12.3.1.1. Chránené územia prírody a krajiny

Chránený areál Malachovské skalky (CHU-B1)

Nachádza sa v k. ú. Radvaň na hrane tzv. Pršianskej terasy nad dolinou Malachovského potoka. Patrí k najohrozovanejším a tým i k najproblematickejším chráneným územiám v riešenom území. Je vyhlásený z dôvodu zabezpečenia ochrany jednej z najsevernejších lokalít rozšírenia teplomilných druhov fauny a flóry v okolí Banskej Bystrice a zároveň významnej krajinskej dominanty v bezprostrednej blízkosti urbanizovaného územia.

CHA je často navštevovaný a ovplyvňovaný vďaka svojej polohe medzi starou zástavbou v doline Malachovského potoka a novou, vznikajúcou na Pršianskej terase. Vzhľadom na súčasnú výstavbu je na územie vyvíjaný silný antropický tlak. Majitelia nevysporiadaných pozemkov neustále žiadajú posúvanie hranice chráneného územia. Stavebné pozemky sú v bezprostrednom kontakte s chráneným areálom, realizáciou výstavby došlo ku kompromisnému zníženiu pôvodnej výmery.

Vo východnej časti CHA je jeho územie v tesnom dotyku s plochou rodinných domov mestského typu bez izolačného (nárazníkového) pásma. ÚPN mesta v tomto prípade preberá ÚPN Z Pršianska terasa Banská Bystrica, schválený dňa 26.4.2005 uzn. Mestského zastupiteľstva v Banskej Bystrici č. 353/2005-MsZ, vrátane jeho zmien a doplnkov z rokov 2008-2011.

Opatrenia: Zmierňujúce opatrenia sú diskutabilné (irelevantné) bez možnosti vytvorenia pufráčnej zóny.

Chránený areál Podlavické výmole (CHU-L1)

Chránené územie (CHÚ) leží celé na ploche lesoparku. Tu má byť prioritnou ochrana prírody a krajiny, preto do CHA ani do jeho blízkosti nemajú byť umiestňované rekreačné stavby a zariadenia vrátane ohnísk. Vo vzdialenosti cca 100 m od JV výbežku CHA je vo forme urbanistickej rezervy navrhovaná výstavba rodinných domov.

Opatrenia:

- **Neumiestňovať akékoľvek rekreačné stavby, požiadavku zohľadniť v projekte a štatúte lesoparku.**
- **Prípadné požiadavky orgánov ochrany prírody na ochranu CHA zohľadniť v detailnejšej ÚPD alebo ÚPP.**

Prírodná rezervácia Urpínska lesostep (CHU-L2/S)

CHÚ leží celé na ploche mestského rekreačného lesa (lesoparku). Tu má byť prioritnou ochrana prírody a krajiny, preto do PR ani do jej blízkosti nemajú byť umiestňované rekreačné stavby a zariadenia vrátane ohnísk.

Opatrenia: V rámci navrhovanej funkcie (regulatív PS 02) obmedziť funkčné využitie na primárne prípustné funkcie, na území CHA neumiestňovať akékoľvek rekreačné stavby, požiadavku zohľadniť v projekte a štatúte lesoparku.

S rozvojom funkčných plôch navrhovaných v ÚPN mesta do roku 2025 nie sú v priamej kolízii nasledovné chránené územia prírody a krajiny:

- CHA Malachovské skalky (jestvujúca zástavba rodinnými domami je ale v dotyku s CHA),
- PP Tajovská kopa,
- PP Kráľická tiesňava (jestvujúca zástavba rodinnými domami je ale v tesnej blízkosti až dotyku s PP),
- PP Horná roveň,

¹¹ Hodnotené sú len tie rozvojové zámery, ktoré sú navrhované do r.2025, t.j. návrh a územná rezerva. Výhľadové zámery sú popísané, ale nie sú hodnotené.

- NPR Plavno (vo vzdialenosti cca 150 m od západného okraja NPR sa nachádza dobývací priestor ponechávaný ako funkčný do r. 2025 a vo vzdialenosti cca 150 m od severného okraja NPR je navrhovaný výhľadový obchvatový systém mesta),
- PR Stará kopa,
- PR Uňadovo,
- CHA Podlavické výmole,
- PR Pavelcovo (k východnému okraju PR prilieha v dĺžke cca 300 m jestvujúca zástavba RD s občianskym vybavením),
- NPR Príboj (v tesnej blízkosti južného okraja NPR vedie trasa cesty R1 s kategóriou MR 22,5/80 a železničná trať č. 172),
- CHA Jakub (v tesnej blízkosti západného okraja CHA vedie trasa železničnej trate č. 170 a na území CHA uvažuje ÚPN výhľadovo s mestským športovo-rekreačným areálom),
- PR Baranovo.

S navrhovaným rozvojom záujmového územia mesta Banská Bystrica nie je v priamej kolízii ani jedno z nižšie uvedených maloplošných chránených území prírody:

- PR Mackov bok,
- PP Kremenie,
- NPR Mláčik,
- NPR Badínsky prales (leží v dotyku s trasou výhľadového obchvatového systému mesta),
- PR Kozlinec,
- PR Harmanecký Hlboký jarok,
- NPR Svrčinník,
- NPR Harmanecká tisina,
- CHA Krásno,
- PP Majerova skala,
- CHA Dekretov porast.

B.12.3.1.2. Chránené stromy

Urpínska alej (CHS-O1)

Aj keď prevažná časť stromov Urpínskej aleje rastie na ploche určenej v ÚPN mesta pre verejnú zeleň, môžu byť niektoré situované aj na ploche navrhovanej na rozvoj občianskeho vybavenia a sociálnej infraštruktúry.

Opatrenia: Požiadavky orgánov ochrany prírody na ochranu chránených stromov zohľadniť v detailnejšej ÚPD, ÚPP, resp. v PD, rovnako ako v návrhu technológie výstavby, tak aby nedošlo k ich poškodeniu, minimálne je však potrebné rešpektovať ochranné pásmo jednotlivých stromov (šírka koruny).

*

Ďalšie chránené stromy na území mesta (kapitola B.12.1.1.2.) nie sú negatívne dotknuté návrhom jeho rozvoja.

B.12.3.1.3. Európska sústava chránených území Natura 2000

S rozvojom funkčných plôch navrhovaných v ÚPN mesta do roku 2025 na jeho území nie sú v priamej kolízii nasledovné ÚEV:

- ÚEV Baranovo 0299 (v dotyku so západným okrajom ÚEV prebieha po celej dĺžke železničná trať č. 170, v dotyku s ÚEV je v lokalite Roveň – ČM III Jakub vo výhľade navrhovaný rekreačno-sportový areál a areál agroturizmu, rovnako len vo výhľade po r. 2025 uvažuje ÚPN mesta na území ÚEV, ako s jednou z možností umiestnenia, s mestským športovo-rekreačným areálom),
- ÚEV Príboj 0062 – NPR Príboj (v tesnej blízkosti južného okraja NPR vedie trasa cesty R1 s kategóriou MR 22,5/80 a železničná trať č. 172)
- ÚEV Plavno 0199 – NPR Plavno (vo vzdialenosti cca 150 m od západného okraja NPR sa nachádza dobývací priestor ponechávaný ako funkčný do r. 2025 a vo vzdialenosti cca 150 m od severného okraja NPR je navrhovaná trasa výhľadového obchvatového systému mesta).

S rozvojom funkčných plôch navrhovaných v ÚPN mesta do roku 2025 na jeho území nie sú v priamej kolízii nasledovné ÚEV navrhované v II. etape:

- ÚEV Majerská jelšina 0693 (v dotyku so severným výbežkom ÚEV však navrhuje ÚPN mesta mestskú komunikáciu funkčnej triedy B2 a vo výhlade aj plochy občianskeho vybavenia a sociálnej infraštruktúry),
- ÚEV Kremnická skalka 0691 (do južnej časti ÚEV zasahujú zjazdové trate plochy komplexného strediska RaCR Králiky, schválené v rámci ÚPN aglomerácie Banská Bystrica - ZaD XII. etapa – lokalita č.147 – Králiky uzn. MsZ č. 482/2006-MsZ zo dňa 31.1.2006),
Opatrenia: Vzhľadom na rozsah a charakter kolízie riešiť zmierňujúce opatrenia až v rámci procesu hodnotenia vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z.
- ÚEV Iliášská a Peťovská dolina 0686 (západná časť ÚEV je v tesnom dotyku s výhľadovo uvažovanými plochami bývania a OV – obytný súbor Iliáš a severná časť ÚEV s povrchovým úsekom trasy výhľadového obchvatového systému mesta).

S výhľadovými zámermi ÚPN mesta môže byť z ÚEV ležiacich v záujmovom území mesta v kolízii ÚEV Badínsky prales 0044 (leží v dotyku s trasou výhľadového obchvatového systému mesta).

Z ÚEV ležiacich v záujmovom území mesta nie sú so žiadnymi zámermi ÚPN mesta v priamej kolízii nasledovné:

- ÚEV 0241 Svrčinník,
- ÚEV 0238 Veľká Fatra,
- ÚEV Ďumbierske Nízke Tatry 0302.

Z ÚEV ležiacich v záujmovom území mesta môže byť s výhľadovými zámermi ÚPN mesta v kolízii ÚEV II.etapy Horná skala 0689 (leží v dotyku s trasou výhľadového obchvatového systému mesta).

Z ÚEV II. etapy ležiacich v záujmovom území mesta nie sú so žiadnymi zámermi ÚPN mesta v priamej kolízii nasledovné:

- ÚEV Kotelnica 0688,
- ÚEV Riečka 0692,
- ÚEV Tajovská lúka 0690.

B.12.3.1.4. Lokality významné z hľadiska ochrany prírody a krajiny

2. Genofondovo významná lokalita Duliarovo (EVL-R3/S)

Celá lokalita leží na ploche chatovej osady Šípovo v ČM III Jakub. Rozsah chatovej osady (ako rekreačná zóna Jakub – Šípovo) však bol schválený MsZ v Banskej Bystrici v ÚPN aglomerácie Banská Bystrica - Zmeny a doplnky V.etapa (VZN č. 80/2000 s účinnosťou od 5.4.2000).

Opatrenia: Zmierňujúce opatrenia sú irelevantné, genofondovo významnú lokalitu treba zrejme odstrániť v aktualizovanom MÚSES.

3. Anorganicky významná lokalita Cigarovo (EVL-B13/S)

Lokalita sa nachádza na ploche záhrady rodinného domu. ÚPN mesta s rozvojom v lokalite nepočíta.

Opatrenia: Rozsah genofondovo významnej lokality treba upraviť pri aktualizácii MÚSES a prípadne určiť opatrenia.

4. Genofondovo významná lokalita Cmarovo (EVL-R4)

Juhovýchodná časť lokality leží na ploche verejnej zelene navrhovanej v ÚPN mesta do roku 2025 na dotvorenie okolitých navrhovaných obytných súborov, plôch občianskeho vybavenia a agroturizmu v ČM IV Kostiviarska. Malá časť západného cípu lokality leží na ploche výhľadového rekreačno-športového areálu Cmarovo-Vysielač.

Opatrenia: Požiadavky orgánov ochrany prírody na ochranu genofondovo významnej lokality zohľadniť v projekte verejnej zelene, prípadne rozsah genofondovo významnej lokality upraviť pri aktualizácii MÚSES.

5. Genofondovo významná lokalita Hrby biotop európskeho významu 91E0* (EVL-D1)

Južná časť lokality leží na ploche OS Borovicový háj 1, čiastočne aj na ploche OS Borovicový háj 3. Výstavba rodinných domov v OS Borovicový háj 1 a 3 bola schválená v rámci ZaD ÚPN-A Banská Bystrica č. XXVII, lokalita č. 163, uzn. MsZ č.184/2008 zo dňa 27.3.2008 (VZN č. 5/2008).

Opatrenia: Rozsah genofondovo významnej lokality treba upraviť pri aktualizácii MÚSES.

6. Genofondovo významná lokalita Sásová Hájik (EVL-B3/S)

Do západného segmentu lokality v ČM XII Sásová pozostávajúcej z dvoch samostatných častí, zabieha súčasná plocha rodinných domov.

Opatrenia: Rozsah genofondovo významnej lokality treba upraviť pri aktualizácii MÚSES.

7. Genofondovo významná lokalita Kostiviarska – Jakub biotop európskeho významu 6510 (EVL-B1/S, EVL-R5/S)

Lokalita pozostáva z troch samostatných častí v ČM III Jakub.

Do severnej časti zabieha súčasná polyfunkčná plocha občianskeho vybavenia a malopodlažnej bytovej zástavby. V skutočnosti je však väčšia časť kolíznej plochy nezastavaná a leží na ťažko zastaviteľných svahoch, takže v kolízii zostáva len menšia časť pri ceste č. I/59.

Do južnej časti zabieha súčasná plocha občianskeho vybavenia a sociálnej infraštruktúry, ktorá bola 21.9.2004 schválená (ako lokalita č. 96) MsZ v Banskej Bystrici v ÚPN aglomerácie Banská Bystrica - Zmeny a doplnky IX. etapa (VZN č. 135/2004 s účinnosťou od 5.11.2004). Táto časť lokality je v dotyku s navrhovanými športovo-rekreačnými plochami (ale menšou plochou aj na ich území) Lom Kostiviarska.

Stredná časť leží na ploche chatovej osady Šípovo. Rozsah chatovej osady (ako rekreačná zóna Jakub – Šípovo) však bol schválený MsZ v Banskej Bystrici v ÚPN aglomerácie Banská Bystrica - Zmeny a doplnky V. etapa (VZN č. 80/2000 s účinnosťou od 5.4.2000).

Opatrenia:

- **Náprava stavu je irelevantná, rozsah genofondovo významnej lokality upraviť podľa stavových funkčných plôch v rámci aktualizácie MÚSES .**
- **Prípadné požiadavky orgánov ochrany prírody na ochranu genofondovo významnej lokality zohľadniť v detailnejšej ÚPD alebo ÚPP športovo-rekreačných plôch.**

10. Floristicky významná lokalita Kostiviarska (EVL-B14)

Lokalita je v dotyku s navrhovaným obytným súborom rodinných domov Roháčovo 5.

Opatrenia:

- **Prípadné požiadavky orgánov ochrany prírody na ochranu genofondovo významnej lokality zohľadniť v detailnejšej ÚPD alebo ÚPP.**

11. Genofondovo významná lokalita Tajchy a Kwartová (EVL-L5, EVL-V1, EVL-R2/S, EVL-R1)

Lokalita pozostáva z dvoch samostatných častí v ČM IX Radvaň – UO Mútno-Králiky, z ktorých na ploche západnej časti je v rámci vodohospodárskych opatrení navrhovaná MVN, a do malého výbežku východnej časti zabieha plocha navrhovaného rekreačno-športového areálu Králiky - Kwartová. Východná časť leží takmer celá na súčasnej ploche zimných športov. Celá lokalita sa nachádza na ploche navrhovaného lesoparku – časť Králiky.

Genofondovo hodnotné územie sa po realizácii návrhu ÚPN zmenší a výskyt najväčšej populácie druhu *Dactylorhiza sambucina* v širokom okolí Banskej Bystrice (viac ako tisíc kvitnúcich jedincov) bude zredukovaný.

ÚPN mesta v tomto prípade preberá schválené ZaD ÚPN-A Banská Bystrica – XII. etapa, lokalita č.147: Centrum rekreácie a CR Banská Bystrica - Králiky (schválené uzn. MsZ č.482/2006-MsZ z 31.01.2006).

Opatrenia:

- **Rozsah genofondovo významnej lokality upraviť pri aktualizácii MÚSES.**
- **Pri vytváraní vodnej plochy rešpektovať požiadavky orgánov ochrany prírody.**
- **V lesoparku nemeniť druhové zloženie lesa, záujmy ochrany prírody zohľadniť v projekte a štatúte lesoparku.**

12 a 13. Mokrad' Stádló I a II (EVL-L2, EVL-L3)

Obe mokrade ležia na území navrhovaného lesoparku v ČM IX Radvaň – UO Mútno-Králiky.

Opatrenia:

- **Rozsah genofondovo významnej lokality treba upraviť pri aktualizácii MÚSES.**
- **V lesoparku nemeniť druhové zloženie lesa, záujmy ochrany prírody zohľadniť v projekte a štatúte lesoparku.**

20. Genofondovo významná lokalita Skubín (EVL-B4/S, EVL-D2)

ÚPN mesta uvažuje v priestore lokality s vedením vonkajšieho cestného okruhu funkčnej triedy B2, čo jej územie nielen zmenší, ale ju aj rozdelí na 2 časti. Do severného cípu lokality zasahuje územie súčasných rodinných domov a na východnom okraji počítá ÚPN mesta s výhľadovou plochou rodinných domov (OS Dolinky 2).

Opatrenia: *Rozsah genofondovo významnej lokality treba upraviť pri aktualizácii MÚSES podľa súčasnej zástavby a navrhovanej mestskej komunikácie. Pri nasledovnej aktualizácii ÚPN zväžiť redukciu lokality rodinných domov Dolinky 2.*

21. Genofondovo významná lokalita Močiare (EVL-B5, EVL-L1/S, EVL-R6, EVL-Z1)

Lokalita pozostáva zo štyroch územne samostatných segmentov.

Na časti západného segmentu navrhuje ÚPN mesta botanickú záhradu, rekreačno-športovú plochu Pod vřškami a v rámci vodohospodárskych opatrení aj MVN Udurná 3 (pričom celý segment leží na ploche lesoparku).

Na celom severnom segmente navrhuje ÚPN mesta výstavbu rodinných domov v rámci OS Fončorda – Za Moskovskou a Moskovská – Pod vřškami. Pre väčšiu časť stredného segmentu sú uzn. č. 958/2010-MsZ zo dňa 21.9.2010 (VZN č.12/2010) schválené ZaD ÚPN-A Banská Bystrica – XXXVII.etapa, IBV Moskovská ulica, lokalita č.184, pričom v rámci pripomienkového konania súhlasila s výstavbou RD v tomto priestore aj ŠOP SR.

Na ploche juhovýchodného segmentu navrhuje ÚPN mesta plochy verejnej zelene v podobe parkov a parkových úprav.

Opatrenia:

- *V lesoparku nemeniť druhové zloženie lesa, záujmy ochrany prírody zohľadniť v projekte a štatúte lesoparku.*
- *V navrhovanej botanickej záhrade je nevyhnutné rešpektovať špecifikum genofondovo významnej lokality. Ešte pred projektovou prípravou treba vykonať biologický prieskum (vo vegetačnom období) a tomu prispôbiť zameranie a územné rozvrhnutie botanickej záhrady (výstavba objektov len v území mimo EVL, výsadba len miestnych druhov, zakomponovanie súčasných významných biotopov atď.).*
- *Pri realizácii rekreačno-športových plôch tiež rešpektovať špecifikum genofondovo významnej lokality, vykonať biologický prieskum (vo vegetačnom období) a tomu prispôbiť územné rozvrhnutie (výstavba objektov len v území mimo EVL, hodnotné časti v projekte a pri realizácii aj fyzicky chrániť a pod.).*
- *Pri projekte verejnej zelene zohľadniť požiadavky orgánov ochrany prírody na druhové zloženie vegetácie, resp. iné požiadavky vyplývajúce z charakteru genofondovej plochy.*
- *Rozsah genofondovo významnej lokality upraviť pri aktualizácii MÚSES podľa schváleného a navrhovaného rozsahu výstavby rodinných domov.*

22. Mokrad' Močiare (EVL-Z2)

Na lokalite navrhuje ÚPN mesta botanickú záhradu.

Opatrenia:

- *V navrhovanej botanickej záhrade je nevyhnutné rešpektovať špecifikum genofondovo významnej lokality.*
- *Ešte pred projektovou prípravou vykonať biologický prieskum (vo vegetačnom období) a tomu prispôbiť zameranie a územné rozvrhnutie botanickej záhrady (výstavba objektov len v území mimo EVL, výsadba len miestnych druhov, zakomponovanie súčasných významných biotopov, hodnotné časti v projekte a pri realizácii aj fyzicky chrániť a pod.).*

23. Floristicky významná lokalita Močiare biotop európskeho významu 5130 (EVL-B6)

ÚPN mesta navrhuje v priestore lokality výstavbu rodinných domov Moskovská – Pod vřškami, pre ktorú sú uzn. č. 958/2010-MsZ zo dňa 21.9.2010 (VZN č.12/2010) schválené ZaD ÚPN-A Banská Bystrica – XXXVII.etapa, IBV Moskovská ulica, lokalita č.184. V rámci pripomienkového konania k ZaD súhlasila s výstavbou RD v tomto priestore aj ŠOP SR. Navrhovaná zástavba túto lokalitu zlikviduje.

Opatrenia:

- **Zmierňujúce opatrenia sú irelevantné, genofondovo významná lokalita je v návrhu ÚPN mesta obmedzená na jej južnú časť.**
- **Lokalitu prípadne ju vypustiť pri aktualizácii MÚSES.**

24. *Floristicky významná lokalita Nad Fončordou
biotopy európskeho významu 6210 a 5130
(EVL-B7, EVL-B8, EVL-B9, EVL-D3)*

ÚPN mesta navrhuje v priestore lokality výstavbu rodinných domov v OS Nad Tulsou 1 a 2, čiastočne aj OS Fončorda – Za Moskovskou, ako aj trasu miestnej komunikácie funkčnej triedy C2. Navrhovaná výstavba túto lokalitu zlikviduje, čo zapríčini zánik floristicky významnej lokality s biotopmi európskeho významu a s výskytom regionálne významných druhov rastlín uvedených aj v Červenom zozname rastlín Slovenska (*Linum flavum*, *Linum austriacum*, *Gentiana cruciata*, *Petrorhagia saxifraga*) a s najpočetnejšou populáciou ľanu rakúskeho (*Linum austriacum*) vo Zvolenskej kotline.

Opatrenia: Zmierňujúce opatrenia sú irelevantné, genofondovo významnú lokalitu zrejme vypustiť pri aktualizácii MÚSES.

26. *Genofondovo významná lokalita Laskomerská dolina
biotop európskeho významu 6510
(EVL-B10, EVL-D4)*

Na prevažnej časti lokalitu uvažuje ÚPN mesta so sprievodnou zeleňou komunikácií, v dotyku s ňou je však menšia plocha navrhovanej výstavby rodinných domov (OS Graniar 1, Graniar – Nad amfiteátrom 4, obmedzene aj Graniar – Nad amfiteátrom 1). Severozápadný cíp lokality pretína navrhovaná trasa vonkajšieho mestského dopravného okruhu vo funkčnej triede B2, ako aj obslužná komunikácia vo funkčnej triede C2 viazaná na výstavbu rodinných domov.

Opatrenia:

- **Ešte pred projektovou prípravou vykonať biologický prieskum (vo vegetačnom období), prehodnotiť zmyslupnosť prípadného zachovania redukovaných významných biotopov a tomu prispôsobiť trasy navrhovaných komunikácií i územné rozvrhnutie ich sprievodnej zelene.**
- **Rozsah genofondovo významnej lokality upraviť pri aktualizácii MÚSES.**

27. *Mokrad' Podryba (EVL-Z3)*

Celá lokalita je zriedkavým biotopom na území mesta Banská Bystrica (zvyšok mŕtveho ramena Hrona s biotopom vysokých ostríc a jelšového lesa, s výskytom širokej garnitúry živočíšnych druhov z radov vtákov, plazov, obojživelníkov a rýb). Návrh ÚPN tu uvažuje s funkciou verejnej zelene vo forme verejných parkov a parkových úprav. Táto funkcia by nemala byť v zásadnom rozpore s hodnotami lokality, pokiaľ sa v nej nebude meniť druhové zloženie, t. j. zostane fakticky v terajšom stave. Požiadavka je v zásade taktiež realizovateľná.

Opatrenia:

- **Ešte pred projektovou prípravou vykonať biologický prieskum (vo vegetačnom období).**
- **Na ploche mokrade nemeniť druhové zloženie, t. j. ponechať ju v podstate v súčasnom stave – požiadavku zohľadniť v detailnejšej ÚPD.**

31. *Mokrad' Budín (EVL-D5)*

Návrh ÚPN uvažuje s vedením trasy miestnej komunikácie funkčnej triedy B2 tak, že trasa pretína jej severovýchodný okraj (v dĺžke cca 200 m). Celá lokalita je v ÚPN mesta navrhovaná ako sprievodná zeleň okolo vodných tokov s rekreačnou a ochrannou funkciou.

Opatrenia:

- **Ešte pred projektovou prípravou výstavby komunikácie vykonať biologický prieskum (vo vegetačnom období).**
- **Na ploche mokrade nemeniť druhové zloženie, t. j. ponechať ju v podstate v súčasnom stave – požiadavku zohľadniť v PD.**
- **Rozsah genofondovo významnej lokality upraviť pri aktualizácii MÚSES.**

33. Genofondovo významná lokalita Malachovské skalky – okolie (EVL-B11, EVL-B12)

Do východného segmentu lokality, pozostávajúcej z troch samostatných častí, zasahuje na dvoch miestach navrhovaná výstavba rodinných domov (OS Pršianska terasa – sever a Nad Stupami). V medzere medzi stredným a východným segmentom (v dotyku so stredným segmentom) vedie trasa navrhovanej miestnej komunikácie funkčnej triedy B2.

Podstatnú časť stredného segmentu zaberá navrhovaná výstavba rodinných domov (OS Pršianska terasa – Vlčia jama).

ÚPN mesta v tomto prípade preberá ZaD ÚPN-A Banská Bystrica – XXXI.etapa, Pršianska terasa - Stupy, Sklady, Vlčia Jama, Piesky, schválené dňa 24.6.2008 uzn. Mestského zastupiteľstva v Banskej Bystrici č. 227/2008-MSZ (VZN č. 12/2008 s platnosťou od 1.8.2008) v znení následných zmien a doplnkov. Táto ÚPD bola schválená aj orgánmi ŠOP.

Opatrenia: Rozsah genofondovo významnej lokality upraviť pri aktualizácii MÚSES.

35. Genofondovo významná lokalita Iliášská dolina biotopy európskeho významu 6210*, 6510 a 5130 (EVL-L4/S)

Väčšia časť stredného segmentu lokality pozostávajúcej zo štyroch oddelených častí leží na súčasnej ploche lesoparku. Na území južného segmentu sa nachádza bývalý dobývací priestor, v súčasnosti postupne rekultivovaný. ÚPN mesta navrhuje na ploche západného segmentu lokality do roku 2025 športovo-rekreačné plochy, ktoré majú byť vo výhľade po r. 2025 ďalej rozširované v súvislosti s výstavbou OS Iliáš.

Opatrenia:

- **V lesoparku nemeniť druhové zloženie lesa, záujmy ochrany prírody zohľadniť v projekte a štatúte lesoparku.**
- **Rozsah genofondovo významnej lokality upraviť pri aktualizácii MÚSES.**

*

S rozvojom funkčných plôch navrhovaných v ÚPN mesta na jeho území do roku 2025 nie sú v priamej kolízii nasledovné lokality významné z hľadiska ochrany prírody a krajiny:

- 1 - genofondovo významná lokalita Háj,
- 8 - floristicky významná lokalita Jakub (v dotyku s lokalitou prebieha trasa železničnej trate č. 170),
- 9 - floristicky významná lokalita Sásovská dolina (v dotyku s lokalitou je vo forme územnej rezervy navrhovaná MVN Grunty),
- 14 - genofondovo významná lokalita Zemanová,
- 15 - mokraď Zemanová,
- 16 - mokraď Vodná nádrž Suchá - Mútne jazero (v dotyku s mokraďou sú vo forme územnej rezervy navrhované športové plochy Mútne),
- 17 - genofondovo významná lokalita Galovo,
- 18 - mokraď Uhliská,
- 19 - genofondovo významná lokalita Podskalky (vo vzdialenosti necelých 100 m od severovýchodného okraja lokality navrhuje ÚPN mesta vo forme územnej rezervy plochu rodinných domov OS Podskalky 3 a 5),
- 25 - floristicky významná lokalita Za THK (v dotyku s lokalitou sú súčasné plochy rodinných domov),
- 28 - Majerská jelšina a okolie (prakticky v dotyku so severným okrajom lokality však navrhuje ÚPN mesta ako územnú rezervu plochy občianskeho vybavenia a sociálnej infraštruktúry, ako aj mestskú komunikáciu funkčnej triedy B2),
- 29 - floristicky významná lokalita pri skládke TKO Škradno,
- 30 - genofondovo významná lokalita Svibina,
- 33 - CHA Malachovské skalky a okolie,
- 36 - významnejšie územia s výskytom tisu obyčajného (6 lokalít).

S navrhovaným rozvojom záujmového územia mesta Banská Bystrica nie je v priamej kolízii ani jedna z nižšie uvedených genofondových lokalít

- 34 - genofondovo významná lokalita Pod Kopanicami (mimo územia mesta Banská Bystrica), rovnako ako ďalšie genofondové lokality ležiace mimo riešené územie, zobrazené vo výkrese č. 6b – Ochrana prírody a tvorba krajiny.

B.12.3.2. Opatrenia na zmiernenie možných negatívnych vplyvov navrhnutého rozvoja mesta Banská Bystrica na územný systém ekologickej stability

Funkcie navrhované v ÚPN mesta sú porovnané s dvoma dokumentmi, a to: Regionálnym (RÚSES) a Miestnym (MÚSES) územným systémom ekologickej stability. V prípade hierarchicky rozdielného zaradenia jednotlivých prvkov je uvádzaná úroveň podľa novšieho dokumentu. Za špecifikum a súčasne nedostatok MÚSES považujeme, že nevydelil biocentrá ani genofondové plochy. Vzhľadom na obdobie vzniku oboch spomínaných dokumentov pokladáme za nevyhnutné vypracovať pre k. ú. Banskej Bystrice aktuálny Miestny územný systém ekologickej stability s vymedzením všetkých typov prvkov.

B.12.3.2.1. Biocentrá nadregionálneho významu (podľa aktualizovaného RÚSES)

Nadregionálne biocentrum Baranovo (USES-Z1/S)

Na území nadregionálneho biocentra nie sú v ÚPN mesta do roku 2025 navrhované rozvojové funkčné plochy ani nové trasy komunikácií, v dotyku s ÚEV je len v lokalite Roveň – ČM III Jakub vo výhľade po roku 2025 navrhovaný rekreačno-športový areál a areál agroturizmu, rovnako len vo výhľade uvažuje ÚPN mesta v dotyku s územím NRBC, ako s jednou z možností umiestnenia, s mestským športovo-rekreačným areálom. Časť biocentra (na území mesta Banská Bystrica) je tvorená súčasnými plochami prímestského lesa, výhľadovo sa má do južnej časti biocentra rozšíriť plocha lesoparku.

Opatrenia:

- **Vykonať biologický prieskum a jeho výsledky použiť ako podklad pre projekt a štatút lesoparku, pričom biologicky najcennejšie plochy sa majú ponechať bez zásahu.**

Nadregionálne biocentrum Kremnické vrchy (USES-R1)

Južný cíp biocentra na území ČM IX Radvaň (UO Mútno – Králiky) zasahuje do navrhovaných zjazdových tratí v rámci plôch zimných športov Centra rekreácie a CR Banská Bystrica – Králiky, schválených v rámci ÚPN aglomerácie Banská Bystrica - ZaD XII. etapa – lokalita č.147 – Králiky uzn. MsZ č. 482/2006-MsZ zo dňa 31.1.2006.

Opatrenia: Vzhľadom na rozsah a charakter kolízie riešiť zmiernujúce opatrenia až v rámci procesu hodnotenia vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z.

Nadregionálne biocentrum Riečka – Lackov grúň – Košiar (USES-Z2/S)

Na území nadregionálneho biocentra nie sú v ÚPN mesta navrhované rozvojové funkčné plochy ani nové trasy komunikácií. Južná časť biocentra je tvorená lesoparkom Banská Bystrica.

Opatrenia: V lesoparku nemeniť druhové zloženie lesa, záujmy ochrany prírody zohľadniť v projekte a štatúte lesoparku.

Nadregionálne biocentrum Horná Roveň – Badínsky prales – Horná skala (USES-D6)

Na území nadregionálneho biocentra nie sú v ÚPN mesta navrhované rozvojové funkčné plochy ani nové trasy komunikácií. Severovýchodný výbežok biocentra je v dotyku s navrhovanou rekreačnou mestskou komunikáciou funkčnej triedy B2. Mimo územia Banskej Bystrice v k.ú. obce Badín je biocentrom vedená výhľadová trasa obchvatového systému mesta.

Opatrenia:

- **Vykonať biologický prieskum a jeho výsledky použiť ako podklad pre PD ciest, pričom biologicky najcennejšie plochy sa majú ponechať bez zásahu.**
- **Vzhľadom na rozsah a charakter kolízie riešiť zmiernujúce opatrenia rýchlostnej komunikácie až v rámci procesu hodnotenia vplyvov na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov.**

B.12.3.2.2. Biocentrá regionálneho významu (podľa aktualizovaného RÚSES)

Regionálne biocentrum Kráľická tiesňava

Na území regionálneho biocentra nie sú v ÚPN mesta navrhované rozvojové funkčné plochy ani nové trasy komunikácií.

Regionálne biocentrum Pavelcovo

Na území regionálneho biocentra nie sú v ÚPN mesta navrhované rozvojové funkčné plochy ani nové trasy komunikácií.

Regionálne biocentrum Stará kopa

Na území regionálneho biocentra nie sú v ÚPN mesta do roku 2025 navrhované rozvojové funkčné plochy ani nové trasy komunikácií. Vo výhľade po roku 2025 však ÚPN mesta v dotyku s Rbc uvažuje s realizáciou OS Iliáš.

Regionálne biocentrum Iliášská a Peťovská dolina

Na území regionálneho biocentra nie sú v návrhovom období ÚPN mesta do roku 2025 navrhované rozvojové funkčné plochy ani nové trasy komunikácií. Vo výhľade po roku 2025 však ÚPN mesta v dotyku s Rbc uvažuje s realizáciou OS Iliáš, pričom západný výbežok biocentra pretína výhľadová miestna komunikácia funkčnej triedy C2. V dotyku s Rbc uvažuje ÚPN mesta po roku 2025 s povrchovým úsekom trasy výhľadového obchvatového systému mesta.

Regionálne biocentrum Šupín - Plavno

Na území regionálneho biocentra nie sú v návrhovom období ÚPN mesta do r. 2025 navrhované rozvojové funkčné plochy ani nové trasy komunikácií. Severozápadné výbežky biocentra však pretína výhľadová trasa obchvatového systému mesta.

Regionálne biocentrum Príboj

Na území regionálneho biocentra nie sú v návrhovom období ÚPN mesta do r. 2025 navrhované rozvojové funkčné plochy ani nové trasy komunikácií. V dotyku s biocentrom však prebieha trasa obchvatového systému mesta (rýchlostná cesta R1).

Regionálne biocentrum Majerská jelšina

Na území regionálneho biocentra nie sú v návrhovom období ÚPN mesta do r. 2025 navrhované rozvojové funkčné plochy ani nové trasy komunikácií. Prakticky v dotyku so severným okrajom lokality však navrhuje ÚPN mesta mestskú komunikáciu funkčnej triedy B2.

Regionálne biocentrum Malachovské lúky I

Na území regionálneho biocentra nie sú v návrhovom období ÚPN mesta do r. 2025 navrhované rozvojové funkčné plochy ani nové trasy komunikácií.

Regionálne biocentrum Malachovské lúky II (USES-B22)

V strednej a západnej časti Rbc dochádza ku kolízii vyznačeného Rbc a navrhovanej zástavby rodinnými domami (OS Nad Stupami a OS Pršianska terasa – Vlčia jama) vrátane navrhovanej mestskej komunikácie funkčnej triedy B2.

ÚPN mesta v tomto prípade preberá ZaD ÚPN-A Banská Bystrica – XXXI.etapa, Pršianska terasa - Stupy, Sklady, Vlčia Jama, Piesky, schválené dňa 24.6.2008 uzn. Mestského zastupiteľstva v Banskej Bystrici č. 227/2008-MsZ (VZN č. 12/2008 s platnosťou od 1.8.2008) v znení následných zmien a doplnkov. Táto ÚPD bola schválená aj orgánmi ŠOP.

Opatrenia: Zmierňujúce opatrenia sú irelevantné, treba zosúladiť obe schválené dokumentácie a odstrániť rozpor medzi nimi.

B.12.3.2.3. Biokoridor nadregionálneho významu Vodný tok Hron

Hydricko-terestrický biokoridor Hrona má v použitých podkladoch rozdielnu šírku. Aktualizovaný RÚSES podľa skutočného pôsobenia, v zastavanom území najbližšie okolie toku, v extraviláne cca 500 m. MÚSES udáva šírku v sídle najmenej 200 m a v krajine najmenej 500 m. V zastavanom území mesta je vo viacerých úsekoch zúžená šírka biokoridoru Hrona na šírku samotného vodného toku. ÚPN mesta návrhom rozvoja funkčných plôch výrazne zužuje biokoridor najmä v časti mesta VII Majer v cca 1 km dlhom úseku a v južnej časti územia Banskej Bystrice doň predovšetkým návrhom rozvoja funkčných plôch a komunikácií zasahuje v úseku dlhom cca 600 m.

Do priestoru biokoridoru vymedzeného v RÚSES zasahujú na území mesta Banská Bystrica nasledovné jestvujúce alebo do roku 2025 navrhované funkčné plochy a komunikácie:

- v ČM XV Šalková:
 - jestvujúce plochy bývania (USES-B1/S) a športu (USES-R2/S),
 - navrhované plochy priemyselného parku a jeho vybavenia (USES-P1), rekreácie a športu (USES-R3), komunikácie funkčnej triedy B2, C2 a C3 (USES-D2), pešie lávky cez Hron (USES-D8),
- v ČM VII Majer:
 - navrhovaný vonkajší mestský okruh s cestnou komunikáciou funkčnej triedy B2 (USES-D1),
- v ČM I Banská Bystrica:
 - navrhované plochy verejnej zelene (USES-Z3), vodohospodárskych stavieb (USES-T1), vonkajší mestský okruh s cestnou komunikáciou funkčnej triedy B2 (USES-D1) vrátane nového mosta cez Hron na hranici s ČM VII Majer (USES-D3), nový most pre peších cez Hron v priestore Zimného štadióna (USES-D8) a viaceré pešie lávky cez Hron (USES-D8),
 - výhľadové vodné plochy v priestore pod Smrečinou,
- v ČM IX Radvaň:
 - jestvujúca železničná trať č. 170 s navrhovaným zdvojnásobením (USES-D9),
 - navrhovaná trasa vonkajšieho dopravného okruhu vo funkčnej triede B2 (USES-D1) vrátane doplnujúceho mosta cez Hron na bočnej vetve križovatky R1 – MK funkčnej triedy B2 (USES-D3), viaceré pešie lávky cez Hron (USES-D8) a navrhované plochy vodohospodárskych stavieb (USES-T1),
- v ČM V Kráľová:
 - navrhované plochy verejnej zelene (USES-Z3),
- v ČM VI Kremnička:
 - jestvujúce plochy športu (USES-R2/S),
 - navrhované plochy občianskeho vybavenia (USES-O1), športu (USES-R3), verejnej zelene (USES-Z3),
- v ČM II Iliáš:
 - jestvujúce plochy bývania (USES-B1/S),
 - navrhované plochy verejnej zelene (USES-Z3), rekreácie a športu (USES-R3), viaceré cestné komunikácie funkčnej triedy C2 vrátane nových mostov cez Hron (USES-D4) a C3 (USES-D5).

Týmto sa zmenší záplavové územie, čo môže počas povodní zvýrazniť problémy v nižších úsekoch (v meste). Možno tu očakávať zatápanie priestorov pod úrovňou terajšieho terénu a v extrémnych situáciách aj celého alúvia, čo bude zrejme stupňovať požiadavky na finančne náročnú protipovodňovú ochranu. Pokiaľ by mal biokoridor Hrona fungovať uspokojivo, mala by byť podľa MÚSES zabezpečená jeho vymedzená šírka proti antropogénnym zásahom).

Opatrenia:

- **Rešpektovať sprievodnú vegetáciu Hrona (pri stavbe ochrannej hrádze ju podľa možnosti neodstraňovať ani nepoškodzovať), vo vymedzenom koridore zabezpečiť vyšší koeficient zelene, upraviť charakter zástavby, požiadavku zohľadniť v detailnejšej ÚPD, resp. pri realizácii ešte prehodnotiť rozsah navrhovaného priemyselného parku.**
- **Trasy komunikácií pri spracovaní podrobnejšej dokumentácie posunúť čo najďalej od rieky Hron a čo najbližšie k súčasne zastavanému územiu.**
- **Vzhľadom na nevyhnutnosť realizácie premostení pre vytvorenie fungujúceho dopravného systému mesta, technickým riešením a technológiou výstavby v maximálnej miere rešpektovať funkciu biokoridoru.**

B.12.3.2.4. Biokoridory regionálneho významu

Miestny územný systém ekologickej stability k. ú. Banskej Bystrice stanovuje šírku biokoridoru regionálneho významu v sídle najmenej 100 m a v krajine najmenej 200 m. Podobne ako v prípade Hrona je v zastavanom území mesta aj šírka oboch biokoridorov regionálneho významu vo viacerých úsekoch redukovaná na šírku samotného vodného toku. Len výnimočne dosahujú požadovanú šírku.

Ohrozujúcimi prvkami sú zahusťovanie a intenzifikácia zástavby, ktoré nie sú predmetom riešenia ÚPN a využívajú sa na ne predovšetkým plochy porastené vegetáciou, a to ako menej hodnotnou synantropnou, tak i hodnotnou prirodzenou alebo okrasnou parkovou.

Biokoridor regionálneho významu Starohorský potok (USES-B2/S, USES-D10/S)

Biokoridor sa dotýka len okrajovej zástavby na hraniciach mesta Banská Bystrica. V jeho priestore sa v súčasnosti nachádzajú len menšie plochy bývania a dopravy, ÚPN mesta v ňom okrem jestvujúcich plôch počíta len so sprievodnou zeleňou komunikácií s primárnou izolačnou a ochrannou funkciou.

Opatrenia: Biokoridor rešpektovať, realizovať izolačnú a ochrannú zeleň v zmysle ÚPN mesta, nepripustiť ďalšiu zástavbu pozdĺž potoka.

Biokoridor regionálneho významu Bystrica (USES-B3/S, USES-O2, USES-O3)

Prakticky od vstupu do k. ú. Banskej Bystrice je už v súčasnosti obostavaný, intenzita zástavby (bývanie, občianske vybavenie, výroba) sa stupňuje smerom k centru. Postupne sa zastavujú voľné miesta v jeho blízkosti (Hušták). Návrh ÚPN predpokladá po jeho stranách najmä funkčnú prestavbu doterajšieho areálu Slovenky. V strednej časti križujú biokoridor dopravné stavby, a to: severný obchvat rýchlostnej cesty R1 a preložka cesty III/06634 Kostiviarska – Sásová – Kynceľová.

Opatrenia:

- **Biokoridor rešpektovať, realizovať ochrannú a rekreačnú zeleň v zmysle ÚPN mesta, nepripustiť ďalšie zahusťovanie zástavby pozdĺž potoka.**
- **V návrhu prestavby areálu Slovenky a pri výstavbe ďalších navrhovaných plôch zabezpečiť v páse okolo biokoridoru vyšší koeficient zelene a upraviť charakter zástavby tak, aby zohľadnil nezastupiteľné miesto biokoridoru v štruktúre mesta.**

B.12.3.2.5. Biokoridory miestneho významu

Miestny územný systém ekologickej stability k. ú. Banskej Bystrice stanovuje šírku biokoridoru miestneho významu v sídle najmenej 50 m a v krajine najmenej 100 m. Podobne ako v prípade biokoridorov vyššieho významu je v zastavanom území mesta aj šírka miestnych biokoridorov prevažne redukovaná na šírku samotného vodného toku, niektoré sú dokonca prekryté.

Biokoridory miestneho významu, ktoré nie sú v kolízii s funkciami navrhovanými v ÚPN mesta do roku 2025:

- 4 Dolina Veľkého Plavna,
- 5 Dolina Malého Plavna (BK v kolízii len s výhľadovým obchvatovým systémom mesta),
- 7 Mičinské údolie (Bk v kolízii len so súčasne zastavanými stabilizovanými plochami s čiastočnou výhľadovou transformáciou na plochy občianskeho vybavenia),
- 8 Doliny,
- 9 Iľiašská dolina (Bk v kolízii len so súčasne zastavanými stabilizovanými plochami v dolnom úseku, v strednom a hornom úseku s výhľadovými plochami bývania, občianskeho vybavenia, športu, verejnej zelene a trasami miestnych komunikácií v OS Iľiaš),
- 10 Dolina Pod Dedovec (biokoridor v kolízii len s výhľadovou malou vodnou nádržou Stráž, ktorá bude bariérou pre vodnú biotu (obmedzenie funkcie), vo výhľade aj v kolízii s trasami miestnych komunikácií v OS Iľiaš),
- 15 Dolina Lelekovo,
- 16 Dolina Starohorského potoka (pozri RBk Starohorský potok),
- 17 Chotárna dolina,
- 18 Vozná dolina (Bk v kolízii len so súčasnou železničnou traťou č.170 v dolnom úseku),
- 19 Dolina Pod hrable,

- 21 Banská dolina (Bk v kolízii len so súčasnou miestnou komunikáciou f.tr. B3, cesta III/059003 do Španej doliny),
- 22 Sásovská dolina (Bk v kolízii len v strednom úseku s výhľadovým suchým poldrom Grunty, ktorý môže byť bariérou pre vodnú biotu),
- 24 Dolina Pod Baranovo (Bk v kolízii len so súčasnou železničnou traťou č.170 v dolnom úseku),
- 28 Údolie Dolného Cigarova (Bk v kolízii len so súčasnými zastavanými stabilizovanými plochami v dolnom úseku),
- 29 Údolie Horného Cigarova,
- 34 Dolina Uňadovo,
- 35 Dolina Stará Siatina,
- 36 Dolina Jazvečia,
- 37 Dolina Drieňová,
- 38 Dolina Mokrá,
- 39 Dolina Kopanice,
- 40 Dolina Riečanky (Bk v kolízii len so súčasnou cestou II/578 v dolnom úseku),
- 42 Dolina Mútňanského potoka (Bk v kolízii len so súčasnými menšími zastavanými stabilizovanými plochami v dolnom úseku),
- 43 Dolina Pod Soliská,
- 51 Dolina Pod Kopanicami (Bk len v dolnom úseku v dotyku so súčasnou stabilizovanou plochou rekreácie a športu).

Biokoridory miestneho významu, ktorých krátke úseky v dolnej časti sú ovplyvňované súčasnou zástavbou a je možnosť negatívneho pôsobenia intenzifikácie zástavby:

- 20 Dolina Pod Homolu (USES-B4/S),
- 22 Sásovská dolina (USES-R9/S)
- 23 Dolina Pod Včelinec (USES-P2/S),
- 25 Dolina Podbaranovo (USES-B5/S),
- 30 Hlboká dolina (USES-B6/S),
- 31 Dolina Duliarovo (USES-R4/S, USES-B7/S),
- 32 Dolina Hámorská (USES-R5/S),

Opatrenia: Biokoridory rešpektovať, nepripustiť intenzifikáciu zástavby vo vymedzenom biokoridore.

Biokoridory miestneho významu, ktoré sú negatívne ovplyvňované súčasnou zástavbou a je možnosť negatívneho pôsobenia intenzifikácie zástavby (ÚPN mesta s ňou počíta len na základe predtým schválenej ÚPD, resp. s ňou vôbec nepočíta):

- 2 Dolina Tajovského potoka – dolný úsek je v súčasnosti znehodnotený polyfunkčnou zástavbou (USES-BO8/S), časť stredného úseku najmä obytnou zástavbou (USES-B18/S), čiastočne aj poľnohospodárskou výrobou (USES-P5/S), funkcie biokoridoru sú veľmi obmedzené,
- 3 Dolina Malachovského potoka – takmer celý úsek biokoridoru na území mesta je v súčasnosti znehodnotený zástavbou rodinnými (USES-B20/S) aj bytovými domami (USES-B21/S), funkcie biokoridoru sú narušené,
- 14 Dolina Rudlovskeho potoka – stredný a dolný úsek (čiastočne aj horný) v súčasnosti znehodnotený polyfunkčnou zástavbou, funkcie biokoridoru sú veľmi obmedzené (USES-BO5/S),
- 26 Dolina Nad Strážou – horný a dolný úsek biokoridoru je v zastavanom území s prevládajúcou funkciou rodinných domov (USES-B10/S),
- 33 Dolina Laskomerskeho potoka – dolný až stredný úsek biokoridoru v zastavanom území s funkciou rodinných domov (USES-B8/S), stredná časť s funkciou rekreácie (USES-R6/S), navyše s navrhovaným križovaním vonkajšieho mestského okruhu (USES-D11),
- 44 Skubínska dolina – dolný úsek biokoridoru v zastavanom území s funkciou rodinných domov (USES-B9/S), navyše s navrhovaným križovaním vonkajšieho mestského okruhu (USES-D12),
- 45 Dolina UduRNA, Radvanský potok – stredný a dolný úsek v súčasnosti znehodnotený polyfunkčnou zástavbou, funkcie biokoridoru sú veľmi obmedzené (USES-BO1/S),
- 46 Dolina Pod záhradky – dolný úsek biokoridoru v zastavanom území s prevládajúcou funkciou bytových domov, funkcie biokoridoru sú obmedzené (USES-B14/S),

- 47 Suchá dolina (Tulská) - dolný úsek biokoridoru je v zastavanom území s prevládajúcou funkciou bytových domov, funkcie biokoridoru sú tu veľmi obmedzené (USES-B12/S),
- 48 Havranská dolina – biokoridor v zastavanom území s prevládajúcou funkciou bytových domov (USES-BO2/S), funkcie biokoridoru sú obmedzené,
- 49 Dolné údolie – biokoridor v zastavanom území s polyfunkčnou zástavbou, funkcie biokoridoru sú tu veľmi obmedzené(USES-BO3/S)
- 52 Dolina Podháj - stredný úsek je v zastavanom území s prevládajúcou funkciou výroby, funkcie biokoridoru sú tu veľmi obmedzené (USES-P4/S),
- 53 Dolina potoka Kremnička – stredný úsek je v zastavanom území s polyfunkčnou zástavbou (USES-BO4/S) a funkciou rekreácie a športu USES-R7/S),
- 54 Dolina potoka Rakytovec – dolný úsek je v zastavanom území, funkcie biokoridoru sú tu do určitej miery obmedzené (USES-BO7/S),
- 55 Čierne blato – stredný úsek je v zastavanom území, funkcie biokoridoru sú tu obmedzené (USES-B17/S).

Opatrenia:

- **Biokoridory rešpektovať, nepripustiť intenzifikáciu zástavby vo vymedzenom biokoridore okrem plôch s ÚPD zóny schválenou pred realizáciou,**
- **Pri dopravných stavbách technickým riešením a technológiou výstavby v maximálnej miere rešpektovať funkciu biokoridoru.**

Biokoridory miestneho významu, pri ktorých ÚPN mesta navrhuje plochy na urbanizáciu alebo dopravné a technické stavby, a kde je možnosť negatívneho pôsobenia navrhovanej zástavby alebo vedenia líniovej dopravnej stavby:

- 2 Dolina Tajovského potoka – v dolnom úseku biokoridoru sú navrhnuté menšie polyfunkčné plochy (USES-B19) a obmedzená intenzifikácia športovo-rekreačného areálu Štiavničky (USES-O10), výhľadové utváranie funkčných plôch so značným zastúpením verejnej zelene v priestore dnešného športového areálu Štiavničky vytvára predpoklad pre oživenie funkcie biokoridoru pri rešpektovaní jeho požiadaviek pri koncipovaní tejto zelene,
- 6 Dolina Môlčanského potoka – v dolnom úseku biokoridoru miestneho významu je v dotyku s Bk navrhnutá funkcia rekreácie a športu (USES-R8), výhľadovo s priliehajúcimi plochami zimných športov, ale v úseku priliehajúcom k NRBk Hron aj výhľadová funkcia občianskeho vybavenia, čo môže znamenať jeho znehodnotenie až stratu funkcie v tomto úseku,
- 12 Dolina nad cementárňou (biokoridor v dolnom úseku v čiastočnej kolízii, resp. dotyku s navrhovanými plochami občianskeho vybavenia (USES-O11) a výroby (USES-P6)
- 13 Dolina Nemčianskeho potoka – v dolnom úseku biokoridoru severný obchvat rýchlostnej cesty R1 (USES-D13), navrhovaný vonkajší mestský okruh f.tr. B2 (USES-D14), občianske vybavenie (USES-O5),
- 14 Dolina Rudlovského potoka – v hornom úseku navrhovaná plocha športu v dotyku (USES-O6), v ČM XI Rudlová v biokoridore výhľadovo uvažovaná miestna komunikácia funkčnej triedy B2 s dĺžkou cca 600 m,
- 26 Dolina Nad Strážou – v strednom úseku navrhované plochy bývania a občianskeho vybavenia – Roháčovo 1-4, Pieskovňa 1 a 2, Na plaváreň 1 a 2 (USES-B11), občianskeho vybavenia - Za viaduktom a Stráže (USES-O7), mestská komunikácia funkčnej triedy B3 (USES-D17), dôsledkom výstavby budú veľmi obmedzené funkcie biokoridoru,
- 27 Dolina Košiarkeho potoka – jedna z vetiev horného úseku Bk je dotknutá navrhovaným rozšírením dobývacieho priestoru Uľanka – Harmančok (USES-T2),
- 41 Dolina Farebného potoka – biokoridor na 3 miestach (z toho raz na území obce Králiky – mimo riešené územie) pretína navrhovaná rekreačná mestská komunikácia funkčnej triedy B2 Malachov – Králiky (USES-D18),
- 45 Dolina Uduaná - Radvanský potok – v dolnom úseku biokoridoru navrhovaná polyfunkčná zástavba bytových domov a občianskeho vybavenia na Nám. L.Štúra (USES-BO6) a okružná križovatka na miestnej komunikácii f.tr. B2 (USES-D19), v hornej časti biokoridoru navrhovaná botanická záhrada (USES-Z4), rekreačno-športová plocha (USES-R10) a 2 navrhované malé vodné nádrže Uduaná 1 a 2 (USES-V4), ako aj suchý polder Oremburská v dotyku (USES-V5), ktoré budú bariérou pre vodnú biotu (obmedzenie funkcie),
- 46 Dolina Pod záhradky – ÚPN mesta navrhuje v strednom úseku biokoridoru plochy bývania - OS Moskovská - Pod vřškami, Fončorda – Za Moskovskou (USES-B13), kde je možnosť negatívneho pôsobenia navrhovanej zástavby,

- 50 Dolina Pod Flosom – ÚPN mesta navrhuje v dolnom úseku biokoridoru malú vodnú nádrž Uduaná 3 (USES-V4), ktorá bude bariérou pre vodnú biotu (obmedzenie funkcie),
- 52 Dolina Podháj - navrhované doplnenie zástavby plochami občianskeho vybavenia (USES-O8) zvýši negatívne vplyvy, v hornom úseku navrhovaná funkcia bývania – OS Piesky 2 (USES-B15),
- 54 Dolina potoka Rakytovec – navrhované plochy bývania (USES-B16) a občianskeho vybavenia (USES-O9) v dotyku s biokoridorom, ako aj nová mestská komunikácia f.tr. B2 (USES-D20) pretínajúca biokoridor, zvýšia negatívne vplyvy,
- 55 Čierne blato – v dolnom úseku navrhované polyfunkčné plochy občianskeho vybavenia a výroby - Horné lúky a Čierne blato (USES-O8). v strednom úseku plochy bývania v návrhu OS Rakytovec – východ a OS Dolné lúky1 (USES-B23), ako aj nová mestská komunikácia f.tr. B2 (USES-D21).

Opatrenia:

- *V prípade biokoridoru č. 2 tento rešpektovať, tak aby boli zabezpečené jeho funkcie, v detailnejšej ÚPD alebo v PD ho zahrnúť do plôch bývania ako organickú súčasť (zabezpečiť vyšší koeficient zelene, upraviť charakter zástavby a pod.).*
- *V prípade biokoridoru č. 6 tento rešpektovať, tak aby boli zabezpečené jeho funkcie, v detailnejšej ÚPD ho zahrnúť do plôch športu ako organickú súčasť (v 50 m páse zabezpečiť vyšší koeficient zelene, upraviť charakter zástavby a pod.).*
- *V prípade biokoridoru č. 12 tento rešpektovať, tak aby boli zabezpečené jeho funkcie (v cca 50 m páse zabezpečiť vyšší koef.zelene, navrhnuť voľnejší charakter zástavby, a pod.).*
- *V prípade biokoridoru č. 13 tento rešpektovať, tak aby boli zabezpečené jeho funkcie (v 50 m páse zabezpečiť vyšší koef.zelene, upraviť charakter zástavby, a pod.).*
- *V prípade biokoridoru č. 14 zabezpečiť jeho funkcie v návrhu detailnejšej ÚPD (v 50 m páse zabezpečiť vyšší koef.zelene, upraviť charakter zástavby, a pod.), v projekte a pri realizácii dopravnej stavby projektom krajinných úprav, technickými úpravami a technológiou výstavby v maximálnej miere rešpektovať funkciu biokoridoru a zabezpečiť jeho funkcie.*
- *V prípade biokoridoru č. 26 zabezpečiť jeho funkcie v návrhu detailnejšej ÚPD, v projekte a pri realizácii dopravnej stavby krajinnými úpravami a technológiou výstavby v maximálnej miere rešpektovať funkciu biokoridoru.*
- *V prípade biokoridoru č. 27 organizovať ťažbu tak, aby nedošlo k narušeniu funkcií biokoridoru.*
- *V prípade biokoridoru č. 41 navrhnuť technológiu výstavby komunikácie minimálne narúšajúcu funkciu biokoridoru.*
- *V prípade biokoridoru č. 45 tento rešpektovať, tak aby boli zabezpečené jeho funkcie (MVN a suchý polder realizovať v súlade s požiadavkami ochrany prírody), alebo v aktualizácii MÚSES prehodnotiť jeho zaradenie medzi biokoridory.*
- *V prípade biokoridoru č. 46 tento rešpektovať, tak aby boli zabezpečené jeho funkcie, v detailnejšej ÚPD ho zahrnúť do plôch bývania ako organickú súčasť (v 50 m páse zabezpečiť vyšší koeficient zelene, upraviť charakter zástavby a pod.).*
- *V prípade biokoridoru č. 50 realizovať MVN v súlade s požiadavkami ochrany prírody.*
- *V prípade biokoridoru č. 52 tento pri dostavbe v území rešpektovať, tak aby boli zabezpečené jeho funkcie (v 50 m páse zabezpečiť vyšší koef.zelene, upraviť charakter zástavby, požiadavku zohľadniť v detailnejšej ÚPD).*
- *V prípade biokoridoru č. 54 tento rešpektovať v súčasnom rozsahu, resp. podľa ÚPN mesta. Pri realizácii dopravnej stavby technickými úpravami a technológiou výstavby v maximálnej miere rešpektovať funkciu biokoridoru a zabezpečiť jeho funkcie.*
- *V prípade biokoridoru č. 55 zabezpečiť jeho funkcie v návrhu detailnejšej ÚPD (v 50 m páse zabezpečiť vyšší koef.zelene, upraviť charakter zástavby, a pod.). Pri realizácii dopravnej stavby technickými úpravami a technológiou výstavby v maximálnej miere rešpektovať funkciu biokoridoru a zabezpečiť jeho funkcie.*

B.12.3.2.6. Genofondovo významné lokality (podľa Aktualizácie RÚSES)

S navrhovaným rozvojom mesta do r. 2025 nie je v kolízii ani jedna z nasledovných genofondovo významných lokalít na území mesta Banská Bystrica:

- G4 - Uľanka – Pod končítym,
- G5 - Uľanka – nad tunelom,
- G6 - Uľanka – horná lúka,
- G7 - Uľanka – dolná lúka,
- G8 - Uľanka – Banské,
- G11 - Jakub mimo CHA
- G12 - Jakub CHA 1,
- G13 - Jakub CHA 2,
- G14 - Jakub CHA 3,
- G15 - Jakub CHA 4,
- G16 - Jakub CHA 5,
- G17 - Jakub Baranovo Rovne,
- G18 - Baranovo pod vedením,
- G19 - Bučičie,
- G65 – Selce – skládka TKO.

B.12.3.2.7. Ekologicky významné segmenty

S navrhovaným rozvojom mesta do r. 2025 nie je v kolízii ani jeden z nasledovných ekologicky významných segmentov na území mesta Banská Bystrica podľa aktualizácie RÚSES:

- E2m - Suchý vrch,
- E4o - Malachov - Flos,
- E5m - Lažtek,
- E6o - Pršianska terasa.

V kolízii s navrhovaným rozvojom mesta do r. 2025 sú nasledovné ekologicky významné segmenty na území mesta Banská Bystrica podľa aktualizácie RÚSES:

- E1m - Pod Vyhnatovou (EVS-R1, EVS-R2, EVS-V1, EVS-L1),

ÚPN mesta na časti jeho územia, ktoré zasahuje do územia mesta Banská Bystrica okrem jestvujúcich plôch počíta s rozšírením plôch a zariadení pre zimné športy v lokalite Králiky - Tajchy a v tej istej lokalite s rozšírením športovo-rekreačných plôch a malou vodnou nádržou (v súlade so schválenými ZaD ÚPN-A Banská Bystrica - XII. etapa, lokalita č.147: Centrum rekreácie a CR Banská Bystrica - Králiky) v znení zmien a doplnkov. Na časti EVS sa nachádza aj lesopark, z ktorého rozšírením v rámci EVS uvažuje ÚPN mesta do r. 2025.

Opatrenia:

- **Pri realizácii športovo-rekreačných plôch rešpektovať špecifikum ekologicky významného segmentu, vykonať biologický prieskum (vo vegetačnom období) a tomu prispôbiť územné rozvrhnutie (výstavba objektov len v území mimo EVS, hodnotné časti v projekte a pri realizácii aj fyzicky chrániť a pod.).**
 - **Pri vytváraní vodnej plochy rešpektovať požiadavky orgánov ochrany prírody.**
 - **V lesoparku nemeniť druhové zloženie lesa, záujmy ochrany prírody zohľadniť v projekte a štatúte lesoparku.**
- E7o - Urpín (EVS-O1, EVS-O2, EVS-R3, EVS-L2/S)

ÚPN mesta na jeho území počíta s jednou väčšou a jednou menšou plochou občianskeho vybavenia (plochou doplnkového občianskeho vybavenia lesoparku západne od vodojemu Urpín a plochou vrcholovej stanice lanovky od ESC), ako aj dvoma športovo-rekreačnými plochami. Celý EVS sa nachádza na súčasnej ploche mestského rekreačného lesa / lesoparku, časť Urpín.

Opatrenia:

- **Požiadavky orgánov ochrany prírody na ochranu EVS zohľadniť v ÚPP alebo PD areálov občianskeho vybavenia.**

- **Pri realizácii športovo-rekreačných plôch rešpektovať špecifikum ekologicky významného segmentu, vykonať biologický prieskum (vo vegetačnom období) a tomu prispôsobiť územné rozvrhnutie.**
- **V lesoparku nemeniť druhové zloženie lesa, záujmy ochrany prírody zohľadniť v projekte a štatúte lesoparku.**

Kolízie navrhovaného rozvoja mesta s ekologicky významnými segmentmi podľa MÚSES mesta Banská Bystrica nie sú po dohode s obstarávateľom v návrhu ÚPN hodnotené, nakoľko od ich identifikácie v MÚSES uplynulo vyše 15 rokov a za toto obdobie došlo v týchto prvkoch k výrazným zmenám a strate ekologických hodnôt.

Ekologicky významné segmenty podľa pôvodného vymedzenia v MÚSES sú však vyznačené v grafickej časti ÚPN mesta (výkres č. 6b – Ochrana prírody a tvorba krajiny) v M 1:10.000.

*

Pri aktualizácii MÚSES odporúča ÚPN mesta prehodnotiť ako ekologicky významné segmenty (EVS), tak aj ekologicky významné lokality (EVL).